

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Ústav sociálních studií

Volný čas mládeže v kontextu používání sociálních sítí

Diplomová práce

Autor:	Bc. Nikola Neugebauerová
Studijní program:	N7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Sociální pedagogika
Vedoucí práce:	Mgr. Leona Stašová, Ph.D.
Oponent práce:	doc. PhDr. Tomáš Svatoš, Ph.D.

Zadání diplomové práce

Autor: Nikola Neugebauerová

Studium: P19K0317

Studijní program: N7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Sociální pedagogika

Název diplomové práce: Volný čas mládeže v kontextu používání sociálních sítí

Název diplomové práce AJ: Leisure time of youth in the context of the use of social networks

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Tématem diplomové práce je trávení volného času mládeže a jeho ovlivňování elektronickými sociálními sítěmi. Cílem práce je analyzovat, jak se podílejí aktivity mládeže spojené s elektronickými sociálními sítěmi na jejich volnočasových aktivitách. V teoretické části bude popsána problematika sociálních sítí, rizik ve virtuálním prostředí, rizikových jevů na internetu, specifika období pubescence a adolescence a kontext trávení volného času v tomto období. V empirické části bude využita technika časového snímku a na vzorku studentů z gymnázií a středních odborných škol bude mapováno, jak tráví volný čas, jaký podíl na něm mají aktivity spojené s elektronickými sociálními sítěmi a jak to působí na celkový životní styl mladého člověka.

STAŠOVÁ, Leona, Gabriela SLANINOVÁ a Iva JUNOVÁ. *Nová generace: vybrané aspekty socializace a výchovy současných dětí a mládeže v kontextu medializované společnosti*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015. Recenzované monografie. ISBN 978-80-7435-567-7.

ŠEVČÍKOVÁ, Anna. *Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internetu*. Praha: Grada, 2014. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5010-1.

PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. Vyd. 4. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-423-6.

Garantující pracoviště: Katedra sociální pedagogiky,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Leona Stašová, Ph.D.

Oponent: doc. PhDr. Tomáš Svatoš, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 1. 2. 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně s pomocí odborných pramenů, pod vedením vedoucího práce a všechny prameny, ze kterých bylo čerpáno, jsem uvedla v seznamu použitých pramenů.

V Hradci Králové 1. února 2022

.....
Bc. Nikola Neugebauerová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce Mgr. Leoně Stašové, Ph.D., za vřelé a vstřícné vedení, rady, pomoc a podnětné připomínky během psaní diplomové práce.

Dále pak děkuji rodině, přátelům a všem, kdo mě během psaní práce podporovali. Také bych ráda poděkovala všem respondentům, kteří se zúčastnili mého výzkumu.

Anotace

NEUGEBAUEROVÁ, Nikola. *Volný čas mládeže v kontextu používání sociálních sítí*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2022. 88 s., Diplomová práce.

Diplomová práce se zabývá problematikou volného času mládeže v kontextu jeho ovlivňování sociálními sítěmi. V teoretické části práce jsou popsány sociální sítě, jejich definice a členění. Jsou charakterizovány rizikové jevy, které mohou působit na uživatele sociálních sítí, a vyloženy jejich možný dopad na život mladých lidí. Dále je věnována pozornost pojmu volný čas, jeho charakteru a porovnání způsobů trávení volného času mládeží v minulosti a v současné době. Kapitola o pubescenci a adolescenci si všímá vývojových období důležitých pro navazování mezilidských vztahů s vrstevníky. Závěr teoretické části práce pojednává o současném světě a vlivu médií na něj, dále pak o změně životního stylu jedince vlivem médií. Praktická část je zahájena obecným úvodem do výzkumného šetření, pro které byla využita metoda dotazníku spolu s doplňujícím časovým snímekem. Dále jsou popsány analyzované výsledky kvantitativního šetření a jejich vyhodnocení. Následně jsou demonstrovány zjištěné souvislosti důležité pro vhodné nastavení volnočasových aktivit.

Klíčová slova: volný čas, mládež, používání internetu, sociální sítě

Annotation

NEUGEBAUEROVÁ, Nikola. *Leisure time of youth in the context of the use of social networks*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2022. 88 pp. Diploma thesis.

The diploma thesis deal with the issue of youth leisure time in the context of its influence by social networks. The work is divided into theoretical and practical part.

The theoretical part describes social networks, their definitions, how they are divided, as well as risk phenomena that can affect their users and what role they play in our lives. Another topic that is in the work is leisure time and its character, how the leisure time of young people has changed and what it is like today. The following is a chapter on pubescence and adolescence, as developmental periods important for establishing interpersonal relationships with peers. The final chapter of the theoretical part deals with the current world and the influence of the media on it, as well as the change in lifestyle of the individual due to the media.

The practical part begins with a general introduction to the research survey, for which I decided to use supplementary questionnaire, together with the time frame method. The survey is conducted quantitatively and the analyzed results and their evaluation are described. Finally, the whole diploma thesis is described and summarized.

Keywords: leisure time, youth, internet use, social networks

Prohlášení

Prohlašuji, že diplomová práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2017 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, disertačními a habilitačními pracemi na UHK).

Datum:

Podpis studenta:

Obsah

Úvod	9
1 Sociální sítě jako významný prostředek trávení volného času	11
1.1 Vysvětlení některých pojmů	11
1.2 Definice sociálních sítí	13
1.3 Druhy a typy sociálních sítí	14
1.4 Rizikové jevy na sociálních sítích jako ohrožující faktor působení na mládež	16
1.5 Sociální sítě a jejich využívání v životě člověka	19
2 Volný čas jako důležitý činitel v životě mládeže	21
2.1 Volný čas a jeho charakteristika	21
2.2 Proměna volného času mládeže	25
2.3 Možnosti trávení volného času mládeže v současnosti	26
3 Pohled vývojové psychologie na období rozvoje identity v kontextu médií a sociálních sítí.....	32
3.1 Pubescence a adolescence – fyzické a psychické změny daných vývojových období	33
3.2 Vliv médií a rozvoj identity v kontextu dospívání mládeže	34
4 Současný svět a média	37
4.1 Digitalizace a medializace v kontextu globalizace	37
4.2 Současný životní styl a vliv médií na něj	38
5 Praktická část – výzkumné šetření	42
5.1 Cíl výzkumu, hlavní výzkumná otázka a stanovené hypotézy	42
5.2 Charakteristika výzkumného šetření	43
5.3 Tvorba výzkumu a předvýzkum, respondenti výzkumného šetření.....	44
5.4 Analýza výzkumného šetření	45
5.5 Vyhodnocení hypotéz a výzkumného šetření	72
5.6 Závěr výzkumného šetření.....	75
Závěr	78
Seznam použitých zdrojů	80
Seznam tabulek.....	85
Seznam grafů	86
Seznam příloh	88

Úvod

Diplomová práce se zabývá tématem volného času mládeže v souvislosti s jeho ovlivňováním sociálními sítěmi. Cílem práce je analyzovat, jak se podílejí činnosti mladých lidí spojené s elektronickými sociálními sítěmi na jejich volnočasových aktivitách.

Vlivem moderní doby a vývojem postmoderní společnosti se stále více dostává do popředí otázka, jak naučit děti a mládež aktivně a vhodně trávit volný čas. Dá se říci, že rodina je první činitel, který může děti již v období dětství naučit vnímat možnosti trávení volného času, např. tím, že dítě navštěvuje zájmový kroužek nebo sportovní oddíl. V Česku nalezneme mnoho institucí, které jsou aktivní a mládež v nich ráda tráví volný čas, např. domovy dětí a mládeže, základní umělecké školy a jiné. To, co se dítě naučí v dětském věku, si poté přenáší do období mládí, kdy sice mnohé kroužky přestává navštěvovat, ale zároveň pokračuje značně intenzivně v té činnosti, pro kterou má talent a předpoklady.

Dnes však je patrný trend dát dítěti telefon nebo počítač již v dětském věku a tento trend může vést k naučení pasivity v důsledku stále se zvyšujícího vlivu sociálních sítí. Děti a mládež pak nechtějí nic dělat a mají touhu být pouze pasivními uživateli televize, počítače, masmédií apod. Zároveň někdy můžeme vidět selhání na straně rodiny, když dítěti nepředloží možnosti výběru vhodných aktivit a zájmů, mládež pak není naučena trávit vhodně volný čas. Druhým extrémem, se kterým se můžeme setkat, je, že děti a mladiství mají mnoho aktivit, jsou jimi přesyceni a ze zátěže jsou velmi unavení. Přesto se snaží vše zvládat a uspět, aby nezklamali rodiče, byť jsou vystaveni velké zátěži. Dnes můžeme pozorovat, že mládež své aktivity přesunula do virtuálního světa, na sociální síť, kde je velmi aktivní i ve svém volném čase, často na úkor skutečného života. A právě tímto problémem se diplomová práce zabývá.

Práci tvoří teoretická a praktická část. V teoretické části je rozebrána problematika sociálních sítí jako prostředku trávení volného času a zmíněna rizika, která se pojí s užíváním sociálních sítí. Na kapitolu věnující se volnému času v životě mládeže a porovnání jeho podoby dříve a v současné době navazuje charakteristika období pubescence a adolescence z pohledu vývojové psychologie, neboť jde o období v životě člověka, kdy se navazují významné vztahy s vrstevníky. Poslední kapitola se zabývá

vlivem médií na současný svět, včetně proměny životního stylu jedince v důsledku digitalizace a medializace. V praktické části je představeno výzkumné šetření, které bylo provedeno formou dotazníku a časového snímku. Jsou popsány analyzované výsledky kvantitativního šetření a vyhodnoceny. Následně je s ohledem na zjištěné souvislosti demonstrována důležitost vhodného trávení volného času.

V rámci témat, kterými se práce zabývá, se vyjadřuje celá řada autorů k daným problémům. Médii, vlivem médií, sociálními sítěmi a nebezpečnými jevy na internetu se zabývají např. Kožíšek a Písecký (2016), Moravec (2016), Šmahel (2003), Buermann (2009), Černá (2013), Eckertová a Dočekal (2013) nebo Hulanová (2012). Fenomén volného času je zpracován v publikacích autorů, jako jsou Hofbauer (2004), Kaplánek (2012), Pávková (2001). Psychologickými aspekty způsobů trávení volného času se zabývají autoři Langmeier a Krejčířová (1998), Lesková (2013) a Macek (2003). Dalšími autory, kteří se dotýkají témat volného času, médií a mládeže jsou Spitzer (2014), Sak (2000), Stašová, Junová a Slaninová (2015).

Zvolené téma práce je aktuální a zpracovávané, přesto se předkládaná diplomová práce snaží alespoň dílčím způsobem přispět k dané problematice s ohledem na obor sociální pedagogiky a stávající stav poznání obohatit.

1 Sociální sítě jako významný prostředek trávení volného času

Sociální sítě jsou dnes pro mládež, a nejen pro ni, významným prostředníkem a spolutvůrcem trávení volného času. Jejich úloha ve volném čase mladých lidí se postupem doby formovala spolu s tím, jak konkrétní média vznikala a co nabízela. Následující kapitola pojednává o vzniku médií, rozdělení sociálních sítí, včetně jejich typů a druhů, a ukazuje, jaké využití mohou mít v životě jedince.

1.1 Vysvětlení některých pojmů

V rámci diplomové práce jsou používány různé pojmy a termíny. Abychom předešli nedorozuměním ohledně jejich využití a použití dále v textu, je vhodné hned na začátku práce vysvětlit jejich význam i to, v jakém kontextu jsou používány.

V teoretické části je pracováno s termíny **děti, mládež, mladiství**. Dítě je podle Úmluvy o právech dítěte lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu nedosáhne zletilosti dříve (Úmluva o právech dítěte, online). Dále lze termín mládež vnímat z pohledu sociálněpsychologického a přiřadit jej k vývojovým obdobím pubescence a adolescence (Smolík, 2010). Langmeier s Krejčířovou (1998) ve své publikaci vymezují období pubescence mezi 11. a 15. rokem věku a období adolescence mezi 15. a 20. nebo 22. rokem věku. Mladistvým je pak dle Velkého psychologického slovníku osoba ve věku 15 až 18 let, která je trestně odpovědná (Hartl, Hartlová, 2010).

Tato práce se zaměřuje na osoby ve věku 13–18 let. Jedná se tedy o vývojové období v mezích pubescence a adolescence. S danými pojmy je však pracováno souměrně a jsou vnímány jako skupina dětí a mládeže. V diplomové práci je s těmito pojmy pracováno jako se synonymy, zejména v teoretické části. V praktické části jsou respondenty výzkumného šetření osoby ve vymezeném rozmezí věku 13–18 let, které jsou žáky základních a středních škol.

Dále je, zejména v první kapitole, pracováno s pojmy **média, elektronická/digitální média, moderní komunikační prostředky**. Podle Musila (2003) lze termínem média označit prostředky technické povahy a sociální systémy, které slouží ke komunikaci. Dále jsou zde tzv. nová média či elektronická média nebo také digitální média. Tyto prostředky jsou podle Pavlíčka (2010) charakteristické založením na digitální nebo elektronické platformě, využívají výpočetní výkon (procesor), reagují na podněty uživatele a jsou

interaktivní, podporují komunikaci a zpětnou vazbu. Autor však dále zmiňuje, že *i., klasická/tradiční média, která dříve svou podstatou tyto 4 body nesplňovala (tisk, film, rozhlas, televize), prochází technologickou změnou a mohou nabývat forem a charakteristik nových médií“* (Pavlíček, 2010, s. 11). Pojem moderní komunikační prostředky je chápán a používán jako synonymum k elektronickým a digitálním médiím. Můžeme je také chápat jako moderní prostředky pro komunikaci a předávání informací. Lze říci, že ve své podstatě se jedná o výše zmíněná elektronická média. Typickými představiteli moderních komunikačních prostředků jsou chytré mobilní telefony nebo sociální sítě.

Buermann (2009) k vysvětlení samotného slova média píše, že se jedná o zprostředkování obsahu, nejčastěji mezi různými subjekty. Nejstarší médiem je pak řeč, díky které vyjadřujeme nejrůznější pocity, myšlenky, které můžeme ostatním sdělovat prakticky okamžitě. Proto, aby média splnila svůj účel, musí mít vysílající i přijímající stejnou řeč, pokud tomu tak není, dochází k nedorozumění nebo nepochopení. Toto pravidlo platí i pro řeč. Tedy pokud chceme rozumět řeči, musíme se jí naučit. V rámci vývoje společnosti můžeme říci, že dokud se lidé vše, co chtěli vědět, naučili od druhého člověka, neměli potřebu číst a psát. Dalšími okolnostmi byl chybějící systém veřejného vzdělání a absence knihoven.

V novodobém vývoji došlo k podstatným změnám i u médií. Zvýšila se mobilita lidí a spolu s tím potřeba udržovat navázané kontakty, ukazovat a sdílet dojmy a zážitky. Dnes je naprosto běžné mít známé a přátele prakticky po celém světě. Touha lidí po vědění vedla k vynálezu knihtisku, s nímž pak později souvisí vznik novin, časopisů, letáků apod. Proto, aby si lidé mohli psát a společně sdílet své životy, vznikla pošta. Dále ve vývoji stojí za zmínku vznik fotografie, od níž už pak bylo blízko k filmu jakožto pohyblivému obrazu. Možnost nahrávat a reprodukovat zvuk nebo hudbu souvisí s vynálezem gramofonu a gramofonových desek, později magnetofonu. Nadále však bylo vše ovlivněno velkou vzdáleností mezi zeměmi i městy, a tedy dlouhou dobou přenosu obsahu. To se povedlo změnit až díky elektřině. Skutečnou revolucí pak byl vznik rozhlasu, rádia a televize. Elektronická média v jistém smyslu překonala prostor i čas.

S vývojem elektronických médií, která se měnila nejen ve své podstatě, ale dále se zdokonalovala, je spjatý vývoj např. počítačů, MP3 přehrávačů, kazet, kompaktních disků, telefonů apod. Právě však rozvoj počítačové techniky a internetu přinesl nejzřetelnější změnu nejen pro mladou generaci. Počítače se dnes využívají prakticky všude, jak

v zaměstnání, tak ve školách, jsou běžnou součástí domácností. Právě díky tomuto médiu došlo k masivnímu rozvoji sociálních sítí, o kterých je pojednáno v další kapitole.

Sak ve své publikaci uvádí, že komputelizace společnosti je primární etapou přechodu do informační společnosti, kde je utvořena základní technologická infrastruktura. Komputelizaci vnímá jako „*vybavování populace a společnosti informačními technologiemi, osvojování si počítačové gramotnosti, převádění veřejnosprávních agend do počítačových databází, jejich zpřístupňování prostřednictvím internetu a využívání nových informačních a komunikačních technologií ve všech oblastech společnosti, která přinese jednak efektivnější a rychlejší zabezpečování tradičních funkcí a aktivit a jednak aktivity nové, které jsou možné teprve s novou technikou*“ (Sak a kol., 2007, s. 37). Jako zmiňované nové aktivity lze vnímat právě i sociální sítě.

1.2 Definice sociálních sítí

Pojem sociální síť (ang. social network) je dnes běžně definován jako sociální síť na internetu neboli jako internetová sociální síť. Pojem je vymežován jako online služba, která na základě registrace vytváří profil uživatele, lze na ní komunikovat s ostatními, sdílet informace, fotografie, videa apod. s ostatními uživateli. Sociální sítě lze označit za moderní celosvětový fenomén (internetembezpecne.cz, online).

Další z definic nabízí například Kožíšek a Písecký (2016, s. 24) ve své publikaci *Bezpečně na internetu*, kde uvádí, že sociální síť je „*internetová služba, která umožňuje svým členům vytvářet veřejné, uzavřené nebo i firemní profily, prezentace, diskuzní fóra, a nabízí prostor pro sdílení fotografií, videí, obsahu a dalších aktivit*“.

Obdobnou charakteristiku uvádějí ve své publikaci Černá, Dědková, Macháčková, Ševčíková, Šmahel (2013, s. 28): „*Jsou to webové služby, které umožňují svým uživatelům vytvořit si vlastní profil (zpravidla veřejný, nebo poloveřejný), upravit jej dle své představy (do značné míry), přátelit se s jinými uživateli, vytvářet seznamy přátel, nahrávat a sdílet fotky, videa a jiné materiály a další.*“

Výše zmíněné definice nejsou však prvotní a ve své podstatě tedy původní. Tento výklad pochází od J. A. Barnese z roku 1954. V rámci studia v Norsku zde sledoval sociální vazby mezi rybáři. Dle jeho výkladu lze chápat sociální síť jako množinu sociálních bodů propojených různými vztahy, která pak utváří celou síť vztahů, tedy sociální síť (Švarcová, 2017, online).

Z pohledu sociologie lze uvést, že sociální síť můžeme chápat jako množinu subjektů, které jsou propojené směnnými vztahy. Dané subjekty jsou pak body na síti a vztahy jsou vyjádřeny spojnicemi bodů (Sociologická encyklopedie, 2020, online).

Jak již lze tedy z daných definic vyvodit, sociální síť můžeme chápat jako množinu subjektů (bodů), které mohou představovat osoby, skupiny apod., které jsou pak spojeny vzájemnými vazbami. Tyto vazby představuje např. přátelství nebo jiné vztahy mezi lidmi, např. pracovní, rodinné apod. Dnes je pojem sociální síť spojen zejména s termínem internetová sociální síť. Tím jsou myšleny internetové platformy jako Facebook, Instagram, WhatsApp, Messenger, Twitter a další, které fungují ve virtuálním světě na teoretické bázi, která je popsána výše. Těchto sociálních sítí existuje v současné době celá řada. Které konkrétní sítě jsou oblíbené u české mládeže a které používá, o tom pojednává následující podkapitola.

1.3 Druhy a typy sociálních sítí

V dnešní době existuje velké množství sociálních sítí. Tato podkapitola pojednává o těch, které jsou nejrozšířenější mezi mládeží. Každá sociální síť vznikla za jiným účelem a i z tohoto důvodu jsou odlišné sociální sítě tak populární.

Hulanová (2012) tvrdí, že internetové sociální sítě jsou velmi oblíbeným prostředkem komunikace 21. století. Lze říci, že sdružují jednotlivce, kteří pak utváří různé specifické skupiny. Tyto skupiny mohou vznikat také v reálném prostředí, např. ve škole či na univerzitě, nicméně v posledních letech je to právě internet, kde s oblibou vznikají. Je namístě si položit otázku, proč tomu tak je. Na rozdíl od ostatních míst, kde standardně vznikají, nabízí internet neomezené spojení milionů jedinců z celého světa, kteří touží po setkání, navazování přátelství, vztahů, po profesionálním spojení, shromáždění a sdílení informací. Je zde možné si vyměňovat zkušenosti v oblasti hudby, sportu nebo filmů. Témata jsou velmi různorodá a bohatá. Nejčastěji je najdeme jako webové stránky, které umožňují jednotlivcům prezentaci, vytvoření vlastní sociální sítě, udržení si kontaktu s jinými uživateli. Časté je, že mají pracovní povahu a sdružují se lidé ze stejného pracovního prostředí. V dnešní době je také typické hledat si partnera přes sociální sítě.

Sociální sítě na internetu ve velké míře nahradily předchozí komunikační formy, jakými byly komunikace e-mailem, telefonem nebo SMS. Ve velké většině nahrazují i Skype (Eckertová, Dočekal, 2013), neboť se postupně přizpůsobily právě i těmto trendům a umožnily svým uživatelům psát, volat nebo se živě přes videochat vidět s druhou

osobou. Původní aplikace vzniklé za tímto účelem, jako je ICQ na psaní nebo Skype pro volání, mají díky tomu značnou konkurenci.

Též na českém internetu najdeme řadu sociálních sítí. V publikaci Eckertové a Dočekala (2013) se dočteme, že mezi českými sociálními sítěmi se těší největší popularitě Lidé.cz a Spolužáci.cz. Tyto sociální sítě byly velmi populární u českých uživatelů zejména před tím, než na trh vstoupil Facebook, kam značná část z nich přešla. Z tohoto důvodu české sociální sítě postupně slábnou.

Lidé.cz byla sociální síť sloužící jako lidové fórum, kde si uživatelé zakládají profily nebo blogy. Fungovala jako chatovací server a internetová seznamka. Umožnila sdílení fotografií. Byla propojena se sociální sítí Spolužáci.cz. Na Spolužáci.cz si uživatel zakládá profil, ukládá multimédia. Tato sociální síť byla určena pro spolužáky a bývalé spolužáky, kteří mezi sebou mohou chatovat. Pro seznámení slouží Seznamka.cz a Šťěstí.cz, populární je také Libimseti.cz, kde si uživatelé založí profil a mohou se seznamovat, tedy funguje jako seznamka, chat a také jako blog. Xchat.cz zastává úlohu chatovacího serveru (Příbyl, 2011 in Hulanová, 2012).

Podle Motlocha (2016, online) je nejznámější a největší sociální sítí světa *Facebook*. Po vytvoření osobního profilu zde mohou uživatelé sdílet statusy, fotografie, videa, odkazy a také být v kontaktu s přáteli a známými. *Twitter* je poskytovatelem sociální sítě a mikroblogu, uživatel může posílat a číst příspěvky, tzv. tweety, jiných uživatelů. Tento příspěvek je pouze textový a zobrazuje se buď na profilové stránce uživatele, nebo na stránkách osob, které uživatele sledují, tzv. followers. Lze nastavit, kdo příspěvek uvidí apod. Největší sociální sítí pro sdílení videí je potom *YouTube*, kde může uživatel nahrávat videa, zhlédnout videa, sdílet je, komentovat, hodnotit. Nachází se zde videoklipy, televizní klipy, hudební videa, trailery (upoutávky) k filmům, videoblogy, vzdělávací videa nebo originální krátké nahrávky. *LinkedIn* je profesní sociální síť, na které se setkávají profesionálové hovořící o svých profesních zájmech. Uživatel je napojen i na kontakty svých kontaktů, spravuje svou profesní identitu a může tak získat přístup k odborným znalostem a pracovním příležitostem. Sociální síť *Google+* se snaží konkurovat Facebooku a Twitteru. Nabízí nové prvky jako Kruhy, Témata či Setkání. *Instagram* je aplikace, která umožňuje sdílet fotografie a upravovat je prostřednictvím různých filtrů. Tato sociální síť se nesnaží konkurovat jiným sociálním sítím, ale umožňuje sdílet fotografie s dalšími sociálními sítěmi. Mezi další celosvětové aplikace se řadí *Pinterest*, *Flickr*, *Blogger*, *Trumbl* a další.

Jiným typem aplikací, které mládež využívá, je pak Podle Ševčíkové a kol. (2014) posílání zpráv ve skutečném čase, kdy si uživatelé vyměňují zprávy přes tzv. Messengery, tedy programy pro odesílání reálné komunikace. Následují aplikace pro online telefonování a videotelefonování, nejčastěji využívanou aplikací tohoto typu je v Česku Skype. Tato aplikace umožňuje zobrazení účastníků hovoru přes online kameru. U dětí jsou velmi oblíbeny online hry ve virtuálním světě. Chatovací místnosti jsou anonymní prostředí, kde uživatel může psát pod přezdívkou. V Česku je tímto typem sítě server xchat.cz. Dnes jsou však často nahrazovány jinými sociálními sítěmi. Blogy a mikroblogy jsou webové stránky, kde může uživatel vytvářet různé příspěvky, třídit je do kategorií apod. U mládeže se jedná především o formu zájmu nebo koníčku. Uživatelé typicky píšou o svých idolech, hercích, zpěvácích nebo o zvířatech, fotografování. Můžeme také najít blogy zabývající se subkulturami.

Sociálních sítí je velké množství. Každá nabízí svým uživatelům jiné možnosti a cílí na jiné zájmy. Uživatelé je často využívají během svého volného času, např. k poslechu hudby, psaní s přáteli, nahrávání různých fotografií apod.

1.4 Rizikové jevy na sociálních sítích jako ohrožující faktor působení na mládež

Sociální sítě jsou bezesporu prostorem, kde uživatelé mohou zažít mnoho zábavy, nabízí také řadu užitečných možností, ale existují zde nebezpečná rizika, se kterými se může jejich uživatel setkat. Je vhodné se učit již od dětského věku, jaké možnosti internet nabízí, ale také co je vhodné, co není a kde se skrývá nebezpečí. Jedná se o různé formy útoků, nevhodných komentářů apod. Tato podkapitola vymezuje základní nebezpečí, která jejich uživatelům hrozí napříč všemi moderními komunikačními prostředky, internetem a sociálními sítěmi.

Jedním z vážných problémů spojených s užíváním sociálních sítí je **kyberšikana**. Podle Rogers (2011) má buď podobu textových zpráv, nebo fotografií a videoklipů, které jsou pořízeny mobilním telefonem. Autorka charakterizuje textovou kyberšikanu následovně: „Obvykle jde o zprávy s výhrůžným, či útočným obsahem. Kyberšikana probíhající prostřednictvím textových zpráv také může mít podobu opakovaného vytrvalého zahlcování oběti velkým množstvím textovek.“ (Rogers, 2011, s. 33). Dále dle autorky probíhá kyberšikana přes výhrůžné mobilní telefonáty, e-maily, chatovací místnosti, přes

instant messaging, na sociálních sítích, které mohou být využity k šíření pomluv nebo drbů, a na internetových stránkách, kde agresor vytvoří hanlivou stránku o své oběti.

V publikaci Černé, Dědkové, Macháčkové, Ševčíkové a Šmahela (2013) se dočteme, že k projevům kyberšikany patří vydávání se za jinou osobu a krádež hesla, vyloučení spolu s ostrakizací, flaming, tedy jakási hádka mezi uživateli, „kyberharašení“ a kyberstalking, pomlouvání, odhalení a podvádění. Dále pak tzv. happy sleeping, tedy situace, kdy je oběť napadena a čelí útoku, zatím co ostatní natáčí video daného incidentu, které pak může být umístěno např. na sociální síť.

Dalším rizikem, které se pojí s užíváním internetu a sociálních sítí a které děti a mládež ohrožuje, patří podle Shek, Sun, Yu (2012, online) **závislost na internetu** (*internet addiction*), **problematické užívání internetu** (*problematic internet use*), **kompulzivní užívání internetu** (*compulsive internet use*) a **nadměrné užívání internetu** (*excessive internet use*). Daná rizika popisují ve svém výzkumu z roku 2012. Ševčíková a kol. (2014) dodávají, že nadměrné užívání internetu je takové, které způsobuje fyzické, psychické či sociální problémy.

Jako **kybergrooming** lze označit takové chování uživatelů na internetu, které má za cíl vyvolat v dětech pocit důvěry a připravit je na schůzku, na níž chce predátor dítě pohlavně zneužít. Často se odehrává na komunikační bázi, pomocí veřejného chatu, seznamek, ICG nebo e-mailů. Jsou rozlišovány různé fáze kybergroomingu. Nejprve se agresor snaží o vzbuzení důvěry a snaží se oběť izolovat, poté si buduje s dítětem kamarádský vztah, podplácí ho různými dárky a službami. Jakmile je dítě jako oběť závislé na osobě útočníka, začne být vydíráno, protože agresor zná tajemství dítěte a vyhrožuje prozračením. V další fázi dítě donutí k osobní schůzce či setkání a poslední etapou je sexuální obtěžování až samotné zneužití dítěte (Kopecký, 2008b in Hulanová, 2012, s. 52–53). Obdobnou tematikou se například zabývá dokument V síti z roku 2020 od Víta Klušáka a Barbory Chalupové, který staví do popředí problematiku internetového predátorství.

Velmi závažným rizikem, které se na internetu vyskytuje, je **kyberstalking**. Je to obtěžující, opakované a výhružné chování prostřednictvím internetu či dalších elektronických komunikačních forem. Kyberstalker je osoba, která skrze svou zamilovanost či sexuální motivy ohrožuje někoho jiného prostřednictvím chatu, přes e-mail, spam, SMS apod. (Royackers, 2000, in Hulanová, 2012).

Hulanová (2012) dále rozlišuje kyberstalking a offline stalking. U druhého typu musí podle mínění autorky offline stalker svou oběť sledovat fyzicky, což zvyšuje pravděpodobnost, že někdo ze zaměstnání nebo okolí bude mít podezření, neboť stalker se nebude pohybovat na místech, kde by měl standardně být, nebo bude zahlédnut. V opačném případě kyberstalker může svou oběť sledovat z domova (Bocij, 2004 in Hulanová, 2012).

Zajímavé výsledky v oblasti rizikových jevů přinesl výzkum České děti a Facebook z roku 2015, který zrealizovalo Centrum prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Cílem výzkumu bylo zjistit, k čemu děti sociální síť Facebook používají, s jakými riziky se setkaly a zda jsou na této síti v bezpečí. Výzkumu se zúčastnilo 1248 respondentů ve věku 8–17 let, z toho 52 % dívek a 48 % chlapců. Ve výzkumu vyšlo najevo, že více než polovina dětí (59,3 %) mladších 13 let má aktivní účet na Facebooku. Jelikož je možné mít profil na Facebooku až od 13 let, lze vyvodit, že více než polovina českých dětí tuto hranici nerespektuje. Nad věk 13 let má profil na Facebooku více než 90 % z nich. Dále pak 81 % českých dětí má účet na Facebooku, 82,45 % má jen jeden profilový účet. Ostatní mají dva nebo tři a více účtů. Alarmující je, že 12 % z nich má falešný účet. Dále výzkum ukázal, že 92 % rodičů ví, že jejich dítě má účet na Facebooku. Jako nejčastější důvody, proč si děti Facebook založily, uvedly komunikaci s ostatními, udržování kontaktu s kamarády, kteří ho mají, hraní her, seznamování, sdílení fotografií a videí, ale např. také to, že je to v módě. Více než polovina z nich (60,58 %) tráví na Facebooku více než hodinu denně a 32,95 % více než tři hodiny denně.

Dále byl výzkum zaměřen na sociálně patologické projevy. Ukázalo se, že 36,6 % dětí nezná všechny své facebookové přátele, přičemž 31 % z nich obdrželo žádost, aby zaslalo fotografii svého obličeje, 18 % dětí bylo požádáno, aby se ukázaly na webové kameře a téměř 11 % dětí obdrželo žádost, aby zaslaly fotografii, na které jsou nahé. Dále 5 % dětí přiznalo, že se měly svléknout před kamerou. Výzkum byl též zaměřený na kyberšikanu. V této souvislosti 30 % dětí zažilo sdílení ponižující fotografie, 21 % z nich verbální útoky, téměř 15 % z nich zažilo ponižující video, 5 % vyhrožování a 4 % ponižování. Při zjišťování sextingu na Facebooku se ukázalo, že 4 % českých dětí mají na Facebooku umístěny intimní fotografie (České děti a Facebook, 2015, online).

Výzkum ukazuje, jak nebezpečným prostředím sociální sítě pro děti mohou být a že se zde děti stávají často terčem různých útoků. Z tohoto důvodu je nutné vhodné preventivní

působení jak na školách, tak v rodinách v souvislosti s používáním sociální sítí a seznamovat děti a mládež s rizikovými jevy na internetu. Není vhodné odepírat staršímu dítěti nebo mládeži přístup na internet a sociální sítě, ale spíše dítě naučit, jak se bezpečně na internetu pohybovat a jak detekovat včas rizika, kdyby se s takovými jevy setkalo. Rodič nebo učitel by měl povzbudit důvěru, aby se dítě nebálo přijít a svěřit se, pokud se setká s jednáním, které není v souladu s právními a společenskými normami.

1.5 Sociální sítě a jejich využívání v životě člověka

Sociální sítě se v běžném životě vyskytují stále více. Jejich dopad a vliv na uživatele je značný a nesporný. Následující podkapitola mapuje jejich využívání v běžném životě a zároveň přibližuje, jak využívají internet a sociální sítě jednotlivé věkové skupiny.

Výzkum Českého statistického úřadu z roku 2018 ukazuje, že k internetu jsou připojeny čtyři pětiny českých domácností. Více než polovina Čechů užívá sociální sítě. Jedná se celkem o 4,5 milionu osob, kterým je více než 16 let. Osoby v předdůchodovém a důchodovém věku patří podle statistiky k těm, které využívají sociální sítě nejméně. Podle statistiky nejvíce uživatelů sleduje videa, nejčastěji na YouTube, oblíbené jsou dále internetové televize a stránky televizních stanic (Více než polovina Čechů užívá sociální sítě, 2018, online).

Eckertová a Dočekal (2013) shrnují, k čemu všemu lze internet a sociální sítě použít. Internet a sociální sítě lze dnes využívat k různým účelům. Je možné zde vyhledat informace a produkty a službách, získávat informace pro práci či studium, sledovat zábavné obsahy. Tento trend se mění s věkem. Tedy čím mladší uživatel je, o to víc zábavy bude hledat. Podle autorů lze rozlišit skupiny uživatelů, včetně charakteru aktivit a využívání internetu a sociálních sítí:

- **Mladí lidé ve věku 16–19 let** dnes již prakticky neznají hranici světa online a offline. Narodili se do doby, kdy již internet existoval, vyrůstali s ním a život bez něj je pro ně nepředstavitelný. Pro tyto uživatele je charakteristické být prakticky stále online díky telefonům, ve kterých mají internet k dispozici, mají ho tedy neustále u sebe. Využití se týká především zábavného obsahu a postupně vzrůstá podíl studijních aktivit. Tato věková skupina využívá sociální sítě, zejména pak Facebook, ve velké míře.
- **Starší uživatelé ve věku 19–29 let** berou internet za přirozenou součást svého života a vykonávají na něm řadu činností. Na rozdíl od předešlé skupiny je však

využívání sofistikovanější a přistupují k němu kritičtěji, jeho existence v jejich životě není tak automatická jako u předchozí skupiny. Využívání sociálních sítí je v podobné míře jako u skupiny mladších uživatelů.

- **Uživatelé ve věku 30–44 let** jsou skupinou, kde najdeme velké rozdíly ve využívání internetu a sociálních sítí. Osoby z této skupiny se s internetem a sociálními sítěmi učily žít. Řada z nich to však nedokázala. Mohou brát internet jako „vetřelce“. Mají rodiny a jejich minulost byla bez internetu, tudíž je zde možná inklinace k offline světu. Facebook často nemají a sociálních sítí se bojí, protože jim nerozumí, také jim jejich užívání může připadat bezdůvodné.
- **Skupina ve věku 45–65 let** je vůči internetu a sociálním sítím nedůvěřivá. Bojí se zneužití a internet i sociální sítě využívá omezeně.

Ševčíková a kol. (2014) se domnívají, že dnešní děti a mládež jsou obklopeni počítači, notebooky, telefony, herními konzolemi, tablety a podobnými vymoženostmi. Můžeme říci, že dnešní děti a mládež se do světa digitálních technologií narodili a nemají ponětí, jak by vypadal jejich život bez telefonu, elektronických zařízení a internetu.

Užívání sociálních sítí není samo o sobě nic špatného. Už dříve lidé toužili po zprávách, informacích, a proto již z historie vidíme, jak se média jako taková rozvíjela. Využívání sociálních sítí však nesmí narušovat osobní život jejich uživatele a také sám uživatel by měl vědět, kolik času na nich strávit a jaký obsah je adekvátní sledovat, k čemu sociální sítě využívat.

2 Volný čas jako důležitý činitel v životě mládeže

Volný čas má v našem životě nezastupitelnou roli. Dnešní postmoderní společnost klade na člověka nemalé nároky, ať už se jedná o rodinu, vzdělání, nebo zaměstnání. V důsledku toho můžeme ve společnosti vidět tendence zvyšovat podíl volného času v životě člověka. Dnes mimo jiné i díky otevřenému, propojenému světu a rozmanitým možnostem se zvýšila obliba cestování a turismu. Mnoho lidí má dnes chuť něco zažít a poznávat. Kromě toho v rámci zvyšujících se fyzických i psychických nároků na člověka se lidé začali více zajímat o své duševní i fyzické zdraví, zvýšila se obliba fitcenter a různých sportovních aktivit, ať už jednorázových, nebo pravidelně prováděných. Volný čas nám dává možnost vybočit ze stereotypu, zažít něco jiného, nového a tím působit blahodárně na organismus. Každý má rád něco jiného a i v tom je krása volného času. Některé aktivity lidé rádi provádějí sami, jiné zase s rodinou a přáteli. Volný čas je spojen s pocitem radosti, štěstí, klidu a odpočinku, ale také s optimální fyzickou námahou a posilováním fyzického zdraví. Můžeme říci, že volný čas působí komplexně na celou naši osobnost.

S nástupem a průnikem sociálních sítí do našeho života se můžeme setkat se značnými změnami, které trávení volného času ovlivňují, zejména u mládeže. Druhá kapitola práce proto vymezuje charakteristiku volného času a všímá si, jak se měnil volný čas mládeže v průběhu historie a jakou podobu má nyní.

2.1 Volný čas a jeho charakteristika

Volný čas lze vnímat různými způsoby. Cílem následující podkapitoly je přiblížit si některé definice a názory různých odborníků, dále pak pojednání o volném čase.

Němec vymezuje volný čas takto: „*Volný čas je čas, v němž člověk svobodně volí a dělá takové činnosti, které mu přinášejí radost potěšení, zábavu, odpočinek, které obnovují a rozvíjejí jeho tělesné a duševní schopnosti, popř. i tvůrčí schopnosti. Je to čas, v němž je člověk sám sebou, nejvíce patří sám sobě, kdy koná převážně svobodně a dobrovolně činnosti pro sebe, popř. pro druhé, ze svého vnitřního popudu a zájmu.*“ (Němec a kol., 2002, s. 17).

Další vymezení volného času najdeme v publikaci Pávkové a kol. (1999), která volný čas chápe jako opak nutné práce a povinnosti. Podle autorky jde o dobu, kdy si své činnosti

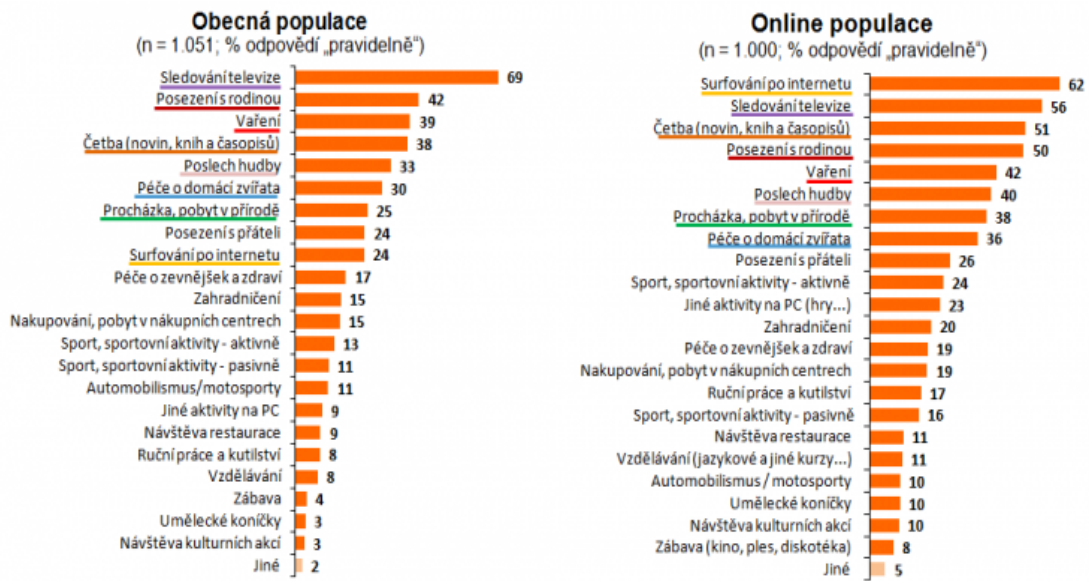
svobodně vybíráme, děláme je dobrovolně, rádi a přinášíjí nám pocit uspokojení a uvolnění.

Kaplánek (2012) ve své publikaci vymezuje volný čas dvojím způsobem:

1. kvantitativní, negativní vymezení volného času – rozumí volnému času, jako zbytku času po pracovní době,
2. kvalitativní, pozitivní vymezení volného času – čas je vymezován na základě kvality, jde o čas, s nímž člověk svobodně nakládá.

Hofbauer (2004, s. 13) pak volný čas charakterizuje jako „*čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež vyplývají z jeho sociálních rolí, zvláště z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život*“. V publikaci autora se dále dočteme, že se jedná o činnosti, které jedinec provádí s očekáváním, účastní se jich díky svobodnému rozhodnutí a přinesou mu příjemné zážitky a uspokojení. Dále jsou vymezeny funkce volného času, které autor shrnuje takto: odpočinek, zábava, rozvoj osobnosti.

V souvislosti s potřebami této práce je vhodné uvést termíny pasivní trávení volného času a aktivní trávení volného času. Mezi **pasivní trávení volného** času patří např. sledování televize a také již zmiňovaných médií, internet, posezení s rodinou, vaření, poslech hudby nebo čtení. **Aktivní trávení volného času** se vyznačuje značnou aktivitou a jedná se např. o různé sportovní aktivity nebo též procházky či pobyt v přírodě. Podle výzkumu provedeného společností ppm factum research lidé dávají přednost pasivnímu trávení volného času a převažuje sledování televize. U populace využívající internet vede surfování na internetu, dále setkávání s rodinou, vaření, četba, poslouchání hudby. Zároveň však mezi populací užívající internet lze vidět vyšší míra aktivního trávení volného času. Pobyt v přírodě je součástí pravidelných aktivit 38 % z nich, přičemž u obecné populace se jedná o čtvrtinu. Každý čtvrtý uživatel internetu sportuje, v obecné populaci se jedná o 13 %. Můžeme tedy vidět, že uživatelé internetu, ačkoliv tráví svůj volný čas na internetu a sociálních sítích, se zároveň snaží o aktivní přístup k volnému času. Tato čísla lze níže vidět v grafu 1, který prezentuje daný výzkum (Jak trávíme svůj volný čas, 2010, online).

Graf 1 – Jak trávíme svůj volný čas? (Zdroj: ppm factum, online)

Pávková a kol. (1999) vnímají volný čas je velmi důležitou součástí našeho života. Odpočinitý člověk lépe pracuje a podá kvalitnější pracovní výkon než osoba fyzicky unavená a vyčerpaná, lépe zvládá mezilidské vztahy a díky novým znalostem, zkušenostem a dovednostem se obohacuje o nové vědomosti, které může zpětně uplatnit právě ve své práci. Na volný čas se lze dívat různým úhlem pohledů nebo hledisek. **Ekonomické hledisko** zdůrazňuje, kolik financí je dáвано a investováno do institucí, které zabezpečují volný čas a kolik zpětně se nákladů vrátí. Podle **hlediska sociologického a sociálněpsychologického** je podstatné, které aktivity pozitivně utvářejí, ovlivňují a kultivují osobnost, a z tohoto důvodu je důležité pedagogicky ovlivňovat volný čas dětí a mládeže. Zároveň je tu jistá možnost kompenzace některých problémů v rodině. Jedinci si vytváří formální a neformální skupiny podle společného zájmu, což je součástí socializace jedince.

Způsob trávení volného času je ovlivňován sociálním prostředím. Podstatný je pak vliv rodiny, kde rodiče dítě ovlivňují buď pozitivně, nebo negativně, fungují tedy jako vzor. Tam kde rodina neplní dobře svou výchovnou funkci, můžeme pozorovat, že nemají zájem o to, jak tráví dítě volný čas. Zde může škola nebo jiná zařízení částečně kompenzovat vliv vhodným vedením, jinak hrozí riziko, že se dítě dostane do nevhodné vrstevnické skupiny, kde je ohroženo sociálně patologickými jevy. Tento problém se může vyskytnout zejména v dospívání, kdy vzrůstá význam vrstevnických skupin a také nevhodný seznam nabídek i pro děti ze sociálně slabšího rodinného prostředí nebo pro děti, které mají průměrné nebo podprůměrné schopnosti. Dále je to nedostatek pozitivních

sociálních vazeb, citů a pocitu, že o dítě nikdo nestojí a nikoho nezajímá, neúspěchy ve škole, nuda, které mohou jedince nasměrovat k sociálně závadnému prostředí. Dítě, které se takto cítí, zde bude hledat útěchu a pochopení.

Velmi silným sociálně působícím fenoménem jsou hromadné sdělovací prostředky, zejména televize. Jejich působení může být pozitivní i negativní. Je nutné brát v úvahu čas, který děti a mládež u televize stráví a také nebezpečí, které hrozí ze sledování nevhodných pořadů a také pasivity, která nahrazuje vlastní aktivitu. To je právě příklad nevhodného pedagogického vedení. **Politické hledisko** říká, do jaké míry stát zasahuje do volného času obyvatelstva a jak v rámci školské soustavy bude věnována pozornost ovlivňování volného času. Stát se snaží svou pomocí, organizací, sdružováním a vytvářením podmínek být zainteresován ve volném čase dětí a mládeže. **Zdravotně hygienický pohled** sleduje, jak využívání volného času podporuje tělesný a duševní vývoj člověka. Vhodný je uspořádaný režim dne a respektování křivky výkonnosti jedince, důležitým aspektem je hygiena prostředí, sociální vztahy a hygiena duševního života, neboť správné trávení volného času se pozitivně odrazí na zdraví osobnosti.

Pedagogické a psychologické hledisko vnímá věkové a individuální zvláštnosti ve volném čase. Pedagogické ovlivňování by mělo podporovat aktivitu dětí a mládeže, spontaneitu, uspokojovat potřeby nových dojmů, seberealizaci, sociální kontakty a kladnou citovou odezvu. Zároveň by mělo poskytovat pocit bezpečí a jistoty. Činnosti, které jsou konané dobrovolně a jsou vhodně pedagogicky motivované, poskytují prostor pro rozvoj všech stránek osobnosti, tělesné i duševní stránky a v neposlední řadě také sociálních vztahů. Volný čas dětí a mládeže je ale také v současné době rizikovým faktorem, neboť jeho množství je relativně velké a jeho zanedbání může mít velké následky. Příkladem může být závislost na drogách a hracích automatech.

S volným časem a výchovou se pojí řada pojmů, které je vhodné si vysvětlit. Hofbauer (2004) vnímá výchovu ve volném čase jako působení, které neslouží k zrealizování biologických potřeb nebo školních či pracovních povinností. Výchova prostřednictvím aktivit volného času slouží k individuálnímu utváření osobnostních rysů účastníka činnosti, ale zároveň posiluje jeho působení mezi druhými lidmi. Výchova k optimálnímu trávení volného času zahrnuje zhodnocení volného času jako takového, cílevědomé odkrývání a využití obsahu činností a různých způsobů jeho využívání. Pedagogika volného času analyzuje výše uvedené oblasti, vnáší další podněty a iniciativu a uschopňuje děti a mladé lidi, aby se s pomocí dospělých a poté sami učili vhodné

aktivity a byli tak ku prospěchu sami sobě, ale také sociálnímu okolí, společnosti a přírodě. Dále lze výchovu rozdělit na formální, informální a neformální. Výchova formální zahrnuje aktivity realizované ve školách a jiných odborných zařízeních určených pro vzdělávání. Informální výchova zahrnuje učení, které pramení z kontaktu a zkušeností s rodinou, přáteli, prací, vrstevnickými skupinami. Mimo jiné sem můžeme zařadit i působení médií. Neformální výchovu lze charakterizovat jako cílenou a strukturovanou aktivitu, která je mimo formální výchovný systém. Jedná se o zájmový kroužek, uměleckou činnost, sportovní družstvo apod. Většinou neprobíhá ve škole a není zakončena udělením určitého osvědčení. Hlavním rozdílem mezi výchovou informální a neformální je to, že informální výchova je dána postavením dítěte ve společnosti a neuskutečňuje se z jeho rozhodnutí, kdežto neformální výchova naproti tomu od dítěte a mládeže vychází a realizuje se skrze jeho dobrovolnou aktivitu a má tak nejbližší k výchově ve volném čase.

2.2 Proměna volného času mládeže

Ve volném čase dětí a mládeže můžeme ve srovnání s minulými lety vnímat značné proměny. Následující podkapitola přibližuje v souladu s tématem práce proměnu volného času mládeže v souvislosti s jeho ovlivňováním sociálními sítěmi.

Jedním z možných pohledů na to, jak se proměnil volný čas mládeže, nabízí Sak (2006, online). Podle autora život předcházejících generací stále ovlivňuje měnící se charakter trávení volného času. Rychlost proměn můžeme spojovat s vývojem technologií a nástupem nových mediálních prostředků. Pro současnou starší generaci byla médium, které ovlivnilo a proměnilo jejich volný čas, televize. U současné mládeže jsou to pak nové informační a komunikační technologie, počítač, mobil a internet. Podoba těchto médií se technologicky a funkčně propojuje v multimédia, která spojuje prakticky celý technologický a mediální vývoj ve 20. a 21. století. V 90. letech se objevil osobní počítač, který můžeme vnímat jako hlavního nositele formující se informační společnosti. Už v roce 2000 trávila česká populace s médii jednu třetinu svého bdělého času a dvě třetiny volného času.

Od konce devadesátých let si česká společnost osvojila novou technologii – internet. Došlo ke konstrukci virtuální reality a kyberprostoru. Život dnešních mladistvých se do jisté míry odehrává v mediální a virtuální realitě. Dosud převažoval svět přirozený s postupným pronikáním mediální a virtuální reality. Dnes však děti již přicházejí do

světa, který je tvořen médii a virtuální realitou, a jejich psychický a sociální vývoj probíhá ve světě takto utvořeném. Lze konstatovat, že média jsou dnes spolu s rodinou důležitým socializačním činitelem. Současná osobnost je tak jednak mediálním produktem, ale zároveň se stává jakýmsi přidaným zařízením těchto technologií v interakci s digitálními technologiemi a ve virtuálním světě. Virtuální realita a kyberprostor pak generují vlastní časoprostor a rekonstruuji časoprostor světa přirozeného. Zde probíhá sociální zrání nové generace.

Proměnu trávení volného času nelze vnímat pouze jako přidružení další počítačové aktivity. Počítač berme jako jakýsi průsečík, kde se sbíhá škála dřívějších aktivit a vznikají aktivity nové. Mnoho zájmů, které člověk dříve uspokojoval v různých zájmových organizacích, na různých místech a v odlišném čase, může nyní uspokojovat sám ze svého domova. Volný čas, který děti a mládež, ale i starší generace prožívají s médii, má podobu modifikovanou a dále roste jeho význam. Organizace a prožívání volného času se mění. Zde je kladen důraz na pedagogiku, která by na dané skutečnosti měla reagovat. Občas jsou ve společnosti tendence vést diskuse o vlivu médií nebo mediálního násilí, ovšem stejně tak mají vliv ekonomické zájmy spolu s liberální ideologií.

Společnost si dostatečně neuvědomuje závažnost vlivu působení médií. Jde zejména o trvalý tlak celé soustavy médií a stejně tak není doceňován vliv reklamy na děti a mládež. Jedinec sociálně vrůstá do světa virtuálního, světa médií a reklamy, který je však uměle vytvořen. Taková osoba se pak do tohoto virtuálního světa projektuje s tendencí vyvozovat z něj požadavky na sebe i druhé. Vrůstáním do světa reklamy a médií a virtuálního světa jako takového se pak odcizuje přirozenému světu. V mediální a digitální společnosti probíhá socializace a sociální zrání pod vlivem médií. Sak dále mluví také o mediální pedagogice. Mezi její základní zaměření podle autora patří zjišťování, které obsahy působí na děti a mládež, kdo je určuje, zájmy v pozadí mediálního vysílání, jeho cíle, účinek mediálního působení na jednotlivé složky osobnosti, hodnoty, které jsou skrze média sdělovány.

2.3 Možnosti trávení volného času mládeže v současnosti

Záměrem následující podkapitoly je přiblížit, jaké možnosti trávení volného času mají dnešní děti a mládež a charakterizovat, jak pronikají média a sociální sítě do volného času. V rámci této podkapitoly je důležité ukázat, že děti a mládež mají možnost trávit

svůj volný čas smysluplně a v mnoha zájmových oblastech, nemusí tedy pouze trávit volný čas na internetu či sociálních sítích. Pozornost je věnována také tomu, že i pro mládež s různým socioekonomickým postavením existuje řada organizací a míst, kde mohou trávit svůj volný čas.

Stašová, Junová a Slaninová (2015) píší o organizovaném trávení volného času v České republice a vymezují instituce, které se dané oblasti věnují. Tyto instituce pak zajišťují výchovu dětí a mládeže ve volném čase. Jedná se o školní družiny, školní kluby, volnočasové aktivity školy, jednorázové aktivity, soutěže, pravidelnou zájmovou činnost, střediska volného času, základní umělecké školy, neziskové organizace, veřejně prospěšná sdružení, komerční subjekty pro zájmové činnosti, otevřené kluby, nízkoprahové kluby pro děti a mládež. Zájmové vzdělávání upravuje vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, které realizují střediska volného času, školní kluby a školní družiny. Mezi možnosti neorganizovaného trávení volného času autorky řadí zábavné vzdělávání (edutainment), městské prostředí a mediální prostředí. Následující podkapitola s oporou o výše uvedenou publikaci rozebírá konkrétní možnosti a charakter zájmových institucí.

Zařízení pro děti a mládež v oblasti organizovaného trávení volného času jsou organizace a zařízení různého charakteru, které sdružují různé věkové kategorie a jsou orientovány na různé činnosti. **Školní družiny** navštěvují nejčastěji děti, které navštěvují první stupeň základní školy. Družina je určena pro péči o děti v době, kdy jsou rodiče v zaměstnání, tedy před vyučováním a po něm. V dnešní době najdeme ve družinách zájmové aktivity různého druhu. **Školní kluby** jsou určené pro děti ve středním školním věku, tedy těm, které navštěvují druhý stupeň. Jsou založeny tak, aby akceptovaly věkové a individuální zvláštnosti žáků, činnost se spíše orientuje podle zájmu dětí. Docházka je dobrovolná a funguje zde princip participace dětí na plánovaných činnostech klubu.

Volnočasové aktivity školy zahrnují jednorázové aktivity, soutěže a také pravidelné zájmové kroužky. Tímto pak působí škola spolu s výše zmíněnou školní družinou a školním klubem na volný čas dětí. **Jednorázové aktivity** zastávají oddechovou a kompenzační funkci, jsou však také zaměřeny na prohlubování obsahu probíraného ve vyučování. Jedná se o různé návštěvy kulturních či sportovních akcí, historických památek, různé školní slavnosti či plesy, sportovní utkání mezi školami, školy v přírodě. Dále jsou pořádány sportovní nebo lyžařské kurzy a zájezdy do zahraničí. **Soutěže** probíhají lokálně, regionálně, celostátně nebo mezinárodně. Nejčastěji se jedná o různé

olympiády v oblasti přírodních nebo společenských věd. **Pravidelná zájmová činnost** jsou zájmy a aktivity nabízené školou, které probíhají v době mimo vyučování. Školy nabízejí pro děti různé zájmové kroužky. Mezi pozitiva patří finanční a lokální dostupnost.

Střediska volného času uskutečňují činnosti buď ve více oblastech zájmového vzdělávání, nebo se zaměřují na jednu oblast. Střediska volného času představují domy dětí a mládeže a stanice zájmových činností. Realizují zejména pravidelné zájmové činnosti, které jsou zaměřeny na oblast společenskovední nebo přírodovědnou, estetickou výchovu, techniku nebo sport a jsou pod odborným pedagogickým vedením. Dále pořádají různé příležitostné činnosti jako soutěže, zábavní večery, tábory a zájezdy. Střediska volného času poskytují také osvětovou činnost. Pracuje se zde individuálně nebo ve skupině a zájmové aktivity jsou určeny pro všechny věkové skupiny. **Základní umělecké školy** jsou určeny pro děti, mládež a dospělé, kteří své zájmy orientují v uměleckých oborech, nejčastěji v hudebních, tanečních, literárně-dramatických a výtvarných. Výuka probíhá odpoledne a součástí je klasifikace žáků s předáním vysvědčení. Tato zařízení patří mezi školská zařízení, avšak účast na výuce je dobrovolná.

Dále výchovu ve volném čase zabezpečují různé neziskové a komerční organizace. Jedná se např. o **sdužení všestranného obsahu**, z nichž nejvíce navštěvují děti a mládež sdužení Junák a Skaut, nebo **sdužení zájmová**, např. Sokol. **Sdužení veřejně prospěšná** pomáhají působit k prospěchu druhých lidí a také ochraňovat přírodu. V Česku se těší přízni Sdužení hasičů Čech, Moravy a Slezska. V Česku také najdeme **sdužení orientovaná nábožensky**, mezi kterými jsou nejrozšířenější organizace YMCA a YWCA. V těchto organizacích je zájmová činnost spojena s nábožensky motivovaným výchovným působením. Střediska mládeže dále zřizují příslušníci katolické kongregace salesiánů (Hofbauer, 2010 in Stašová, Junová, Slaninová, 2015). Dále se zde vyskytují také **komerční subjekty pro zájmové činnosti**, tj. subjekty, které nabízí naplnění volného času v oblasti hudby, jazykového vzdělávání, tance a pohybu nebo různých pobytů za účelem rekreace.

Mezi nově vzniklá zařízení orientující se na volný čas dětí a mládeže patří **otevřené kluby** a **nízkoprahové kluby pro děti a mládež**. Otevřený klub je vhodný pro děti a mládež, které nechtějí být nikde organizovány, tedy nechtějí navštěvovat jednu z výše uvedených institucí. Otevřený klub je určité místo, prostor, kde se mohou děti a mládež scházet, povídat si a strávit spolu čas, trávit jej aktivně a realizovat se. Jedná se o místo volně

přístupné a otevřené. Tyto kluby vznikají pod středisky volného času nebo při základních školách, případně jako sdružení dětí a mládeže. Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež je místem, kde se setkávají děti a mládež trávící svůj volný čas na ulici či parku nebo jinak neorganizovaně. Mají zde k dispozici také poradenství či sociální servis. Děti a mládež mohou kdykoliv přijít a odejít, mají svobodu v chování či výběru činností. Význam tohoto zařízení je však v poradenství a prevenci. Dítě nebo mladistvá osoba sem mohou přijít, popovídat si s pracovníky, svěřit se s problémy, které mají, a oni jim mohou pomoci k jejich vyřešení. Volný čas zde funguje jako prostředek, který pomáhá pracovníkům klubu si vytvořit a udržet vztah k dětem a mládeži, které ho navštěvují. Nízkoprahová zařízení spadají pod Ministerstvo práce a sociálních věcí a řídí se zákonem o sociálních službách.

Formy trávení neorganizovaného volného času dětí a mládeže představují různá prostředí, mezi která patří např. **edutainment**. Je to oblast, ve které je propojeno vzdělávání a zábava. Mluví o ní také např. Němec (2008): „*Jde o novou oblast edukační reality, ve které klíčovou roli nehraje učitel, pedagog, ale celý soubor psychologicky, pedagogicky a didakticky promyšlených prostředků, jež se váží na nové informační a komunikační technologie nebo jiná masově se rozšiřující média.*“ (Němec, 2008, s. 59 in Stašová, Junová, Slaninová, 2015, s. 127). Již několik zábavných center vkládá mezi atrakce také činnosti, které vzdělávají. Například zoologické zahrady, planetária nebo muzea dnes již nejsou určeny jen pro pouhé pozorování, ale jejich návštěvníci se mohou podílet na tvorbě interaktivního procesu a to je také motivuje k dalšímu poznání.

Městské prostředí skýtá podmínky k realizování nových uměleckých i pohybových aktivit. Streetart je jednou z forem nabízejících možnost, jak vyjádřit nespokojenost nebo také veřejné potřeby. Typickým a známým projevem je graffiti, dalšími však mohou být např. využití šablon, nálepky, malby, mozaiky, nebo 3D objekty (Kaplánek, Němec, 2012 in Stašová, Junová, Slaninová, 2015, s. 127). Hodnota těchto děl se pohybuje od vandalismu až po jedinečné výtvořky ze života. Dalšími aktivitami, které lze ve městě provozovat je parkour.

Mediální prostředí a internet poskytují mnoho možností zábavy. Jednou z aktivit spojených se sociálními sítěmi je tzv. planking. Jedná se o hru, kdy se uživatel vyfotografuje na zajímavém místě v pozici „prkno“ hlavou dolů a fotografii poté umístí na sociální síť, kde ji vidí ostatní uživatelé. Dále je to tzv. flashmob, jde o aktivity, které

se odehrávají na veřejnosti a s velkým počtem účastníků, dán plán a organizace dané aktivity je dán předem.

Z výše popsaného výčtu možností trávení volného času dětí a mládeže lze vnímat, že příležitosti k trávení volného času jsou připravovány již pro děti od útlého věku a mají různou podobu i zaměření, od sportovních, přírodovědných a společenských až po umělecké. Účast závisí na osobním, individuálním výběru dětí, jaký kroužek chtějí navštěvovat, a samozřejmě také na možnostech rodičů. Nabídka zájmů, aktivit nebo kroužků se pak dále rozšiřuje jednak s prohlubujícím se talentem dítěte v dané činnosti, jednak také s věkem dítěte. V dnešní době však volnočasové aktivity dětí a mládeže stále více ovlivňují média a sociální sítě.

Hofbauer (2004) vnímá média a komunikaci jako stále významnější součást volného času dětí a mládeže. Autor rozlišuje různé vztahy, které mladí lidé s médii navazují. Jednak jsou předmětem zájmu médií, tedy média určená pro dospělé osoby mluví o dětech a mládeži. Dále se s nimi setkávají jako uživatelé, čtenáři nebo posluchači, tedy média tvoří obsahy určené dětem a samy děti a mládež se podílejí autorsky nebo jinou formou na mediální tvorbě, děti a mládež mají možnost se vyjadřovat prostřednictvím médií.

Sak (2000) tvrdí, že způsob, jak tráví mládež svůj volný čas, je stále více spojován s médii. Přirozené prostředí je více vytěsňováno prostředím mediálním a poté i virtuální realitou. Tyto změny jsou dramatické a v životním poli člověka patří k nejzásadnějším ve vývoji lidského rodu.

Na druhé straně, ačkoliv můžeme vidět stoupající trend užívání médií ve volném čase, data ČSÚ z roku 2016 dokládají, že stále je velké množství mládeže, která svůj volný čas tráví v kroužku či jiném zájmovém útvaru, navštěvuje školní družinu či školní klub. V publikaci Českého statistického úřadu Mladá generace v Pardubickém kraji z roku 2016, která přináší pohled na mládež v Pardubickém kraji nejen v oblasti volného času, najdeme zde devět oblastí, na které je dokument zaměřen, např. vzdělávání, ekonomickou aktivitu, kriminalitu, závislosti apod. Volný čas je sedmou oblastí. Data ČSÚ ukazují, že ve školním roce 2016/2017 navštěvovalo ZUŠ v Pardubickém kraji 15 134 žáků. Zde můžeme sledovat vzestupný trend, neboť v roce 2007/2008 čítal celkový počet 13 312 žáků a v roce 2011/2012 14 432 žáků. Obdobné vzestupné trendy můžeme pozorovat i v návštěvnosti školních družin. V roce 2007/2008 chodilo do školní družiny 11 650 žáků a v roce 2016/2017 jich bylo zapsáno 15 178. Vždy však výrazně převažují

žáci 1. stupně ZŠ. Do školního klubu bylo zapsáno v roce 2007/2008 539 žáků a roku 2016/2017 to bylo již 630. I tady lze pozorovat vzestupný trend. Zvyšující se trend lze pozorovat i u středisek volného času. Byť je počet středisek volného času stejný, od roku 2007/2008 do roku 2016/2017 jich fungovalo v Pardubickém kraji 18, ve školním roce 2007/2008 bylo přijato 12 717 účastníků a ve školním roce 2016/2017 to bylo již 14 819 účastníků (Mladá generace v Pardubickém kraji – 2016, ČSÚ, online). Z těchto dat lze tedy vyčíst tendence ke stále se zvyšujícímu podílu aktivit dětí v některém z těchto zařízení. Většina z nich funguje povětšinou v odpoledních hodinách a nabízí tak adekvátní náhradu pro děti a mládež v době po výuce či vhodné aktivity v jejich volném čase.

Volný čas tvoří značnou část našeho života a nabízí rozmanité možnosti, jak jej trávit. Vlivem rozvoje moderních komunikačních prostředků a internetu můžeme sledovat, jak se postupně změnil. Tato změna zasáhla též i děti a mládež jako nejmladší část populace. Je proto vhodné, aby byl obsah trávení volného času vyvážený a pestrý, obsahoval jak pasivní, tak aktivní aktivity a také rozvíjel naši osobnost. Stále však, jak je již výše zmíněno, lze ze statistik vyčíst poměrně vysokou a stoupající tendenci navštěvovat některé volnočasové zařízení, kde je pro děti a mládež připraven adekvátní program a zabavení.

3 Pohled vývojové psychologie na období rozvoje identity v kontextu médií a sociálních sítí

Třetí kapitola pojednává o vývojových obdobích pubescence a adolescence v kontextu charakteru trávení volného času, neboť respondenti výzkumného šetření v rámci této práce jsou daného věku. Nejdříve je věnována pozornost fyzickým a psychickým změnám jedince v období pubescence a adolescence, následující podkapitola se pak zabývá vlivem moderních komunikačních prostředků a sociálních sítí na mládež. Níže popsané fenomény jsou důležité pro pochopení psychických a fyzických změn v období dospívání a také toho, jak hluboce již moderní technologie a komunikační média pronikly do našich životů, včetně toho, že již ovlivňují samotné zrání osobnosti člověka.

Období pubescence a adolescence jsou období plná změn a zvratů, porovnávání a přijímání vlastního já. Volný čas a aktivity, kterým se mladí věnují, je baví a jsou při nich sami sebou. Navazují zde také důležitá přátelství a kontakty, které je ovlivňují i dále. Mládež si aktivity a náplň volného času přenáší z rodiny a dále se také mění podle věku a vývoje. V pubescenci a adolescenci se setkáme se specifickými aktivitami, kterým se mládež věnuje. Ráda se setkává a řeší problémy typické pro toto období. To vše vychází z toho, že nejsou už dětmi, ale zároveň se snaží o zrovnoprávnění s dospělými a osamostatnění.

Podle Saka (2000) je zřejmé, že volnočasové aktivity se mění a vyvíjí v závislosti na věku. Činnosti ve volném čase pak představují dosaženou úroveň sociálního, mentálního a psychického znání. Dané aktivity však fungují také jako stimul a jsou tak příčinou dalšího zrání. Sociální zrání, změny v hodnotové orientaci, nové zájmy jedinců i skupin se vyrovnávají s reálnými aktivitami. Struktura aktivit, která již nekoresponduje s dosaženou úrovní sociální zralosti a strukturou osobnosti, se proměňuje v souvislosti s dalšími faktory, které ovlivňují volnočasové aktivity. Sociální vývoj dětí a mladých lidí provází změny v sociálním poli a sociálním statusu. Strukturu aktivit je určena pozitivně, i negativně. Jisté aktivity v určitém věku jsou společensky nepřijatelné. Dnes je však trend zvyšování společenské tolerance k odchylkám od normy a společnost se tím se stává rozkolísanou. Proměny struktury aktivit jsou též ovlivněny biologickým zráním, zejména erotické potřeby se od patnácti let stávají výrazné, téměř dominantní. Kromě proměny sociálního pole člověka se mění i podmínky pro realizaci zájmů. Možnosti pokračování ve vykonávaných činnostech zanikají, ale naskýtají se podmínky pro činnosti nové. Vše

souvisí s odchodem ze základní školy, nástupem na střední školu nebo do zaměstnání, přestěhováním apod.

3.1 Pubescence a adolescence – fyzické a psychické změny daných vývojových období

Vágnerová (2000) dospívání vymezuje jako přechodnou dobu mezi dětstvím a dospělostí. Začátek autorka vymezuje obdobím okolo 11 let a konec dosažením dospělosti ve 20 letech. První fázi dospívání lze časově vymezit mezi 11 a 15 lety věku, je zde však určitá individuální variabilita, která je dána zejména geneticky. Období je označováno jako pubescence. V tomto období dochází ke komplexním proměnám ve všech složkách osobnosti. Kromě změny v tělesné oblasti se mění u dospívající osoby způsob myšlení. Dospívající osoba je schopna uvažovat abstraktně, popř. v různých alternativách, které ovšem reálně nenastaly. Pubescent se snaží o osamostatňování od rodičů. Velký význam v tomto věku pro něj mají vrstevníci, se kterými se identifikuje. Končí povinnou školní docházku a volí si své budoucí povolání, které mu zajistí i následné sociální postavení. V tomto věku získávají první zkušenosti v partnerských vztazích. Pubescence je obdobím prvních lásek. Změny, které v celém období nastávají, vedou postupně k ztrátě starých jistot a potřebě nové stabilizace v nových podmínkách.

Odlíšné rozdělení období dospívání vymezují ve své publikaci Langmeier s Krejčířovou (1998). Autoři rozdělují období pubescence, které trvá od 11 do 15 let na fázi prepuberty a fázi vlastní puberty. Fáze prepuberty začíná, když se objeví první známky pohlavního dospívání, nápadným znakem je také ukázka zrychlení na růstové křivce. U dívek většinou probíhá od 11 do 13 let, u chlapců je fyzický vývoj o jeden či dva roky opožděný. Poté nastává fáze vlastní puberty, která trvá do dosažení reprodukční schopnosti. Autoři období vlastní puberty vymezují věkem mezi 13 a 15 lety.

Macek (2003) odvozuje slovo adolescence z latinského jazyka *adolescere*, což lze přeložit jako dorůstat, dospívat nebo mohutnět. Adolescence vyplňuje zejména druhé desetiletí života. Adolescence se rozděluje do tří fází. Časná adolescence se vymezuje mezi 10. až 11. a 13. rokem života. Střední adolescence probíhá mezi 14. a 16. rokem života a pozdní adolescence od 17. do 20. roku života.

Podle Langmeiera a Krejčířové (1998) se v období adolescence dosahuje plné reprodukční zralosti a dokončuje se tělesný růst. Rychlá je též změna postavení jedince ve společnosti. Dohází k přechodu ze základní školy na studium nebo učňovský obor,

adolescenti začínají navazovat vážnější osobní vztahy s opačným pohlavím, dochází ke změně v sebepojetí. Období adolescence pak trvá mezi 15. a 20. až 22. rokem věku.

Období adolescence je spjaté s řadou vývojových úkolů, kterými mladý člověk prochází. Macek (2003, s. 17) ve své publikaci píše v devíti bodech o důležitých oblastech v životě adolescenta:

- *„Přijmout vlastní tělo, fyzické změny a to včetně pohlavní zralosti a pohlavní role.*
- *Kognitivní komplexita, flexibilita a abstraktní myšlení – schopnost aplikovat intelektový potenciál v běžné každodenní zkušenosti.*
- *Uplatnění emocionálního a kognitivního potenciálu ve vrstevnických vztazích, schopnost a dovednost vytvářet a udržovat vztahy s vrstevníky obojího pohlaví.*
- *Změna vztahů k dospělým (rodičům, dalším autoritám) – autonomie, popř. vzájemný respekt a kooperace nahrazuje emocionální závislost.*
- *Získání představy o ekonomické nezávislosti a směřování k určitým jistotám, které s ní souvisejí – k volbě povolání, k získání základní profesní kvalifikace, k ujasnění představ o budoucí profesi.*
- *Získání zkušeností v erotickém vztahu, příprava pro partnerský a rodinný život.*
- *Rozvoj intelektu, emocionality a interpersonálních dovedností zaměřených ke komunitě a společnosti – tj. získání kompetence pro sociálně zodpovědné chování.*
- *Představa o budoucích prioritách v dospělosti – důležitých osobních cílech a stylu života.*
- *Ujasnění hierarchie hodnot, reflexe a stabilizace vlastního vztahu ke světu a k životu (světový názor).“*

3.2 Vliv médií a rozvoj identity v kontextu dospívání mládeže

Psychosociální vývoj mládeže je dnes ovlivňován a částečně utvářen také v kontextu digitálních médií. Online prostředí lze chápat jako kulturní prostory, kde vznikají normy, které jsou uživateli sdíleny, redefinovány a předávají se dalším uživatelům. Dítě či mladistvý tedy není pouze pasivním uživatelem internetu, ale spoluvytváří různé internetové obsahy spolu s ostatními uživateli. Je tedy někým, kdo ovlivňuje a je ovlivňován online kulturou samotnou. Ševčíková a kol. (2014) popisují ve své publikaci,

že digitální svět je pro mladé velmi reálný a v rámci osobních zkušeností může prolínat reálné a virtuální.

Vágnerová (2000) tvrdí, že v procesu rozvoje individuální identity zastává velkou roli přechodné stadium nazývané skupinová identita. Jedná se o podporu zatím nejasné a nejisté individuální identity dospívající osoby. Tato identita se vytváří skrze ztotožnění s nějakou skupinou, která jedince přijatelným způsobem definuje a tím tak podporuje jeho sebevědomí. O co víc je identifikace se skupinou intenzivnější, o to větší je potřeba konformity k hodnotám a normám skupiny, tedy i snaha o to, vyjádřit viditelně příslušnictví ke skupině. Z toho pak vyplývá nošení stejného oblečení a úprava zevnějšku, projevy chování, způsob vyjadřování a zájmy. Správná identifikace se skupinou vede k lepší sebeakceptaci. Právě však přijetí do vrstevnické skupiny a konformita s vrstevnickou skupinou vyjadřují přechodně zvýšenou potřebu podpory v procesu osamostatňování.

Adolescence je bezesporu obdobím, kdy si mladý člověk definuje takové otázky, jako kdo je, kým by chtěl být, jaké hodnoty se mu líbí a co považuje za správné. Tvoří si tedy vlastní povědomí o sobě samotném, nejen v přítomném čase, ale i do budoucna. Tyto otázky v dnešní době vyvstávají na povrch v kontextu s médii, moderními komunikačními technologiemi a sociálními sítěmi. O formování identity adolescentů a vlivu médií píše Maria Mastronardi, která tvrdí, že *„výzkumy nových forem médií shledávají, že internet hraje hlavní roli ve formování identity adolescenta, vedle vývoje vztahů s vrstevníky, členy rodiny a ve škole“* (2003, s. 86, online).

Média a nové technologie pronikly taktéž i do oblasti partnerských vztahů. Dnešní mládež navazuje vztahy poněkud jinak než tradičním způsobem. Se stoupající touhou navazovat vztahy s druhým pohlavím se stalo fenoménem dnešní doby navazování vztahů na internetu. S tím se pojí i sebedůvěra mladého člověka. Věřit sám v sebe bude záviset mimo jiné i na tom, jak je mladý člověk úspěšný právě na sociálních sítích, zda mají jeho příspěvky popularitu a jak navazuje vztahy s druhým pohlavím na internetu. Sebedůvěra je nedílnou a podstatnou součástí vývoje v tomto období. Šmahel (2003, s. 98) však vidí ve virtuálních vztazích možné riziko: *„Problém může nastat, když adolescent nepřekročí plytkost virtuálních vztahů a virtuální prostředí se stane jediným zdrojem sebedůvěry. Prostor internetu a vztahy v něm se pak můžou stát kompenzací a dospívající může být v řadě případů na cestě k závislosti.“*

Z výzkumů Blakemora a Millese vyplývá, že někteří adolescenti preferují v tomto období virtuální svět před skutečnými vztahy. Avšak více nebo méně, na konci adolescence a na začátku dospělosti je většina osob schopna najít rovnováhu mezi virtuálními a skutečnými vztahy (Blakemore, Mills, 2014 in Šmída, 2017, s. 13).

V současné době můžeme v tomto vývojovém období pozorovat trend oddalování vstupu do dospělého života. Při hledání odpovědi na otázku, jak charakterizovat život, který žijí dnešní mladí lidé, je vhodné zmínit termín **vynořující se dospělost**, tzv. *emerging adulthood*. Jedná se o období mezi 20. a 30. rokem života jedince, které neznamena automaticky vstup do dospělosti, ale období svobodného života a také stresu. Dospělost však nepřichází později pouze ze společenského hlediska, ale také z pohledu psychologického, neboť lidský mozek dospívá později, mimo jiné i v důsledku značných změn, které ve společnosti ve 21. století nastaly (Mošpanová, 2014, online).

4 Současný svět a média

Závěrečná kapitola teoretické části práce je zaměřena na charakteristiku současného světa a proměn, které v souvislosti s rozvojem informačních technologií nastaly. Digitalizace a medializace v globalizovaném světě mají své místo jak ve světě práce, tak ve vzdělávání. Díky nim máme různé technické vymoženosti, bez kterých si již nedovedeme představit každodenní život. Moderní technologie a nové formy komunikace ovlivnily nejen naše chování, ale pronikly do způsobu, jakým trávíme volný čas, a ovlivnily tak i náš celkový životní styl.

4.1 Digitalizace a medializace v kontextu globalizace

Jiráka a Köpplová (2003) považují za základní znak dnešního globalizovaného světa spolupráci. Ekonomiky států postupně slábnou, narůstá a zvyšuje se důležitost možností mezinárodní spolupráce ve všech oblastech života a moc nadnárodních korporací sílí. Digitalizace umožňuje rychlou výměnu velkého množství informací, s jejichž pomocí můžeme porovnávat kurzy a ceny, ale i řídit výrobní linky, koordinovat různé zboží a vyměňovat si ostatní poznatky. Součástí změn je i proměna médií a procesy mediální komunikace. Z jedné strany se tedy setkáváme se završením ekonomické i obsahové globalizace médií, z druhé strany, ať chceme nebo ne, naši pozornost si získala „nová média“, tedy ta média, která se prosazují v prostředí počítačových sítí, zejména internetu, média, k nimž jsme se dostali díky technologickým změnám v komunikačních možnostech. Globalizace také znamená, že média v různých zemích jsou vlastnicky propojena a v důsledku toho jsou k dispozici na celé zeměkouli podobné či stejné mediální obsahy. Média se globálně podílejí na tvorbě lokální kultury a mediální organizace upravují své produkty, aby byly srozumitelné pro bez ohledu na rozdílnost kultur. Moderní technologie, které jsou založené na digitalizaci, vedou k velkému zrychlení přenosu dat na velké vzdálenosti, sblížení výrobních postupů v jednotlivých médiích a k obtížně zvladatelnému nárůstu jednotlivých množství sdělení.

Dále podle Jiráka a Köpplové (2003) globalizaci mediální komunikace umožnily kromě trendů v ekonomickém vývoji rozvinutějších částí světa také posuny v komunikačních technologiích. Rychlá nabídka zajišťuje možnost digitalizace jakéhokoliv obrazového nebo jazykového sdělení a možnost jeho přenosu pomocí satelitního nebo internetového spojení prakticky z jakéhokoliv místa na planetě na jiné vybrané místo.

Tato velká výše popsaná technická změna, která se v průběhu let minulých odehrála, má jistě svá pozitiva, avšak užívání digitálních médií je spojeno i s negativy. Manfred Spitzer (2014) ve své publikaci mluví o negativech, která užívání digitálních médií přináší. Autor tvrdí, že používáním digitálních médií nejme nuceni využívat mozkovou kapacitu, a proto se stáváme zapomnětlivějšími. Digitálními médii jsme zbavováni podnětů vykonávat duševní práci. Úkony, které byly prováděny dříve za pomoci rozumu, dnes vykonávají počítače, smartphony, organizéry a navigace. Autor to vnímá jako velké nebezpečí.

Lesková (2013, s. 53) se domnívá: „*Média nejrůznějšími způsoby pronikají naším každodenním životem. Každý den konfrontování s velkým množstvím informací. Díky lehké a rychlé dostupnosti mediálních obsahů hrozí riziko slábnutí schopnosti odlišovat realitu od mediální, či virtuální reality. Současně obrovská pestrost mediálních výpovědí může vést k symbolickému přetažení, k zátěži, se kterou se příjemce více, nebo méně úspěšně vyrovnává.*“

4.2 Současný životní styl a vliv médií na něj

Životní styl je důležitou součástí našeho každodenního života, ovlivňuje také trávení a způsob využívání volného času. V dnešní době však i sem pronikl vývoj moderních technologií a komunikačních prostředků a zasáhl tedy i oblast životního stylu každého jednotlivce.

Životní styl můžeme vnímat jako „*souhrn životních forem, které jedinec aktivně prosazuje*“ (Pávková a kol., 1999, s. 28). Lze říci, že prvotní zkušenosti s tím, jak využívat volný čas, získáváme v rodině. Rodiče se pro děti pak stávají prvními vzory, které napodobují. Od rodičů se tedy učí žít určitým způsobem, napodobují i přebírají jejich životní styl. Jsou zde skutečnosti, které jsou důležité pro formování vztahu k životnímu stylu a volnému času. V prvé řadě záleží na tom, o jaký jde typ rodiny, jaký je způsob soužití, jaká je zde výchova, jak velká rodina je apod. V druhé řadě jsou to zájmy rodičů, jak si oni navzájem zájmy tolerují, jak velký význam v rodině mají a v neposlední řadě také kolik finančních prostředků mají na volný čas a kolik jsou ochotní věnovat např. kroužkům dětí (Pávková, 1999).

K problematice životního stylu dále píše např. Kraus (2001, s. 153) ve své publikaci *Člověk, prostředí, výchova*: „*Každý jedinec má jiný specifický způsob života, ale obecně představuje naplňování života společnosti. Tento životní styl souvisí s hodnotami a ideály,*

keré by člověk v životě rád uskutečňoval. Jedinec si dále vytyčuje tzv. životní plány, což je soubor cílů, kterých se člověk svou činností snaží dosáhnout. Je bezpochyby, že hodnocení každého jedince je ovlivněno zvyklostmi, mravy dané společností a subkultury, v níž žije. Hodnotová orientace jedince se vytváří v průběhu jeho života jak z vrozených dispozic, tak i vlivem různých veřejných činitelů, kterých je v okolí jedince nespočetně.“

Pávková (1999) píše o významu a důležitosti správného životního stylu a volnočasových aktivitách. Kvalitní osobní zájmy jsou pro člověka často celoživotní oporou. Jsou období, kdy jejich nedostatek můžeme pociťovat zvláště výrazně, např. životní situace, jako je mateřská dovolená, odchod dospělých dětí z rodiny, odchod do penze, ztráta zaměstnání, ztráta životního partnera, nemoc apod. Mnoho žen na mateřské dovolené cítí nedostatek sociálního kontaktu a často se cítí být jen samy s dítětem osamoceny. Je vhodné, pokud je jim umožněno trávit čas ve skupině lidí se stejnými zájmy. Manželský pár, jehož děti jsou již samostatné a opustily domov, je často bezradný a neumí zaplnit vzniklý prostor. To může v tomto období vést ke konfliktům. Výhodu mají ty páry, které si z mládí zachovaly své záliby a nyní je mohou intenzivně rozvíjet. Osoba, která z různých důvodů musela přestat vykonávat své povolání, vnímá tuto situaci jako nepříjemnou, pokud nemá činnosti, kterým se může a také chce věnovat. V náročných životních situacích, osobních neštěstích či ztrátách nás pak osobní zájmy a záliby mohou téměř zachránit. Výchova ke zdravému životnímu stylu je pak úže spjata s pedagogickým ovlivňováním volného času.

Dle Krause (2001) můžeme rozlišovat různé životní styly. Životní styly lze rozdělit do tří skupin, podle hodnot způsobu života, které převažují. Jedná se o **životní styl s náplní studia**, který je typický pro lidi, kteří mají zálibu ve čtení, návštěvě divadel, jezdí na výlety za poznáním, dále pravidelně sledují televizi. Tito lidé jsou poháněni k novému poznávání zvědavostí. **Životní styl s nejvyšší hodnotou hraní** je typický pro sportovce nebo sportovní fanoušky, neboť během roku je možné hrát a slavit každý den. Tento životní styl mají také osoby, které hrají různé hry, nebo návštěvníci zábavních podniků. **Životní styl s rozjímáním** můžeme najít u osob samotářů, kteří netráví volný čas se svou rodinou. Tento životní styl lze provozovat o samotě nebo v komunitách (Havlík, 1996 in Kraus et al, 2001, s. 154). Životní styl lze dělit i následujícím způsobem. **Pracovně orientovaný životní styl** je styl, ve kterém je pracovní činnost hlavním smyslem života, volný čas je vnímán jako zbytková kategorie pro tělesný odpočinek, rekreaci a zotavení. **Hedonistický životní styl** se vyznačuje životními zájmy v oblasti volného času, rodiny

a soukromí. Práce je vnímána jako nutnost k užívání volného času. **Celistvý životní styl** se zakládá na snaze omezit oddělení životních oblastí práce a volného času.

Podle Saka (2007) se životní pole člověka digitalizuje zejména v sociálním a mentálním významu. Digitalizuje se tak časoprostor života člověka a člověk mladé generace vykonává stále více ze svých aktivit virtuálně v kyberprostoru. To se týká hlavně mladé generace. Dle autorova mínění se současný člověk se pohybuje střídavě v přirozeném reálném světě a kyberprostoru, kde aktivity v jedné z dimenzí ovlivňují život v druhé dimenzi. Digitalizovaný život v kyberprostoru zrychluje život ve světě přirozeném, přičemž rozšiřuje také přirozenou složku životního pole člověka. *„Digitalizace životního pole znamená časové i prostorové rozpínání životního pole, nejdříve v kyberprostoru a následně i v přirozeném světě.“* (Sak a kol., 2007, s. 257–258)

Dalším fenoménem, který je pro současnou dobu a životní styl mnoha jedinců příznačný, je multitasking, v podání digitálních médií se jedná o **mediální multitasking**. Moravec (2016, s. 96) píše ve své publikaci o tomto fenoménu. *„Při podrobnějším pohledu na to, k souběhu kterých mediálních aktivit dochází nejčastěji, můžeme konstatovat, že jde o sledování lineárního televizního programu, kombinované komunikací po sociálních sítích, surfování po internetu, psaním emailů či textových zpráv, či hlasovým voláním.“* Moravec (2016) pak multitasking chápe jako souběžný výkon mnoha činností.

Nabízí se otázka, co bylo důvodem změny životního stylu. Podle Saka (2007) přechod do kyberprostoru a k počítači byl důvodem postupné změny životního stylu, která je vedena zejména digitalizací. Zvyšuje se počet aktivit spojených s počítačem a zvyšuje se objem času, který děti a mládež věnují počítači a internetu. To představuje transformování životního stylu směrem k digitalizaci a vytváření kyberkultury. Zaměstnání pak spolu s rodinou jsou důležitými prvky při vytváření životního stylu. Jedná se o základy nebo pilíře, kolem kterých budujeme svůj životní styl, i když zpětně, životní styl ovlivňuje zaměstnání, které si vybereme vykonávat, postoje k partnerství a rodině. Dnes je např. pro mládež typický hédonistický životní styl, kdy mladí oddalují založení rodiny, prodlužují délku studia, cestují atd. Volný čas se proto díky jeho svobodnosti a dobrovolnosti stává podstatnou charakteristikou životního stylu. Když si uvědomíme množství povinností a aktivit, které musíme vykonat pro svou prostou reprodukci, mnoho volného času nezbude. Není možné však uskutečnit vše, o co má člověk zájem, proto si musí aktivity vybírat. Na výběru těchto aktivit se podílejí také hodnoty, které jedinec zastává ve svém životě.

Na závěr kapitoly lze shrnout, že výše popsaný svět je světem, kde právě současné děti a mládež vyrůstají, učí se žít a být budoucí úspěšní dospělí. Vývoj a zrání osobnosti probíhá již běžně kontextu působení médií, virtuální reality a sociálních sítí. Dnes již příliš nerozdělujeme mezi živým světem a virtuální realitou, ba naopak virtuální svět v mnoha pohledech udává trendy přenášející se do skutečné reality. Již ve škole mají děti informatiku, pracují s tablety, mají telefony, vypracovávají úkoly online. Tento online svět si pak přenášejí i do oblasti volného času a aktivit, které v něm dělají.

5 Praktická část – výzkumné šetření

Praktická část se zaměřuje na výzkumné šetření, které bylo provedeno v rámci zvoleného tématu práce. V této kapitole je definován cíl výzkumu a stanoveny hypotézy v návaznosti na cíl práce, je popsána metodologie výzkumu. Dále je zde pojednáno o tvorbě výzkumu a předvýzkumu zrealizovaného před samotným výzkumným šetřením. Poté jsou analyzována zjištění z výzkumného šetření a následuje vyhodnocení stanovených hypotéz a výzkumného šetření jako celku. Závěr praktické části obsahuje shrnutí výsledků výzkumného šetření.

5.1 Cíl výzkumu, hlavní výzkumná otázky a stanovené hypotézy

Výzkumný problém byl stanoven takto: **Podíl aktivit mládeže na elektronických sociálních sítích ve volném čase.** Cílem výzkumného šetření bylo zjistit, jaký podíl mají sociální sítě a aktivity mladistvých zprostředkované elektronickými médii v jejich volném čase. Tedy např. kolik jim zabírají času, zda a jak ovlivňují jejich životní styl apod. V návaznosti na to byly stanoveny výzkumné otázky a z nich poté hypotézy. Níže jsou hypotézy představeny a odůvodněny krátkým komentářem.

Výzkumné otázky a přiřazené hypotézy

VO1: Kolik času zabírají elektronické sociální sítě ve volném čase mládeže?

H1: *„Čím více zájmových kroužků mají respondenti, o to méně času věnují sociálním sítím.“*

Hypotéza předpokládá, že respondenti, kteří navštěvují po škole různé kroužky, budou mít méně času být aktivní na sociálních sítích než jejich vrstevníci, kteří kroužky nenavštěvují.

H2: *„Respondenti, kteří se pravidelně účastní zájmového útvaru, se setkávají častěji se svými kamarády i mimo kroužek než respondenti, kteří zájmové útvary nenavštěvují.“*

Předpokladem je, že respondenti navštěvující zájmový útvar, mají větší sociální kontakty než ti, kteří nenavštěvují žádný.

VO2: Které faktory negativně ovlivňují pasivní trávení volného času respondentů?

H3: *„Respondenti, kteří tráví svůj volný čas aktivněji, tráví na sociálních sítích méně času než respondenti, kteří tráví svůj volný čas méně aktivně.“*

Předpokladem je, že respondenti, kteří už jsou ve své podstatě z rodiny naučení aktivně trávit volný čas, tj. sportují, chodí na procházky, dělají rekreačně sport, budou méně aktivní na sociálních sítích než respondenti, kteří jsou méně aktivní ve svém volném čase.

H4: „Respondenti mladší 15 let tráví na sociálních sítích více času než respondenti starší.“

Hypotéza ověřuje předpoklad, že v souvislosti s tím, že jsou respondenti starší nebo přechází na střední školu, jsou méně aktivní na sociálních sítích.

VO3: Jak ovlivňuje aktivní životní styl zdraví dětí a mládeže?

H5: „Aktivnější respondenti vykazují více pocity spokojenosti a štěstí než respondenti pasivní.“

Hypotéza si klade za cíl ověřit, zda aktivněji žijící respondenti budou vykazovat vyšší míru spokojenost a štěstí ve svém životě než mládež pasivní. Pojmeme aktivní respondent je chápána osoba, respondent provedeného výzkumu, který ve svém volném čase dává přednost aktivnímu využití volného času, např. provozuje turistiku, chodí běhat či vykonává jiný sport nebo činnost. Současně tento druh trávení volného času upřednostňuje před pasivním trávením volného času, kterým rozumíme typicky aktivity jako sledování TV, trávení času na internetu či sociálních sítích, hraní videoher.

5.2 Charakteristika výzkumného šetření

Pro výzkum byla využita **kvantitativní výzkumná metoda**, neboť pro zjištění, jaký podíl tvoří aktivity strávené na internetu a sociálních sítích z celkového objemu volného času mladých lidí, se kvantitativní výzkumná cesta jeví jako vhodná. Gavora uvádí: „Kvantitativní výzkum pracuje s číselnými údaji. Zjišťuje množství, rozsah nebo rozsah výskytu jevů, resp. jejich míru (stupeň). Číselné údaje se dají matematicky zpracovat.“ (2000, s. 31). Dále Gavora (2000) ve své publikaci charakterizuje tři typy výzkumných problémů – deskriptivní, relační a kauzální. V případě našeho výzkumného problému se jedná o typ deskriptivní. Pro tento typ autor doporučuje jako metodu sběru dat pozorování, škálování, dotazník nebo rozhovor.

Skutil (2011, s. 59) naproti tomu označuje kvantitativní výzkum za „záměrnou a systematickou činnost, při které se empirickými metodami zkoumají (ověřují, verifikují a testují) hypotézy o vztazích mezi jevy“. Zdrojem tohoto přístupu má být pouze objektivní

a co nejpřesnější zkoumání edukační reality, jako tomu je např. v přírodních vědách (Skutil a Křováčková, 2007 in Skutil, 2011).

Cílem výzkumného šetření je zjistit, jaký podíl mají sociální sítě a aktivity mladistvých na elektronických médiích v jejich volném čase. Tedy např. kolik jim zabírají času, zda a jak ovlivňují jejich životní styl apod. Při získávání dat pro výzkumné šetření byla využita metoda dotazníku a časového snímku. **Dotazník** je nejrozšířenější metodou sběru dat. Jeho podstatou je zjištění dat o respondentovi, ale i jeho názorů a postojů k problémům, které výzkumníka zajímají. Jedná se o psaný soubor otázek. Při vyplňování dotazníku čte respondent otázky, interpretuje jejich význam a poté na ně odpovídá (Skutil, 2011). **Časový snímek** je časový popis činností, který je zaměřený na pozorování, např. sebepozorování (Sociologická encyklopedie, 2021, online).

5.3 Tvorba výzkumu a předvýzkum, respondenti výzkumného šetření

Tvorbě výzkumného šetření předcházelo studium problematiky volného času mládeže a sociálních sítí, jehož výsledky prezentuje teoretická část práce. Tento „background“ při zpracovávání tématu napomohl k větší informovanost v dané oblasti a lepšímu uchopení výzkumné problematiky. Následně byl stanoven výzkumný problém, výzkumné otázky a na ně navazující hypotézy. Po důkladné kontrole byly sestaveny samotné výzkumné nástroje, tj. dotazník a časový snímek.

Před realizací výzkumného šetření byl proveden **předvýzkum**. Byl realizován z důvodu podchycení chyb v dotazníku a časovém snímku a také pro zjištění, jak potenciální respondenti zadání chápou, jak jej vyplňují a jaké nejasnosti se v něm mohou nacházet. Předvýzkum byl realizován na začátku května 2021 skrze online platformu Survio.cz. Respondenti předvýzkumu odpovídali věkovému rozpětí 13–18 let, tedy stejnému jako u výzkumného šetření. Jednalo se o osoby z řad známých a přátel autorky práce, kteří byli požádáni o vyplnění dotazníku a časového snímku a o jejich zhodnocení. Účastnilo se sedm respondentů, přičemž dva respondenti měli drobné výhrady. Výzkumné nástroje byly na základě podnětů těchto respondentů mírně upraveny. Po ukončení předvýzkumu následoval sběr dat pro samotný výzkum.

Vzhledem k povaze výzkumného šetření byl vybrán vzorek mladých lidí z gymnázií, středních škol a základních škol v okolí Žamberka. Původně mělo zadávání proběhnout prezenčně ve školách, ovšem v souvislosti s pandemií covidu-19 se i samotný výzkum

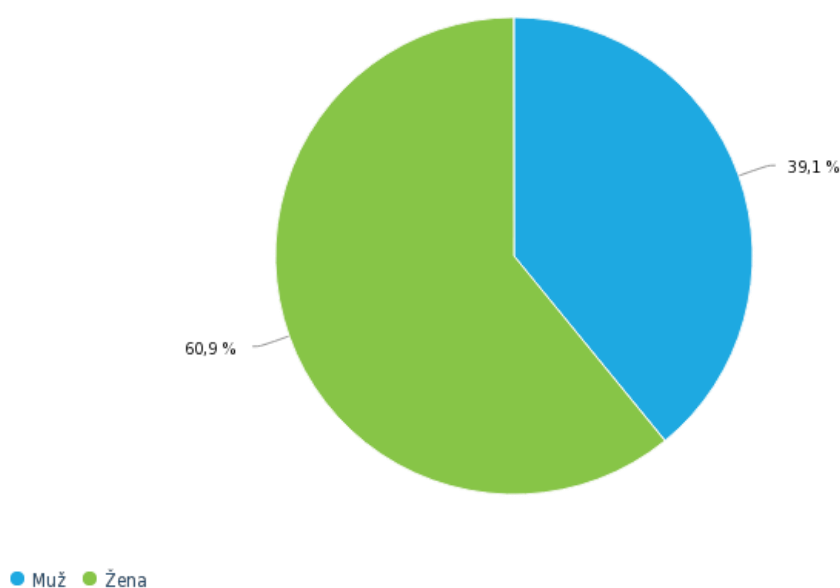
odehrál online přes platformu Survio.cz. Zde byl dotazník vytvořen a poté odeslán mezi známé autorky práce ve věku 13–18 let, kteří byli požádáni o přeposlání dále mezi jejich přátele a známé, tak aby se podařilo nasbírat co nejvíce odpovědí. Výzkum proběhl v druhé polovině května 2021. Respondenti byli obeznámeni s účelem výzkumu a ubezpečeni o anonymitě dat, která slouží pouze pro účel tohoto výzkumného šetření. Časový snímek byl respondentům též rozeslán a po dobu jednoho týdne si měli zaznamenávat dle vytvořeného časového snímku, jaké aktivity a jak často dělají. Po týdnu měli časový snímek zaslat e-mailem.

5.4 Analýza výzkumného šetření

Samotného dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 133 respondentů, přičemž žádný dotazník nemusel být vyřazen. Dotazníkové šetření je zastoupeno z 60,9 % ženami a muži tvoří podíl 39,1 %. Dotazník obsahuje 33 otevřených, uzavřených i polouzavřených otázek. Po sesbírání dat byla data analyzována a podle zjištění sestaveny grafy. Nejprve byly vyhodnoceny konkrétní otázky z dotazníku, časový snímek a poté byly vyhodnoceny hypotézy, které se na základě výsledků potvrdily nebo vyvrátily. Dotazník i časový snímek jsou uvedeny jako příloha A a B této práce.

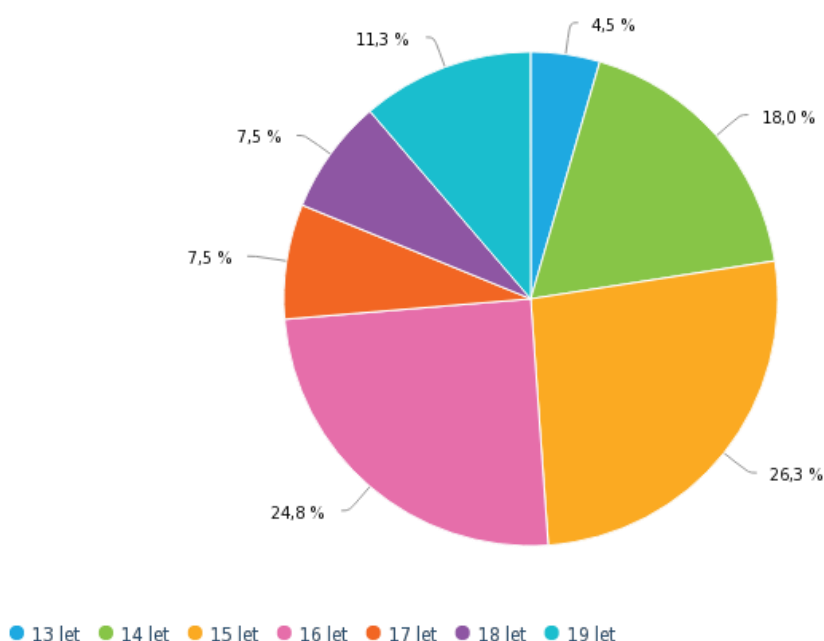
Vyhodnocení dotazníku

První otázka se týkala **pohlaví respondentů**. Výzkumného šetření se účastnilo 60,9 % žen a 39,1 % mužů. Žen tedy bylo 81 a mužů 52.

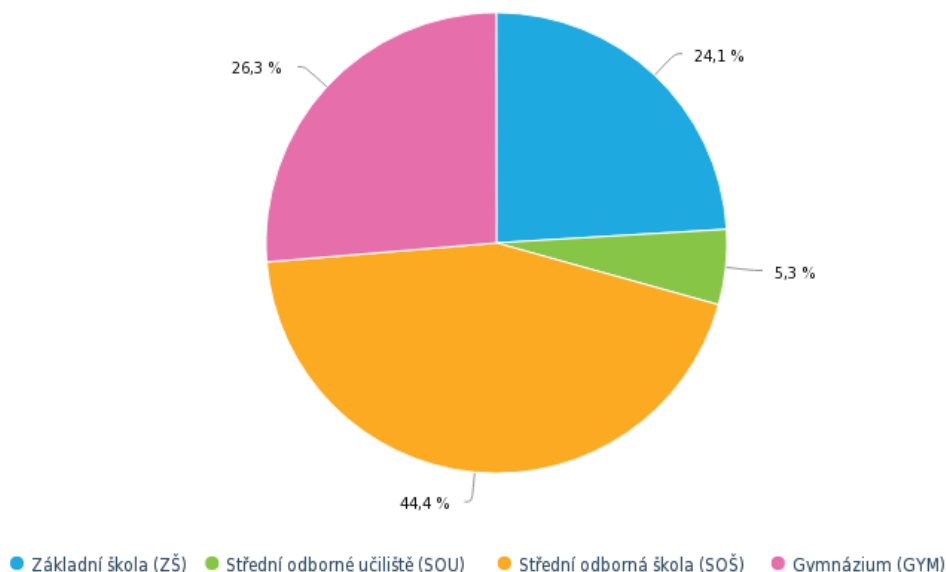
Graf 2 – Uved'te pohlaví

Druhá otázka zjišťovala, **jaký mají respondenti věk**. Při výzkumném šetření, ačkoliv je zaměřeno na osoby ve věku 13–18 let, byla hranice pro odpověď zvýšena na 19 let z praktických důvodů, neboť mnoho žáků v posledních ročnících je již 19letých. Nabízelo se, aby dotazník vyplnili také a nevznikly tak zbytečné problémy při zadávání dotazníku. Výzkumného šetření se účastnilo 4,5 % 13letých respondentů, jsou zastoupeni 6 responzemi. Ve věku 14 let bylo 24 respondentů a tvoří tak 18 % ze vzorku. Osob 15letých se účastnilo 35 a tvoří tak s podílem 26,3 % nejpočetnější věkovou skupinu. Respondentů 16letých bylo 24,8 % a se zastoupením 33 odpovědí tvoří druhou největší skupinu. Jedinců ve věku 17 let bylo 10 a tvoří tak podíl 7,5 % ze vzorku. Tato data jsou totožná i u osob ve věku 18 let, tj. 10 responzí a podíl 7,5 %. Respondenti ve věku 19 let jsou ve výzkumném šetření zastoupeny 15 odpověďmi, což tvoří podíl 11,3 %.

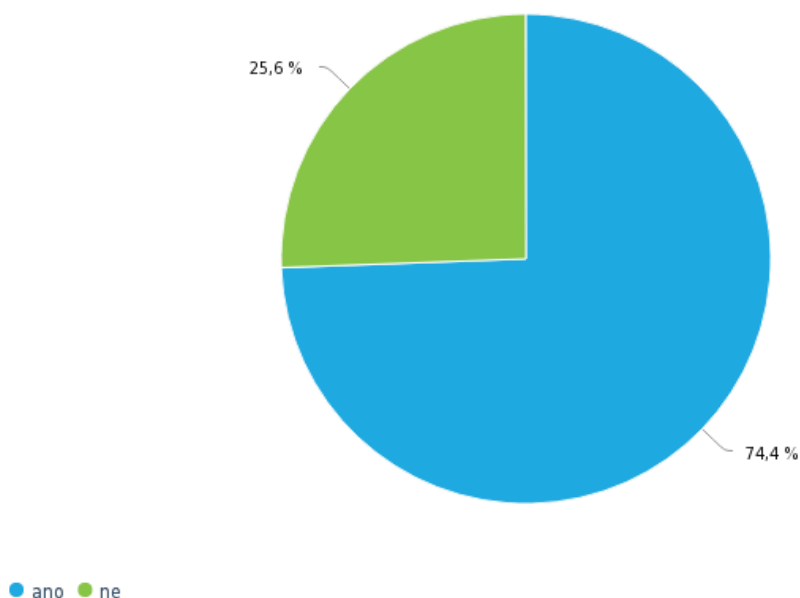
Graf 3 – Kolik je Vám let?

Ve třetí otázce bylo zjišťováno, **jakou školu respondenti navštěvují**. Žáků ze základní školy odpovědělo 32 a tvoří podíl 24,1 %. Se zastoupením 7 odpovědí a podílem 5,3 % tvoří část žáci středního odborného učiliště. Nejvíce odpovědí bylo posbíráno mezi žáky střední odborné školy. Ti s 59 odpověďmi a podílem 44,4 % tvoří nejpočetnější skupinu. V šetření jsou zastoupeni i žáci gymnázií, kteří představují podíl 26,3 % a odevzdali 35 odpovědí.

Graf 4 – Jakou školu navštěvujete?

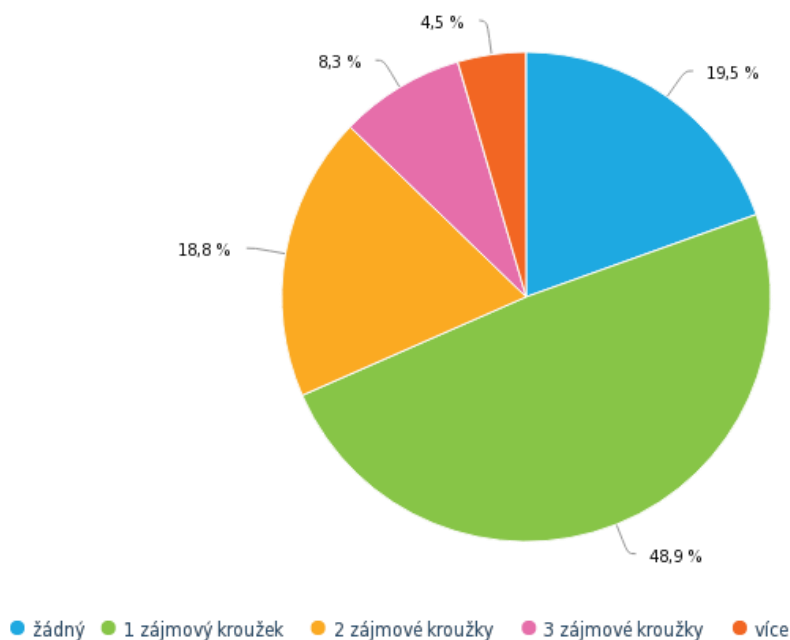
Ve čtvrté otázce bylo zjišťováno, **zda respondenti navštěvují pravidelně nějakou zájmovou aktivitu**. Zde 99 respondentů odpovědělo kladně, tedy ano, jedná se o podíl 74,4 %. Odpověď ne vyplnilo 26,5 % respondentů, tedy 34 responzí odpovědělo negativně.

Graf 5 – Navštěvujete nějakou pravidelnou zájmovou aktivitu?

V páté otázce měli respondenti odpovědět, **kolik kroužků či aktivit navštěvují nebo dělají**. Celkem 26 respondentů odpovědělo, že nedělají žádnou zájmovou aktivitu, tvoří

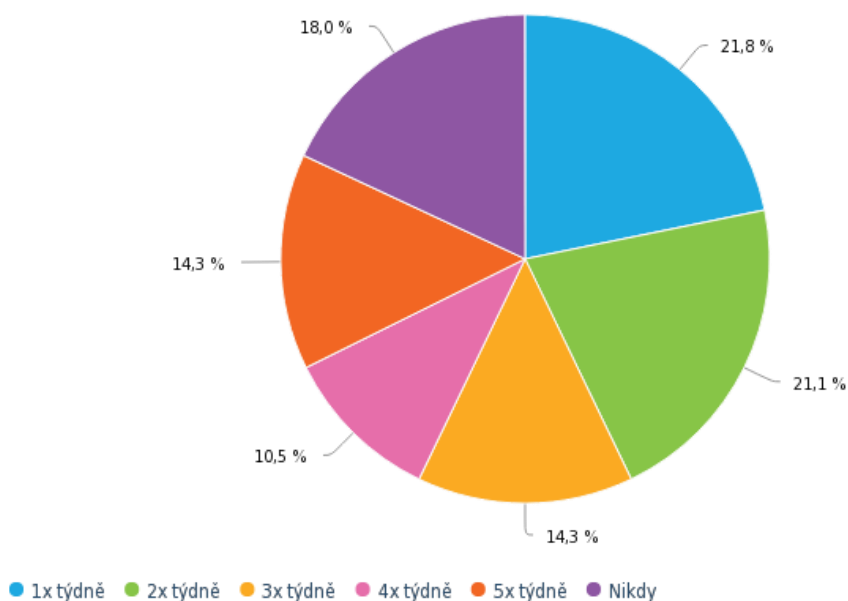
podíl 19,5 %. Jeden zájmový kroužek navštěvuje celkem 65 respondentů a s 48,9 % tvoří nejvyšší podíl. Alespoň dva zájmové kroužky navštěvuje 25 respondentů, což je podíl 18,8 %. Tři zájmové kroužky navštěvuje 8,3 % respondentů, jedná se o 11 osob. V 6 případech byla zaznamenána odpověď více, tj. 4,5 % respondentů navštěvuje více než 3 zájmové kroužky. Následně respondenti dopisovali u této otázky reálný počet. Mezi odpověďmi jsou zaznamenány i odpovědi 4–5 kroužků či aktivit. U této otázky je vhodné doplnit, že výzkumné šetření probíhalo v měsíci květnu, kdy se díky zlepšujícímu se stavu epidemické situace v Česku začala uvolňovat opatření i pro oblast volného času či sportu. Lze tedy předpokládat, že respondenti skutečně začali opět chodit do zájmových kroužků, které navštěvovali.

Graf 6 – Kolik kroužků/aktivit navštěvujete/děláte?

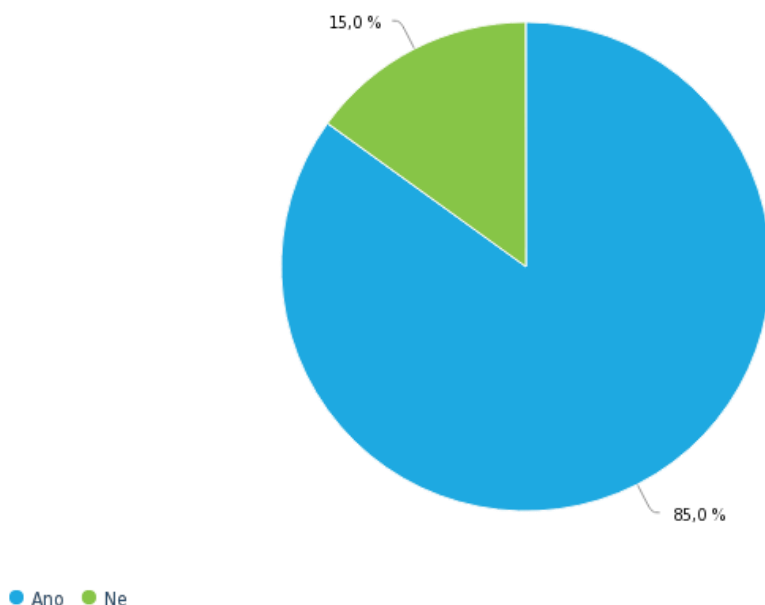
Šestá otázka byla zaměřena na frekvenci a ptala se, **jak často se respondenti pravidelně účastní zájmové aktivity v kroužku**. Odpověď nikdy zvolilo a zaškrtnulo 24 respondentů, tedy celkem 18 %. Alespoň jedenkrát týdně navštěvuje zájmový kroužek 29 respondentů, tvoří tedy podíl 21,8 %. Dvakrát týdně se účastní zájmového kroužku 28 respondentů, což je podíl 21,1 %. Třikrát týdně se účastní zájmových aktivit 14,3 % respondentů, jedná se o 14,3 %. Čtyřikrát týdně navštěvuje zájmové kroužky 14 respondentů, kteří tvoří podíl 10,5 %. Celkem 19 respondentů (14,3 %) navštěvuje zájmový kroužek pětkrát týdně, tedy každý pracovní den mají odpoledne po výuce nějaký program. U těchto odpovědí vystává otázka k diskusi, jaký je vhodný rámec pro danou frekvenci. Nenavštěvovat žádný

zájmový kroužek jistě není dobré, na druhou stranu frekvence pětkrát týdně může vést někdy k přetěžování a děti a mládež se pak mohou cítit pod tlakem a stresem. Tato otázka je vhodná k dalšímu prodiskutování. Lze ovšem konstatovat, že většina respondentů (109) výzkumu vykonává minimálně jedenkrát týdně zájmovou činnost, což je z výchovného, zdravotního a socializačního pohledu dobře.

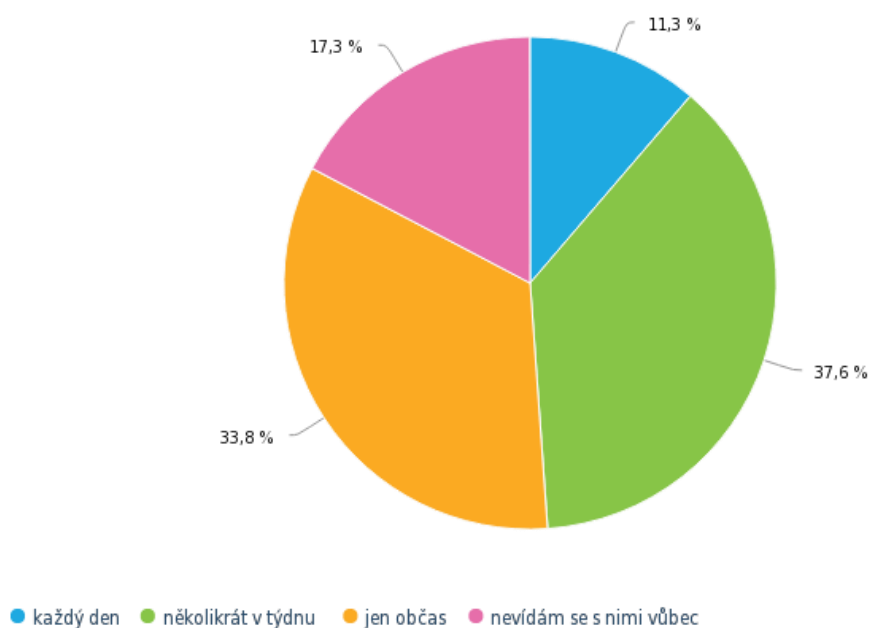
Graf 7 – Jak často se účastníte pravidelné zájmové aktivity/kroužku?

V následující otázce byli respondenti tázáni, **zda mají v rámci zájmové aktivity přátele**. Ve více než tři čtvrtině odpovědí (113), konkrétně v 85 %, respondenti odpověděli, že ano. Ve zbylých 15 % odpovědí, tedy ve 20 respnzcích, odpověděli záporně.

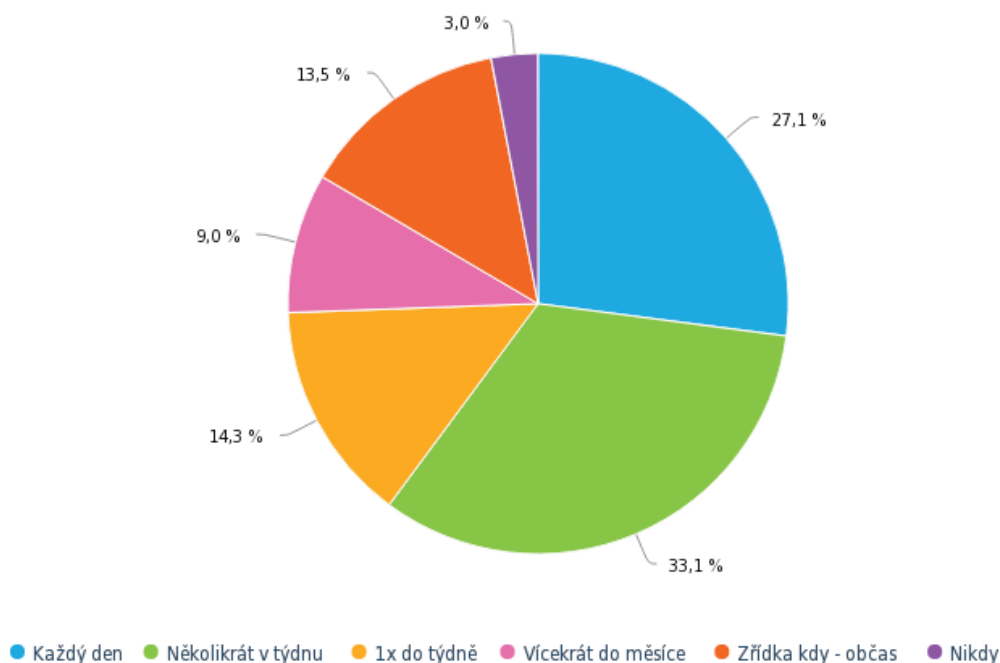
Graf 8 – Máte v rámci zájmové aktivity přátele?

Osmá otázka směřovala na **zjištění frekvence setkávání s přáteli ze zájmové aktivity mimo zájmovou aktivitu**. V 11,3 % odpovědí, což tvoří 15 odpovědí, respondenti odpověděli, že každý den. S nejvyšším podílem 37,6 %, což tvořilo 50 odpovědí, respondenti odpověděli, že se setkávají s přáteli ze zájmového kroužku několikrát v týdnu. Další část, která tvořila podíl 33,8 % se 45 odpověďmi, se s přáteli setkává jen občas. Zbývajících 7,3 % respondentů, což je 23 osob, se s přáteli nevidá vůbec.

Graf 9 – Jak často se setkáváte s přáteli ze zájmové aktivity mimo zájmovou aktivitu?

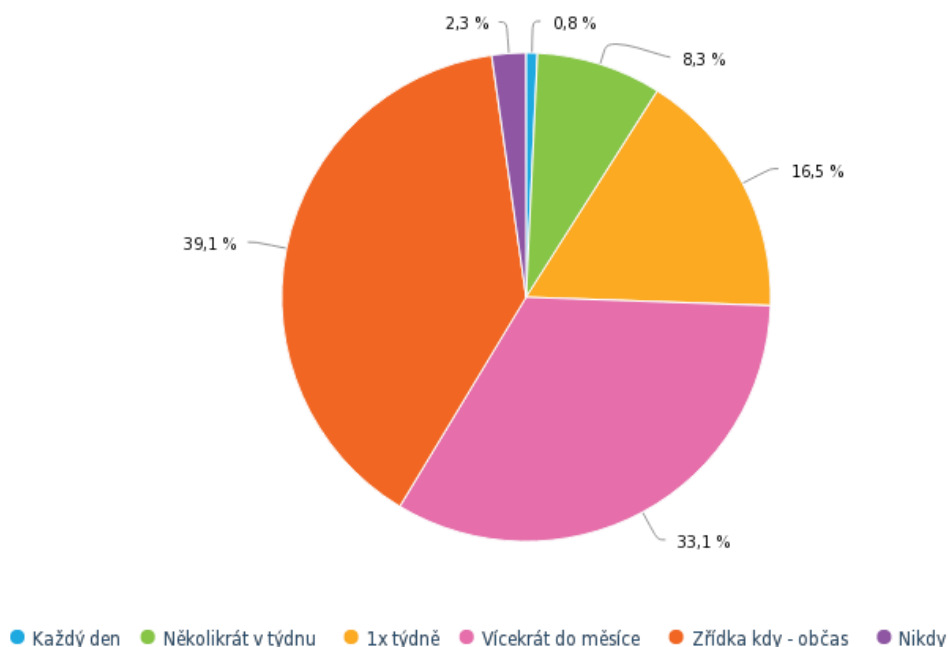
Další otázka měla za úkol zjistit, **jak často chodí respondenti na procházky**, tedy vykonávají aktivní pohyb na čerstvém vzduchu, nejčastěji v přírodě. Odpověď každý den zvolilo 36 respondentů, jejichž podíl ve výzkumu je 27,1 %. Několikrát v týdnu chodí na procházky 33,1 % respondentů. Tuto odpověď zvolilo 44 osob. Celkově lze tedy spolu se sečtením výše vyhodnocené odpovědi u této otázky vnímat, že více než polovina respondentů výzkumu alespoň několikrát během týdne zvolí procházku jako svou aktivitu ve volném čase. Jedenkrát týdně chodí na procházky 14,3 % respondentů. Daná odpověď byla zvolena v 19 respnzcích. V 9 %, tedy u 12 respondentů, byla zaznamenána odpověď, že na procházky chodí vícekrát do měsíce. Zřídka kdy – občas chodí na procházky 13,5 % respondentů, jedná se o 18 respondentů. Dále z výzkumu vyplynulo, že 4 respondenti nechodí na procházky nikdy. Tyto osoby však tvoří pouze 3% podíl.

Graf 10 – Jak často chodíte na procházky?

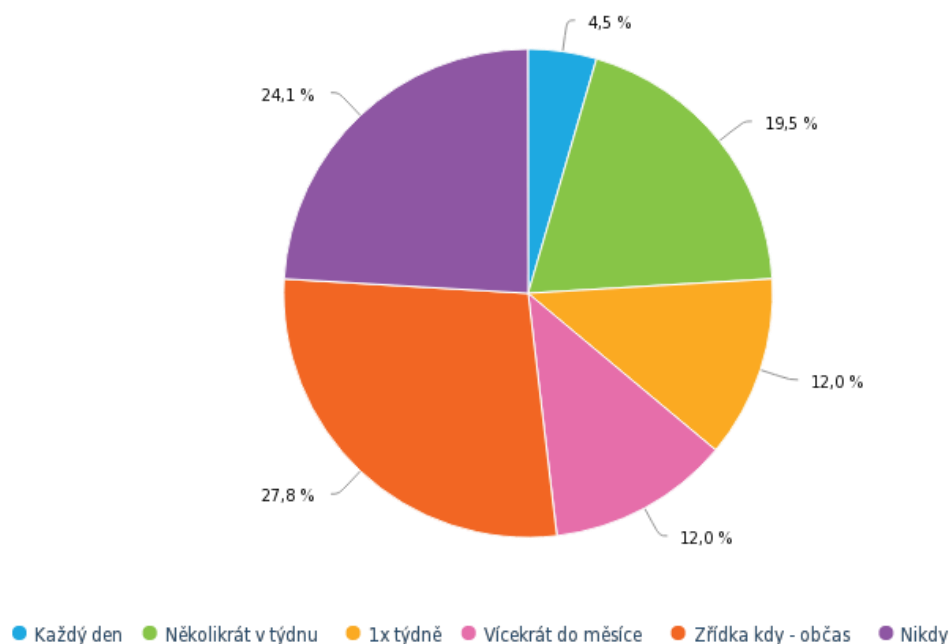
Desátá otázka směřovala k zjištění, **jak často jezdí respondenti na výlety**. Tato otázka byla zvolena záměrně, protože ježdění na výlety patří k aktivnímu trávení volného času. Obvykle jezdíme na místa, která neznáme, za účelem relaxace a nového poznání, buď do měst, za architekturou, či kulturou, nebo do hor do přírody. Jako výlety lze také vnímat návštěvu rodiny či jiných příbuzných, kteří žijí ve vzdáleném městě. I to je významný komponent volného času. Jeden respondent z výzkumného šetření odpověděl, že jezdí na výlety každý den, tvoří 0,8 % podílu. V 8,3 % se vyskytla odpověď několikrát v týdnu. Tuto odpověď zvolilo 11 respondentů. Jednou týdně jezdí na výlety 22 respondentů, kteří

tvoří 16,5 %. Vícekrát do měsíce jezdí na výlety 33,1 % respondentů, tuto odpověď zvolilo 44 respondentů. Nejpočetnější skupinou jsou respondenti, kteří jezdí na výlety zřídka kdy – občas. Celkem takto odpovědělo 52 respondentů, kteří tvoří podíl 39,1 %. Ve třech případech nejezdí respondenti na výlet nikdy a tato skupina tvoří podíl 2,3 %.

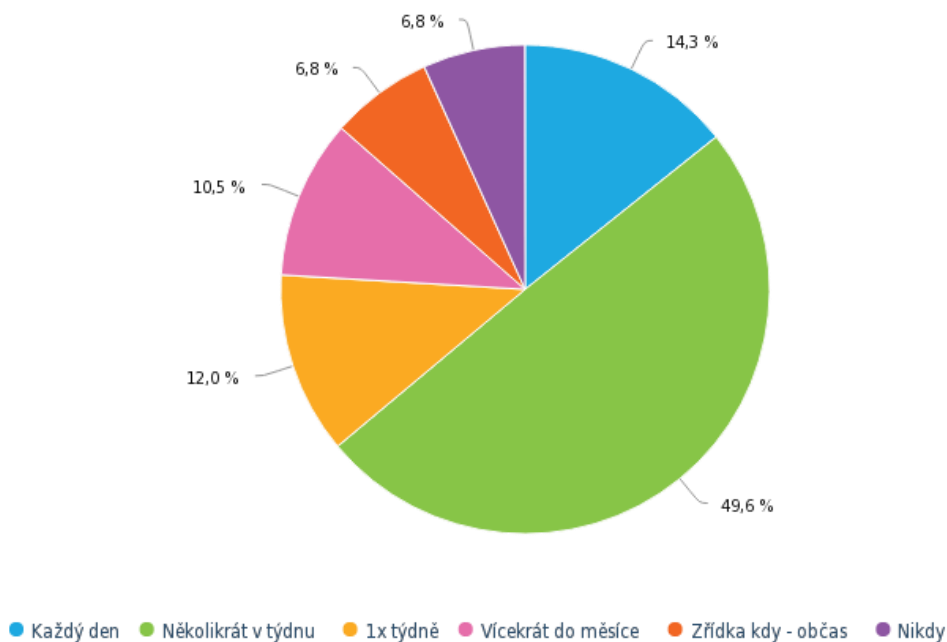
Graf 11 – Jak často jezdíte na výlety?

V jedenácté otázce byli respondenti tázáni, **jak často chodí běhat**. Odpověď každý den se vyskytla v 6 responzích a celkem tvoří 4,5% podíl. Několikrát v týdnu chodí běhat 19,5 % respondentů, přesně 26 z nich zvolilo tuto odpověď. Jednou týdně chodí běhat 16 respondentů, kteří tvoří 12% podíl. Totožná čísla přinesla i odpověď vícekrát do měsíce. Tedy tuto odpověď si vybralo 16 respondentů s 12% podílem. Nejvyšší podíl byl zaznamenán u odpovědi zřídka kdy – občas, u které je podíl 27,8 % a tuto odpověď zvolilo 37 respondentů. Nikdy nechodí běhat celkem 32 respondentů, kteří tvoří podíl 24,1 %, tedy téměř čtvrtina respondentů výzkumu nechodí běhat.

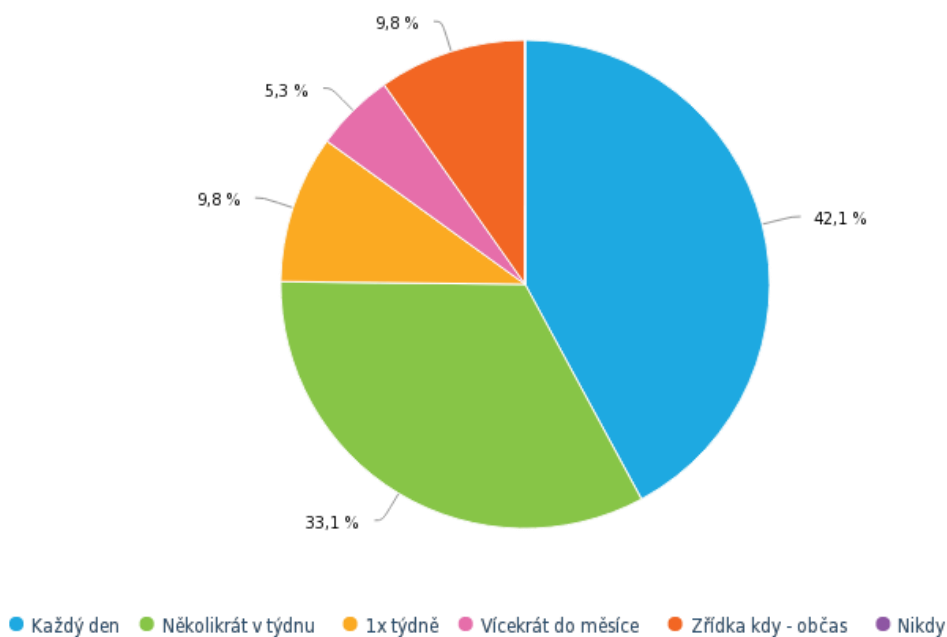
Graf 12 – Jak často chodíte běhat?

V následující otázce byli respondenti tázáni, **jak často dělají jiný sport či činnosti** tohoto charakteru. Každý den sportuje 19 respondentů, což tvoří podíl 14,3 % z výzkumného šetření. V dané otázce byla nejvyšší zaznamenaná odpověď několikrát v týdnu. Zvolilo ji celkem 66 respondentů s podílem 49,6 %, tzn. že téměř polovina všech respondentů se snaží být nějakým způsobem aktivní několikrát v týdnu. Jedenkrát v týdnu se snaží sportovat 12 % všech respondentů, kteří odevzdali 16 responzí. Alespoň vícekrát do měsíce se snaží sportovat či vykonávat jinou činnost 14 respondentů. Tyto odpovědi tvoří 10,5 % podílu. V dané otázce se pak nacházely také odpovědi zřídka kdy – občas, které tvoří podíl 6,8 %, a těchto odpovědí bylo celkem 9. Nikdy nesportuje 6,8 % respondentů. Tuto odpověď zvolilo 9 respondentů.

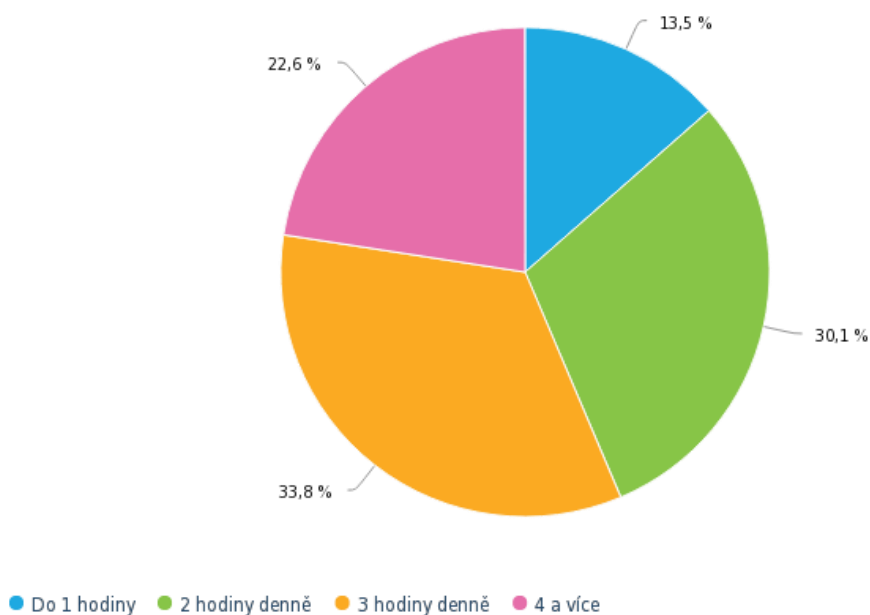
Graf 13 – Jak často děláte jiný sport, či činnosti?

V třinácté dotazníkové otázce byli respondenti tázáni, **jak často sledují televizi, seriály či filmy**. Každý den vykonává tuto pasivní činnost 56 respondentů, kteří tvoří podíl 42,1 %. Jedná se o nejvyšší zaznamenanou odpověď. Několikrát v týdnu tuto činnost vykonává 33,1 % respondentů, neboť zde bylo zaznamenáno 44 responzí. Jednou v týdnu sleduje televizi, filmy či seriály 9,8 % respondentů. Zaznamenáno zde bylo 13 odpovědí. Vícekrát do měsíce tuto činnost vykonává 7 respondentů, jejichž podíl je 5,3 %. Zřídka kdy – občas sleduje televizi, filmy či seriály 13 respondentů s podílem 9,8 %. Odpověď nikdy nezvolil žádný respondent, zde tedy říci, že v nějaké podobě sleduje televizi, filmy, či seriály každý respondent.

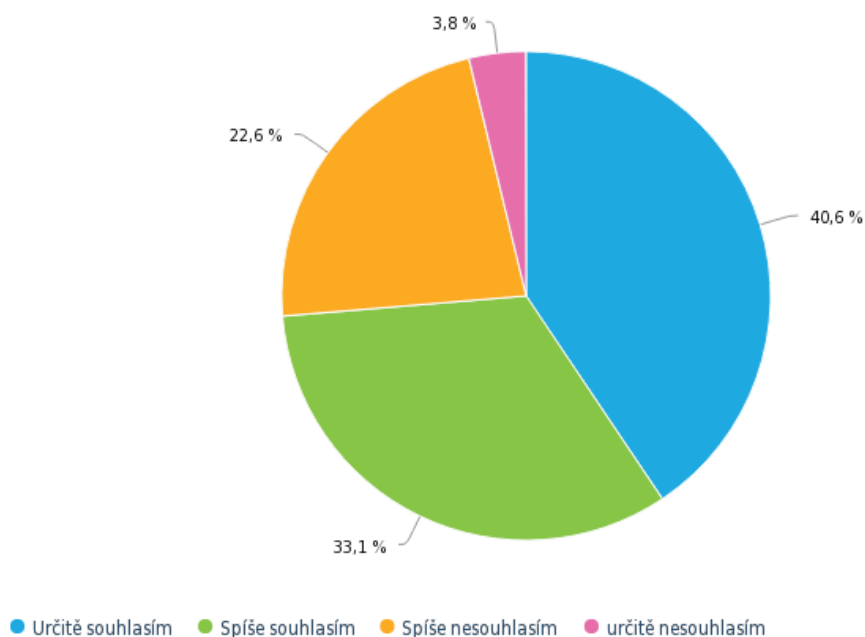
Graf 14 – Jak často koukáte na TV/filmy/seriály?

Čtrnáctá otázka zjišťovala **průměr času stráveného na sociálních sítích**. Do jedné hodiny využívá sociální sítě 13,5 % respondentů, kterých bylo 18. Dvě hodiny denně využívá sociální sítě 30,1 % respondentů, kterých bylo 40. Nejvyšší podíl 33,8 % bylo zaznamenáno u uživatelů, kteří tráví na sociálních sítích 3 hodiny denně. Bylo jich celkem 45. Čtyři a více hodin užívá sociální sítě 30 respondentů, jejichž podíl tvoří 22,6 %.

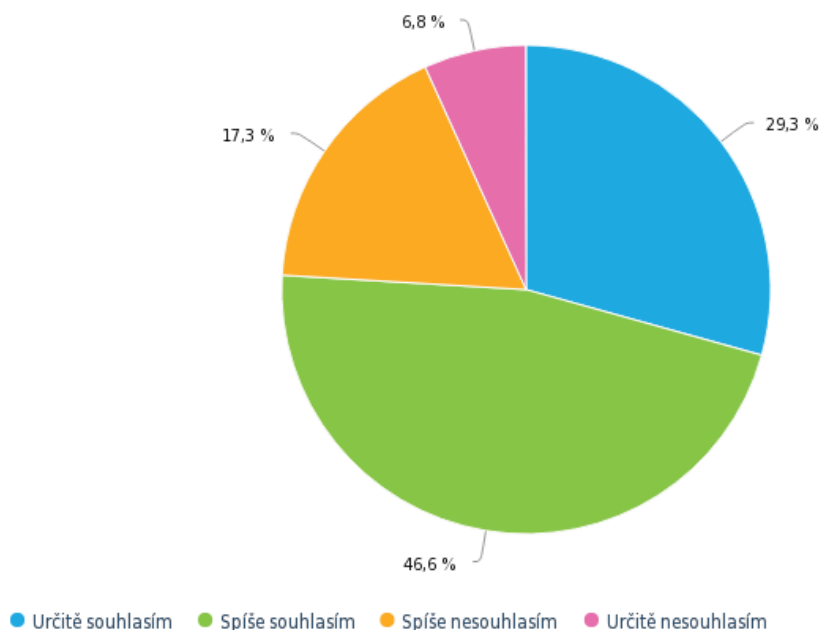
Graf 15 – Kolik času trávíte v průměru na sociálních sítích denně?

Patnáctá otázka se tázala, **zda se respondenti sami domnívají, že na sociální síti tráví hodně času**. Určitě souhlasím zvolilo 40,6 %, odpovědělo tak 54 respondentů. Odpověď spíše souhlasím zvolilo 44 z dotazovaných, tvoří 33,1 % podílu. Můžeme tedy konstatovat, že téměř tři čtvrtiny dotazovaných se domnívají, že na sociálních sítích tráví hodně času a jsou si tedy vědomy jeho nadužívání. Spíše nesouhlasím zvolilo 30 respondentů a tvoří podíl 22,6 %. Tito respondenti se nedomnívají, že by na sociálních sítích trávili hodně času. Celkem 5 respondentů odpovědělo, že určitě nesouhlasí. Tyto odpovědi tvoří podíl 3,8 %.

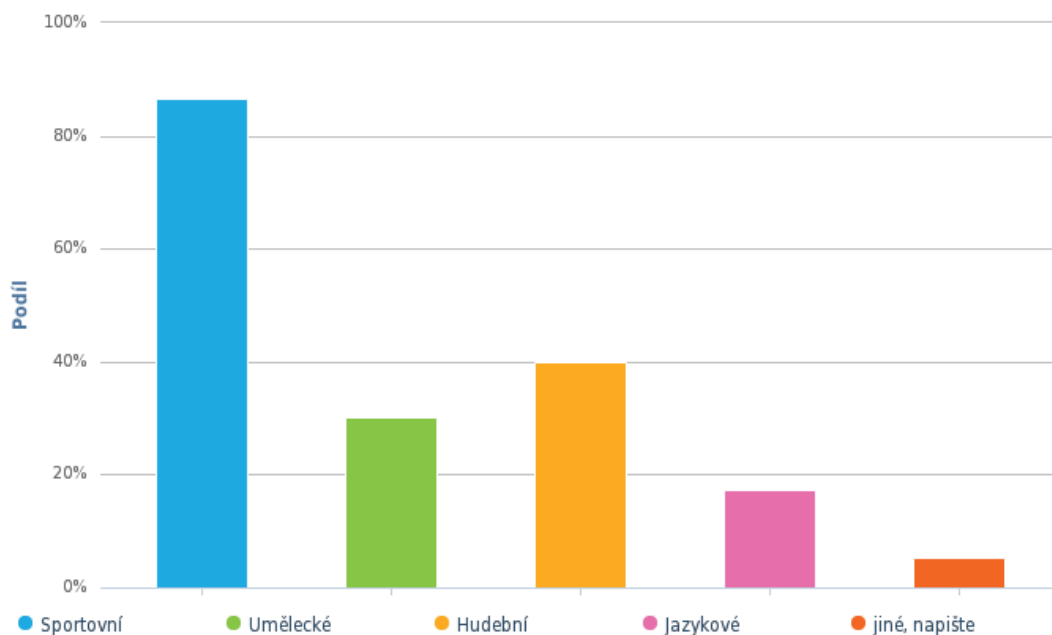
Graf 16 – Domníváte se, že na sociálních sítích trávíte hodně času?

V šestnácté otázce cílil dotaz na subjektivní pocity štěstí a spokojenosti, tedy **zda se respondenti cítí ve svém životě šťastně a spokojeně**. Odpověď určitě souhlasím, zvolilo 29,3 % respondentů, kterých bylo 39. Nejčastěji zvolenou odpovědí v této otázce byla odpověď spíše souhlasím. Zvolilo ji 62 respondentů, má tedy podíl 46,6 %. Na základě těchto dvou odpovědí se lze domnívat, že tři čtvrtiny respondentů výzkumného šetření se cítí ve svém životě šťastně a spokojeně. Odpověď spíše nesouhlasím má v odpovědích podíl 17,3 % a zvolilo ji 23 respondentů. Určitě nesouhlasím zaškrtno 9 respondentů a má podíl 6,8 %. Tedy necelá čtvrtina respondentů výzkumného šetření se necítí ve svém životě úplně šťastně a spokojeně.

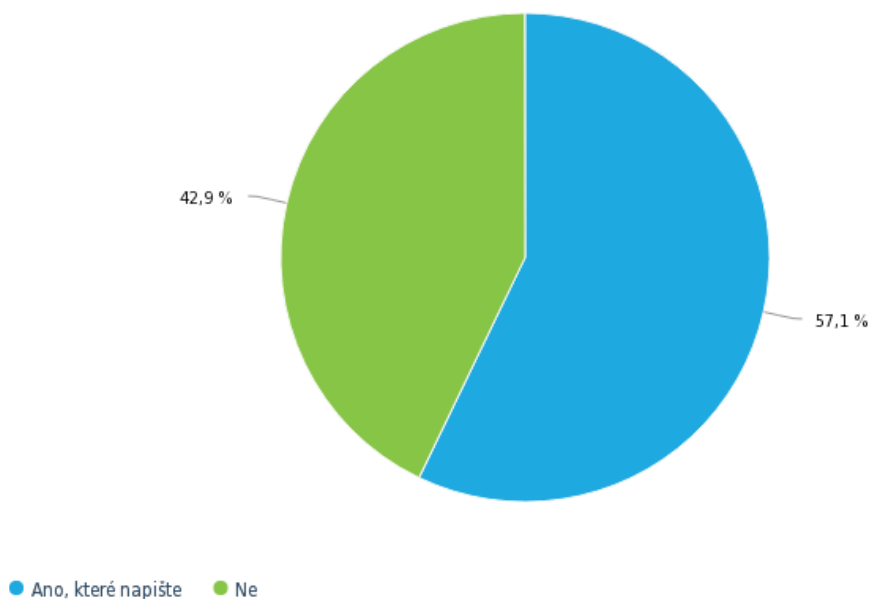
Graf 17 – „Ve svém životě se cítím šťastně a spokojeně.“

V sedmnácté otázce byli respondenti tázáni, **jaké pravidelné zájmové aktivity nebo činnosti navštěvovali či dělali jako děti**. Nejčastější odpovědí byl sport. Sportovní zájmové činnosti dělalo 115 respondentů. Celkem se jedná o 86,5 % celkového podílu. Tedy více než tři čtvrtiny respondentů navštěvovaly sportovní kroužky. Umělecké kroužky navštěvovalo 40 respondentů a mají podíl 30,1 %. Druhou nejčastější odpovědí byly hudební kroužky. Navštěvovalo je celkem 39,8 % respondentů, odpovědí v této kategorii bylo 53. Dále byl vybírán jazykový kroužek. Ten navštěvovalo 17,3 % respondentů, tedy 23 osob. U odpovědí jiné, kde mohli respondenti libovolně dopsat, jaký kroužek navštěvovali, se vyslovilo 7 respondentů, kteří tvoří 5,3 % podílu. Mezi nejčastěji uváděnými odpověďmi, které respondenti dopisovali, byly v této kategorii zájmové aktivity jako tanec, skaut, vaření, myslivost, modelářství, arteterapie, fotografický kroužek, šachy, plavání, elektromodelář. Nabízejí tedy velice širokou škálu zájmových aktivit.

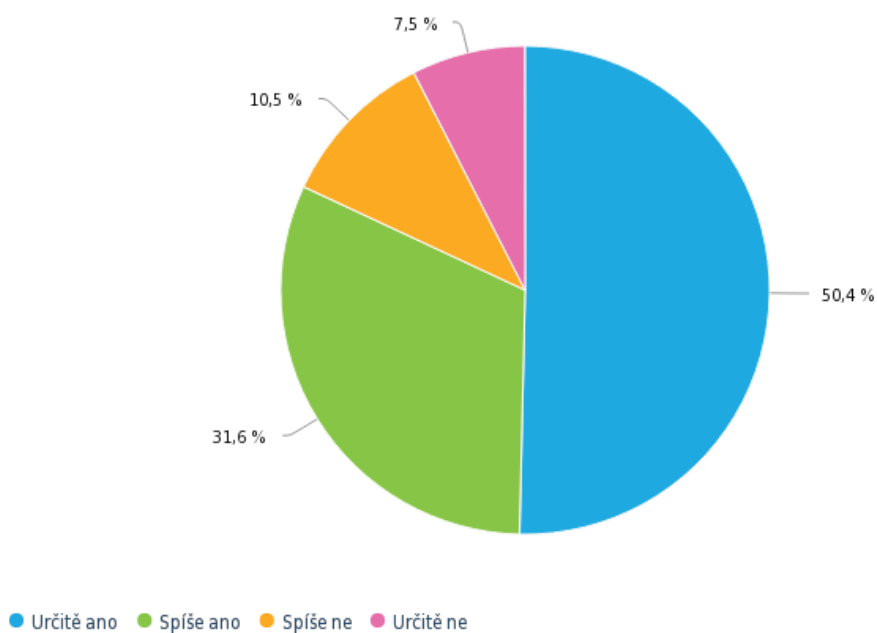
Graf 18 – Jaké pravidelné zájmové aktivity/činnosti jste navštěvovali/dělali jako děti?

V osmnácté otázce byli respondenti tázáni, **jestli se těmito aktivitám věnují i nyní**. V analýze odpovědí 57 respondentů odpovědělo, že ne. Tyto odpovědi tvoří podíl 42,9 %. Odpověď ano se vyskytuje u 57,1 %. Následoval doplňující prostor, kde se respondenti, kteří odpověděli, že se těmito aktivitám věnují, mohli rozepsat konkrétněji, které přesně dělají. Mezi nejčastějšími odpověďmi byly zájmy a aktivity sportovního charakteru jako tenis, florbal, fotbal, basketball, baseball, biatlon, lyžování, atletika nebo běhání. Dále také modelářství, myslivost a jízda na horském kole. Jiné odpovědi byly uměleckého charakteru, např. hra na nějaký hudební nástroj (klavír, flétna, trumpet, housle, kytara) nebo zpěv či výtvarná oblast jako umělecké malování a dále v umělecké oblasti také tancování. Také se mezi odpověďmi objevilo posilování, rybaření, jezdeckví, požární sport. Lze tedy vyvodit, že více než polovina respondentů se stále věnuje kroužkům, zálibám a aktivitám, které dělali již jako děti a pokračují v nich nyní. Z analyzovaných volných odpovědí na doplnění je možné pozorovat, že respondenti mají velkou škálu různých zálib z různých odvětví, kterým se věnují. Jsou tedy velmi pestré. Respondenti se aktivizují zejména ve sportu a v oblastech hudebního a uměleckého charakteru. Výše zmíněné odpovědi však přinesly také zajímavé další záliby, kterým se respondenti věnují.

Graf 19 – Věnujete se těmto aktivitám i nyní?

V devatenácté otázce jsem se respondentů ptala, **zda je vedli k aktivnímu trávení volného času již rodiče**. Odpověď určitě ano byla zaznamenána v 50,4 %, tuto odpověď tedy zvolilo 67 respondentů. Odpověď spíše ano zvolilo 42 respondentů, tvoří tedy podíl 31,6 %. Spíše ne se vyskytlo u 14 respondentů, tvoří tak podíl 10,5 %. Určitě ne tvoří podíl 7,5 %, neboť jej zvolilo 10 respondentů.

Graf 20 – Vedli Vás k aktivnímu trávení volného času již Vaši rodiče?

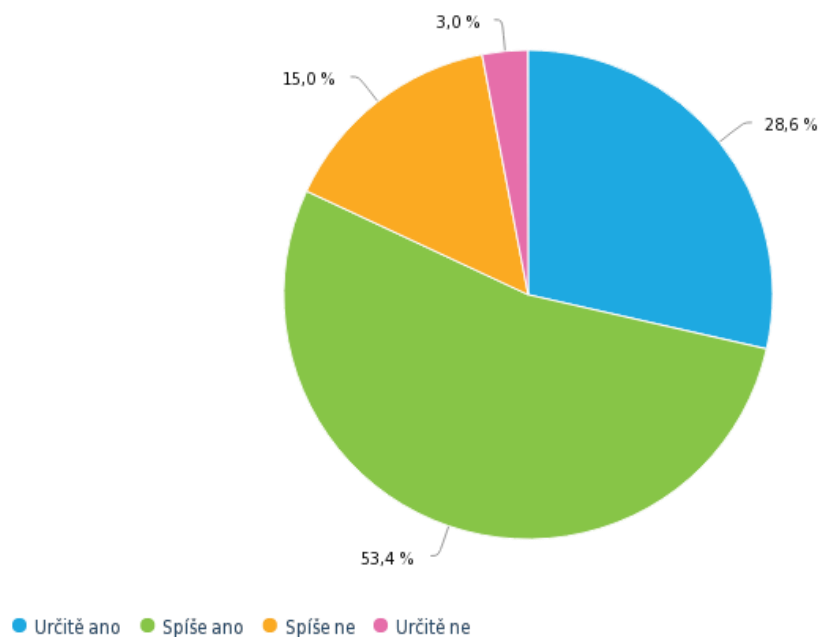
Následovala volná otázka, která se tázala, **pokud respondenty rodiče vedli k vhodnému trávení volného času, jakým způsobem to činili.** Mezi odpověďmi bylo zaznamenáno např. „*At' už jsem si vybrala cokoliv, tak s tím souhlasili a umožnili mi to dělat.*“, nebo „*Vedli mě, abych se měla dobře a chodila jsem tam, kde jsem byla šťastná a oni mě podporovali.*“ Nebo také „*At' si najdu sport, který, mě bude bavit a budu tam mít kamarády.*“ Jiný respondent zase napsal: „*Nabídli mi kroužek, který si mysleli, že by mě mohl bavit a bud' se mi líbil, nebo ne.*“ Dále např. návrhem a přihlášením na sportovní, či hudební a jiné kroužky podle výběru respondentů: „*Dávali mi návrhy, ale volba byla na mně.*“ „*Přihlašovali mě na kroužky, které jsem chtěl.*“ Můžeme tedy říci, že rodiče pomáhali dětem tím, že jim předložili nějaké nabídky či možnosti, jak volný čas trávit, jaké možnosti kroužků jsou, a oni si poté vybrali podle svého přání nebo toho, kam chodili kamarádi, a rodiče je tam zapsali.

Dále např. motivovali respondenty tím, že dané aktivity dělali také: „*Věnovali se daným aktivitám se mnou.*“ A samozřejmě také tím, že kroužky rodiče platili: „*Motivovali mě k děláni nových aktivit ve volném čase a financovali je.*“, „*Mamka mi zaplatila mi ty kroužky a vozidla mě na ně.*“ Respondenti se často shodovali v tom, že rodiče s nimi ten volný čas trávili různými aktivitami, nejčastěji výlety, turistikou nebo pobytem v přírodě a věnovali se jim, popř. sportovali s nimi. Lze to demonstrovat těmito odpověďmi: „*S rodiči jezdíme pravidelně na výlety už od mala a rodiče nás vedli pořád k tomu, abychom se hýbali a trávili spoustu volného času venku a v přírodě a samozřejmě sportem.*“, „*Jízdy na kole, časté procházky, ježdění na výlety za turistikou, přihlašování do zájmových kroužků.*“, „*Věnovali mi co nejvíce času.*“, „*Rodinné sportování.*“, „*Hlavně společné sportování – jízda na kole, atd.*“

Také se sešly odpovědi, které demonstrují to, že rodiče chtěli, aby respondenti jako děti trávili co nejvíce času venku: „*Hnali mě ven nebo jezdili se mnou na kolo.*“, „*Že nemám být na pc a jít ven.*“ nebo „*Brali nás často ven.*“

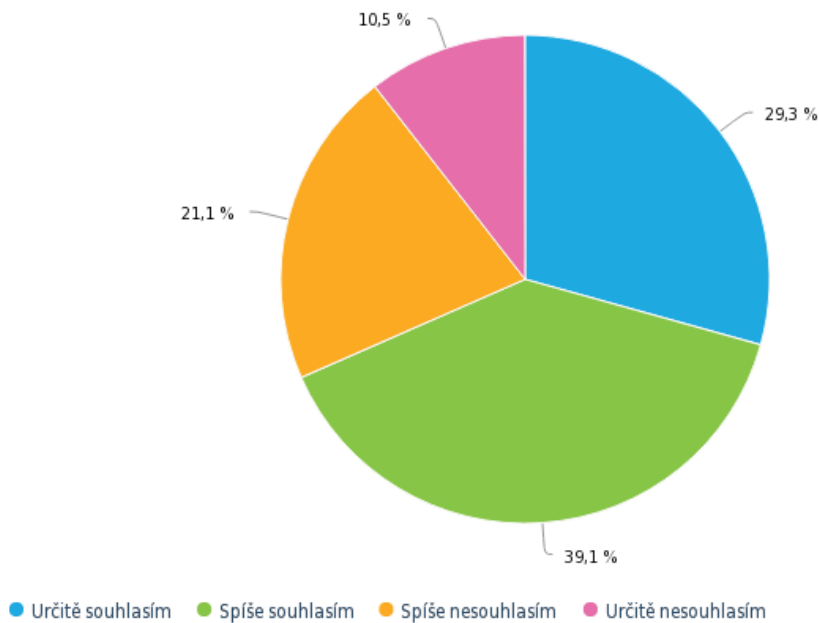
Celkově lze tedy otázku shrnout tak, že rodiče ukázali podporu a zájem či nabídli možnosti kroužků, pokud si respondenti přáli něco dělat, a přihlásili je tam. Poté jim kroužky financovali, vozili je na ně apod. a učili je trávit vhodně čas tím, že sportovali s nimi nebo s nimi podnikali jiné aktivity, např. procházky, pobyt v přírodě, výlety apod. Příliš se rodičům nelíbilo, když byly děti doma a seděly u počítače, pak jim říkali, at' jdou ven si hrát s kamarády, aby nebyly zavřené doma.

Další otázka se respondentů ptala, **zda jsou spokojeni s tím, jak tráví volný čas.** V 38 odpovědích zaznělo určitě ano. Podíl této odpovědi je 28,6 %. Nejvyšší podíl 53,4 % byl zaznamenán u odpovědi spíše ano, kterou zvolilo 71 respondentů. Můžeme tedy konstatovat, že tři čtvrtiny respondentů jsou spokojeni s tím, jakým způsobem tráví svůj volný čas. Odpověď spíše ne zvolilo 20 respondentů. Tato odpověď tvoří podíl 15 %. Odpověď určitě ne zvolili 4 respondenti a tvoří tak 3% podíl.

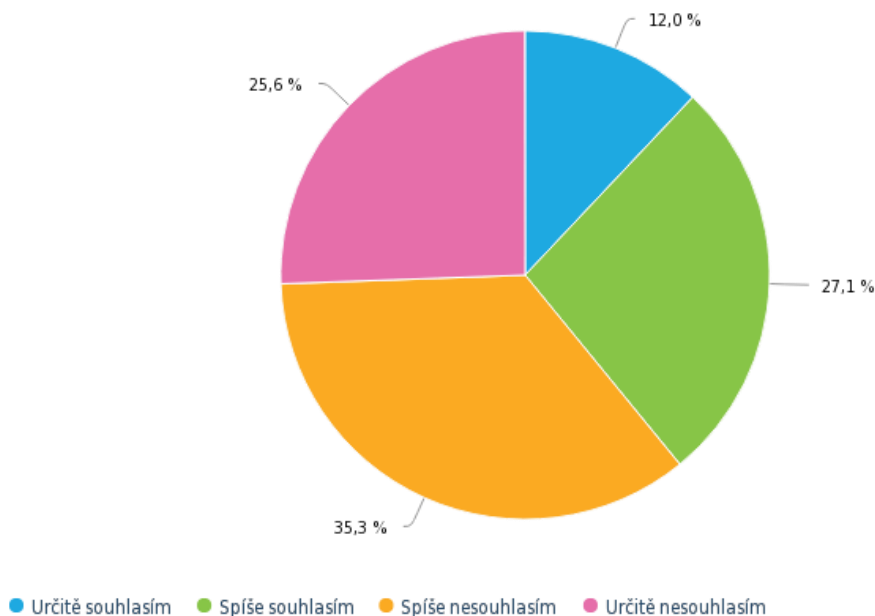
Graf 21 – Jste spokojeni s tím, jak trávíte volný čas?

Dvacátá druhá otázka se zaměřovala na názor respondentů, **zda na sociálních sítích tráví hodně svého volného času.** Celkem 29,3 % respondentů uvedlo, že s tvrzením určitě souhlasí. Jednalo se o celkem 39 responzí. Lze tedy říci, že více než čtvrtina respondentů souhlasí s tím, že na sociálních sítích tráví hodně volného času. Nejvyšší odpověď byla zaznamenána u odpovědi spíše souhlasím. S touto odpovědí souhlasí 52 respondentů, kteří tvoří celkem podíl 39,1 %. Spíše nesouhlasí s odpovědí 28 respondentů tvořící podíl 21,1 %. Určitě pak s odpovědí nesouhlasí 14 respondentů, kteří tvoří podíl 10,5 %. Nedomnívají se, že by na sociálních sítích trávili hodně volného času.

Graf 22 – „Na sociálních sítích trávím hodně ze svého volného času.“

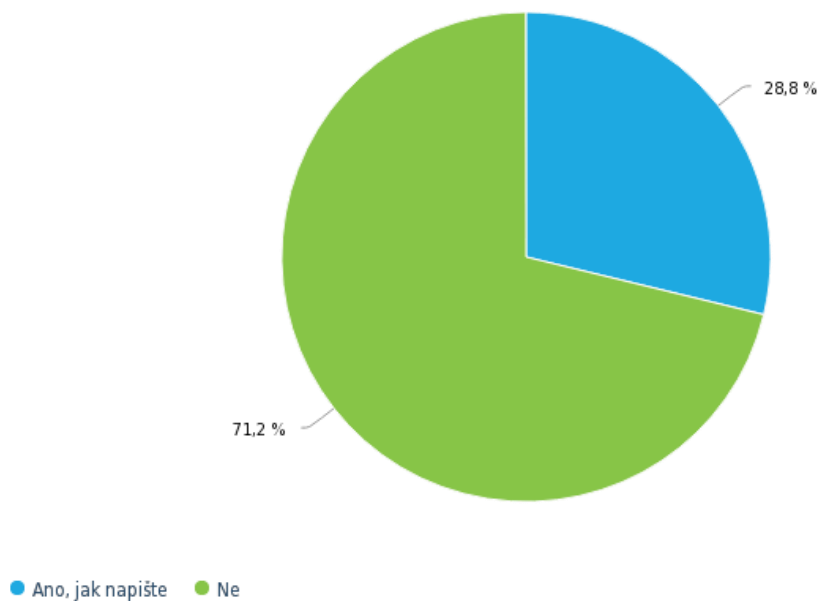
Ve dvacáté třetí otázce byli respondenti dotázáni, **zda si připadají na sociálních sítích závislí**. Určitě ano odpovědělo 16 respondentů a tvoří tak podíl 12 %. Spíše souhlasím tvoří podíl 27,1 % a domnívá se tak 36 respondentů. Nejvíce odpovědí tvoří kategorie spíše nesouhlasím. To uvedlo 47 respondentů, kteří tvoří podíl 35,3 %. Určitě nesouhlasím zvolilo 34 respondentů s podílem 25,6 %. Lze tedy konstatovat, že celá čtvrtina dotázaných si nemyslí, že je závislá na sociálních sítích a více než polovina všech respondentů se přiklání spíše názoru, že nejsou na sociálních sítích závislí.

Graf 23 – „Na sociálních sítích si připadám závislý.“

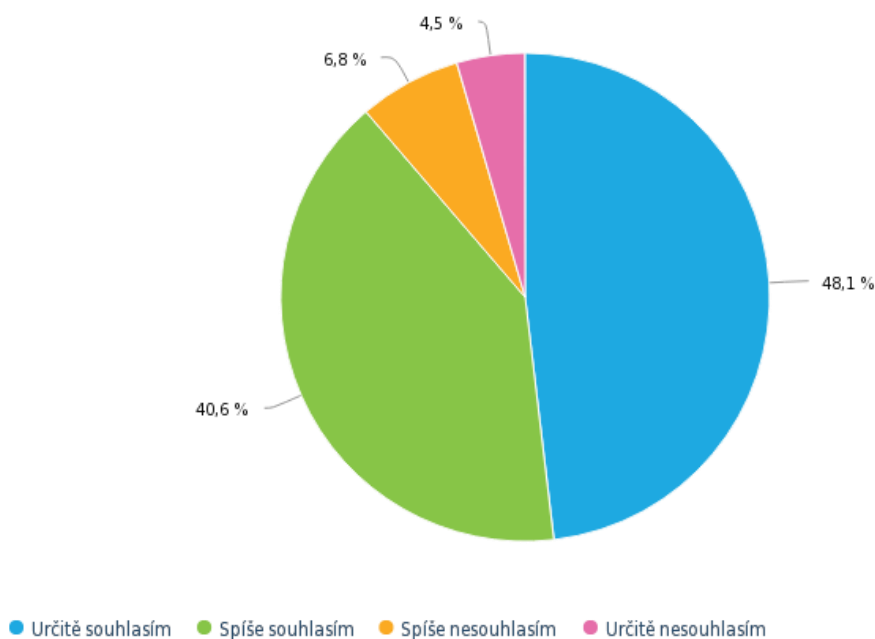
Ve dvacáté čtvrté otázce byli respondenti dotazováni, **jestli si vědomě hlídají čas, který stráví na sociálních sítích, např. tím, že mají nastavené upozornění od vývojářů, sledují si statistiky, aktivnost apod., a pokud ano, jakým způsobem.** Ve vyšší míře převážila odpověď ne, kterou si vybralo 94 respondentů, a jedná se tak o podíl 71,2 % z celkového počtu účastníků výzkumu. Pouze více než čtvrtina respondentů odpověděla, že ano, přesněji se jednalo o 28,8 % a odpovědělo tak 38 respondentů. Mezi nejčastějšími odpověďmi, které uvedli v navazujícím zdůvodnění, jak si čas hlídají, se objevovalo např. časté odkládání telefonu: „*Snažím se často telefon odkládat nebo ho nemít neustále u sebe. Když jdu uklízet, ven na zahradu nebo se psem, často si ho vůbec neberu.*“ Též ale taky vypínání wifi připojení. „*Vypínám si wifi, aby mě to netáhlo se podívat.*“, „*Automaticky po půl hodině si vypínám wifi.*“ Také část z respondentů sleduje statistiky: „*Sledováním statistik*“, „*Snažím se sledovat statistiky, nastavit si ,časovač‘ na jednotlivé aplikace.*“ Nebo používají upozornění: „*Ano mám nastavená aktivní upozornění od vývojářů a i každý nový týden mi přijde oznámení s průměrným časem na obrazovce.*“, „*Aktivní upozornění.*“ V některých odpovědích se také objevilo, že buď si respondenti hlídají čas sami: „*Sama si to hlídám.*“, nebo v některých případech však užívání hlídají rodiče: „*Mám v mobilu aplikaci, kde mi rodiče omezují dobu, kolik času můžu kde strávit, celkově asi tak dvě hodiny, ale ani to ne.*“ Zároveň si však v hodně případech hlídají jen čas pouze sami tím, že se dívají na čas. Např. „*Průměrným časem na mobilu podle*

aplikací.“, „Ano, mám zapnuté počítání času.“ nebo „Ano, omezuju a hlídám si svůj čas.“, „Počítám si čas v hlavě.“

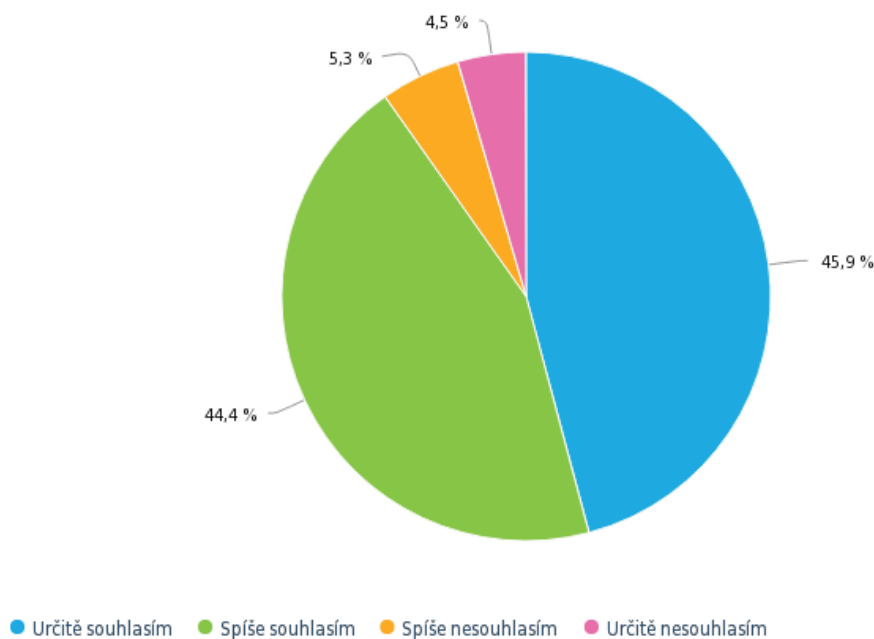
Graf 24 – Snažíte se vědomě hlídat si čas, který strávíte na sociálních sítích? (Např. aktivním upozorněním od vývojářů, sledováním statistik, kolik času na nich jste.)

Ve dvacáté páté otázce měli respondenti odpovědět, **zda vnímají sociální sítě za návykové**. Určitě souhlasím odpovědělo 64 respondentů, tedy podíl 48,1 %. Spíše souhlasí s tím, že sociální sítě vnímá jako návykové 54 respondentů, kteří tvoří podíl 40,6 %. Celkem je to tedy více než tři čtvrtiny dotázaných, kteří nějakým způsobem považují sociální sítě za návykové.

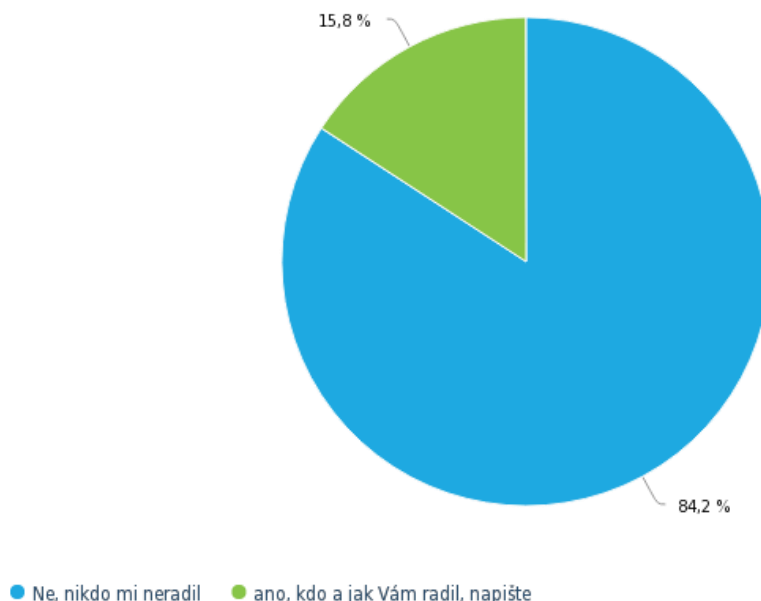
Graf 25 – Vnímáte sociální sítě jako návykové?

Ve dvacáté šesté otázce bylo zjišťováno, **jak respondenti souhlasí s tvrzením, že u mladších osob je vhodnější naučení a měření času stráveného na počítači, internetu a sociálních sítích.** Cílem bylo získat jejich názor na tuto problematiku. Určitě souhlasí s tímto tvrzením 61 respondentů, kteří tvoří podíl 45,9 %. Spíše souhlasí 59 respondentů, jejich podíl je 44,4 %. Lze zkonstatovat, že více než tři čtvrtiny respondentů výzkumné šetření se domnívají, že je vhodné naučit mladší osoby, jak se na internetu, počítači či sociálních sítích chovat, co navštěvovat, co nenavštěvovat a jak dlouho online být. S tímto tvrzením spíše nesouhlasí 5,3 % respondentů, tedy sedm osob, a určitě nesouhlasí 6 respondentů s podílem 4,5 %. Jedná se však o velmi komplikovanou a citlivou problematiku.

Graf 26 – „U mladších osob je vhodnější naučení a měření času stráveného na počítači, internetu a sociálních sítích.“

Ve dvacáté sedmé otázce bylo zjišťováno, zda **respondentům někdo radil či je učil, když si zakládali sociální sítě, kolik času na nich být.** Odpověď ne byla zaznamenána u větší části dotázaných. Celkem 112 respondentů, kteří tvoří podíl 84,2 % odpovědělo, že jim nikdo neradil, jak dlouho být na sociálních sítích. Více než tři čtvrtiny respondentů tedy při jejich zakládání neměly správnou představu o tom, jak se na sociálních sítích chovat a jak často či dlouho na nich být. Odpověď ano se vyskytla v 15,8 %. Tuto odpověď zvolilo 21 respondentů, tedy ani ne čtvrtina. Dále následovala otázka, kdo jim radil, pokud zvolili odpověď ano. Mezi nejčastějšími odpověďmi se objevilo: „*Mamka.*“, „*Ano, máma mě neustále omezuje a byla by nejradši, kdybych sociální sítě vůbec nenavštěvovala.*“ či „*Tatka.*“, „*Ano, otec, zakládal mi Facebook a poté pár roků hlídal.*“ nebo souhrnně „*Rodiče.*“ U některých ale místo rodičů tuto úlohu převzali sourozenci. Lze demonstrovat odpověďmi: „*Brácha mi pomáhal je založit a kolik času na nic strávit, mi nikdo neříkal.*“, „*Sestra*“, nebo také „*Sourozenec*“, „*Ano, moje starší ségra.*“ Mezi odpověďmi se také často objevilo „*kamarád*“ či „*kamarádi*“, ale také např. „*pedagogičtí pracovníci*“. Je možno tedy vnímat, že i škola jako vzdělávací instituce má nezpochybnitelnou úlohu při výchově ke zdravému užívání počítače, internetu a sociálních sítích.

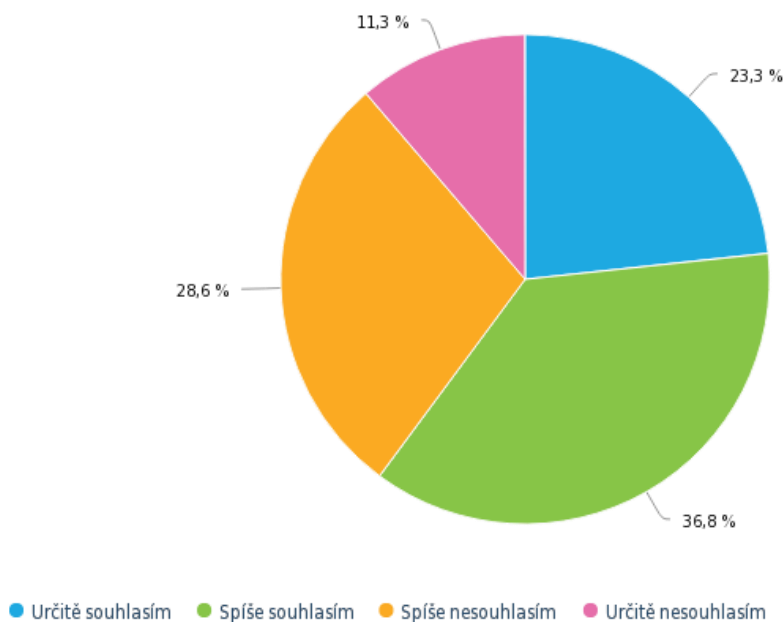

Graf 27 – Učil popř. radil Vám někdo, když jste si zakládali sociální sítě, kolik času na nich být?

Následovala otázka číslo dvacet osm, která byla otevřená a ptala se respondentů, **kterým aktivitám se věnují ve volném čase, mimo školu**. Sešla se široká škála odpovědí. Z oblasti sportovní se respondenti nejčastěji věnují sportům jako basketbal, fotbal, tenis, florbal, volejbal, stolní tenis, atletika, aerobik, biatlon, lyžování, fitness, petang, karate, nebo chodí běhat či jezdí na kole. Z umělecké oblasti se věnují výtvarné činnosti, tedy malování, tanci, pole dance či výrobě keramiky. V hudební oblasti je to zejména hra na různé hudební nástroje, zejména na housle, klavír, flétnu. Respondenti mezi své záliby, které vykonávají ve volném čase, uvedli i poslech hudby. Mezi další aktivity, kterým se věnují, patří také chození ven s kamarády nebo se psem, lovení ryb, jezdectví, hasičský kroužek, skaut, učení jazyků, četba knih, sledování filmů a seriálů nebo hraní her. Někteří však také jezdí na motorce, skateboardu či pennyboardu. Odpovědi také obsahovaly velice zajímavé koníčky, jako je hraní šipek, kalisthenika, opravování strojů, 3D modelování a 3D tisk, animace.

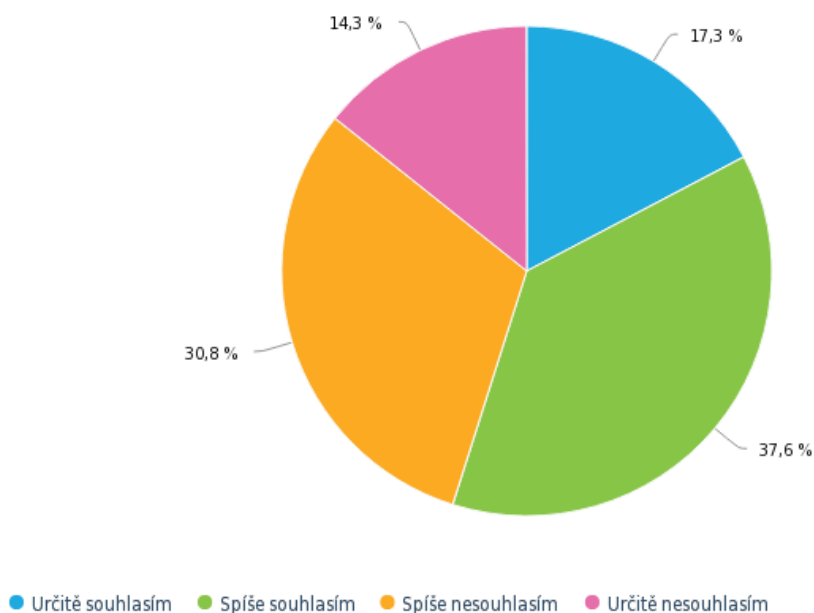
Ve dvacáté deváté otázce byli respondenti dotazováni, jestli **při sledování filmů nebo TV seriálů jsou na sociálních sítích, scrollují novinky na nich, píšou si s přáteli a dívají se na internet**. S odpovědí určitě souhlasím bylo ve shodě 31 respondentů, kteří mají podíl 23,3 %. Nejvyšší naměřená odpověď v dané otázce byla odpověď spíše souhlasím, kterou uvedlo 49 respondentů, což tvoří nejvyšší podíl 36,8 %. Ve 28,6 % byla zaznamenána odpověď spíše nesouhlasím, kterou vyplnilo 38 respondentů. Nejnižší podíl

obsáhla odpověď určitě nesouhlasím, kterou uvedlo 11,3 % respondentů, neboť takto odpovědělo pouze 15 z nich.

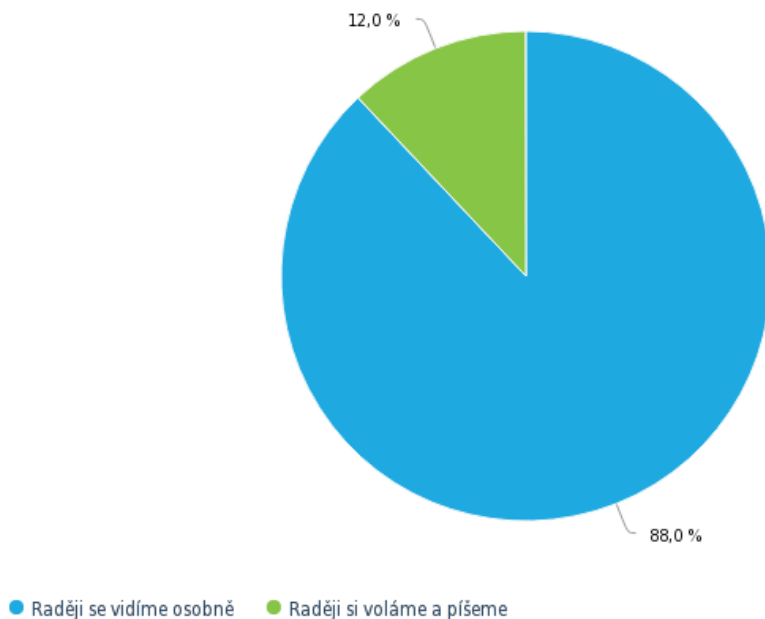
Graf 28 – „Při sledování filmů nebo TV seriálů jsem na sociálních sítích, scrolluji novinky na nich, píši si s přáteli a dívám se na internet.“

Třicátá otázka se respondentů dotazovala, **zda vnímají sami sebe závislé na internetu**. Odpověď určitě ano zvolilo 23 respondentů s podílem 17,3 %. Nejvíce respondentů odpovědělo, že spíše souhlasí, celkem 50, a tvoří tak podíl 37,6 %. Lze tedy tvrdit, že více než polovina respondentů se považuje spíše za závislé na internetu. Spíše nesouhlasím uvedlo 41 respondentů, tvoří podíl 30,8 %. Určitě nesouhlasí s tvrzením 19 respondentů, kteří mají podíl 14,3 %.

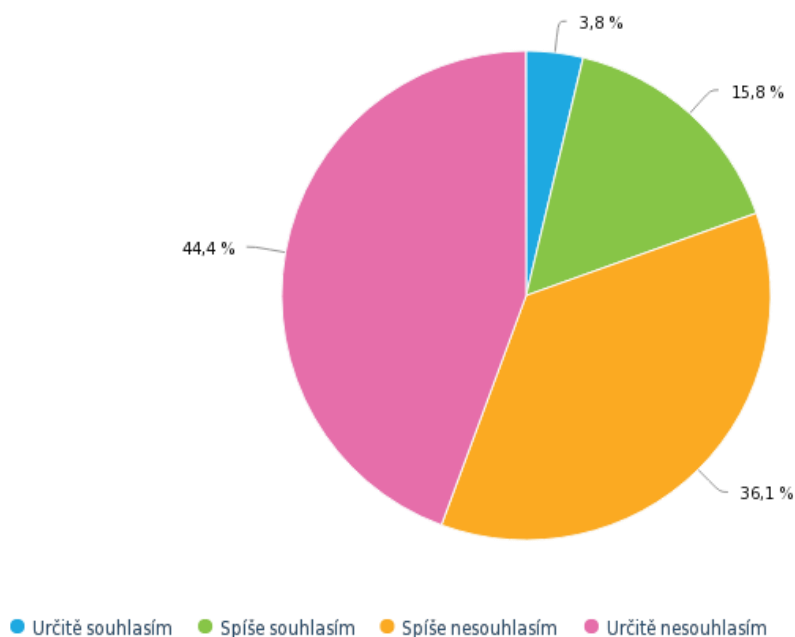
Graf 29 – Vnímáte sami sebe jako závislé na internetu?

Třicátá první otázka cílila na dotaz, jestli **mají respondenti problém se sejit osobně s přáteli, nebo si raději píšou a volají**. Ve více než tři čtvrtině odpovědí se respondenti shodli, že se raději vidí osobně. Přesně tuto odpověď zvolilo 117 respondentů. Tvoří podíl 88 %. Druhá část, méně než čtvrtina, konkrétně 12 % respondentů se shodla, že si raději volá a píše. Tato odpověď obdržela 16 responzí.

Graf 30 – Máte problém domluvit se s kamarády a sejit se osobně, nebo si raději píšete a voláte?

Ve třicáté druhé otázce byli respondenti dotázáni, zda **souhlasí s tvrzením, že raději tráví svůj čas spíše doma na sociálních sítích než někde venku při jiné činnosti.** Odpověď určitě souhlasím zvolilo 5 respondentů, tvoří tak podíl 3,8 %. Spíše souhlasím zvolilo 21 osob z řad dotazovaných a mají tak podíl 15,8 %. Spíše nesouhlasím uvedlo 48 osob a tvoří druhý nejvyšší podíl v otázce 36,1 %. Nejvyšší podíl získala odpověď určitě nesouhlasím, kterou označilo 59 respondentů a jejich podíl je 44,4 %.

Graf 31 – „Svůj volný čas trávím spíše doma na sociálních sítích, než někde venku při jiné činnosti.“

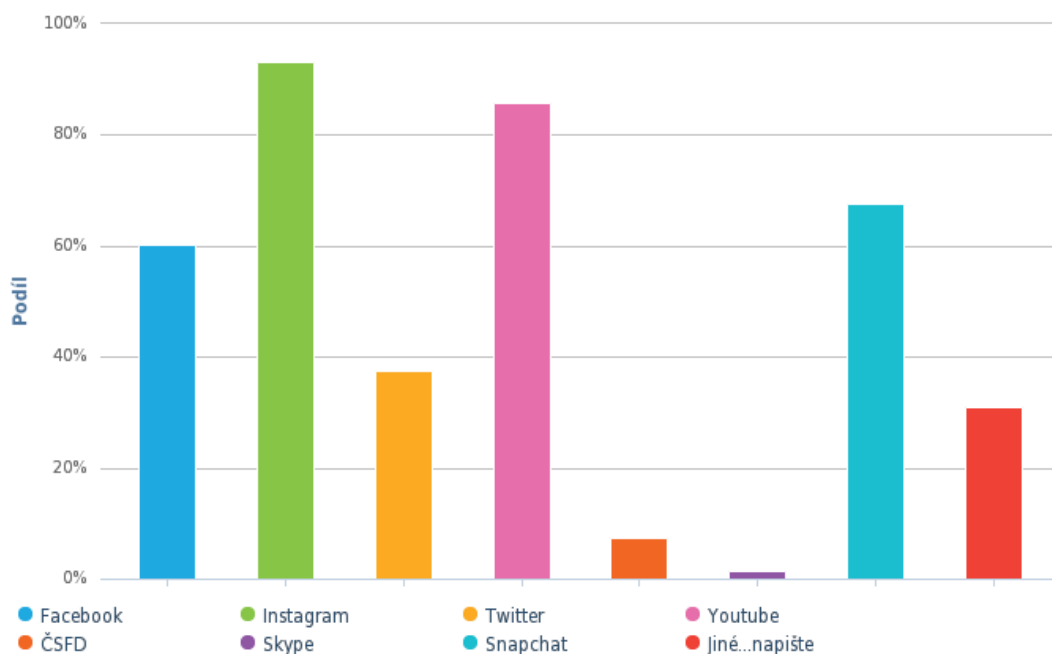
Poslední otázka mapovala, **které sociální sítě respondenti využívají.** Pro lepší přehlednost byla data zanesena do tabulky (viz tab. 1) a doplněna grafem, byla připojena okomentovaná otázka jiné.

Sociální síť	počet respondentů	Podíl v %
Facebook	80	60,20
Instagram	124	93,2
Twitter	50	37,6
YouTube	114	85,7
ČSFD	10	7,5
Skype	2	1,5
Snapchat	90	67,7
Jiné...napište	41	30,8

Tabulka 1: Sociální sítě využívané respondenty (vlastní zpracování)

Lze je vidět, že nejvíce se mezi respondenty užívá síť Instagram a YouTube. Dále se oblibě těší Snapchat a Facebook, následovaný Twitterem. V odpovědích jiné jasně

převažují sociální síť TikTok, Messenger a WhatsApp, což jsou aplikace pro instant messaging, který zmiňuje teoretická část práce. Dále také respondenti uváděli Pinterest, Discord a Twitch, Wattpad, Viber a další.

Graf 32 – Které sociální sítě využíváte?

Analýza časového snímku

Šetření časového snímku se účastnilo celkem 8 respondentů, z toho 5 dívek a 3 chlapci ve věku 13–18 let, tedy vzorek odpovídal věkovému zacílení respondentů výzkumného šetření. Úkolem respondentů bylo během jednoho týdne si zapisovat, kolik času tráví v konkrétní zájmové oblasti. Jednalo se o oblast sportu, zájmové aktivity, čas s přáteli, odpočinkové činnosti a čas strávený na mobilu či počítači (viz tabulka 1). Čas s přáteli je počítaný jako čas, který s nimi tráví mimo školu. Z tabulky lze pozorovat, že v oblasti sportovní činnosti respondenti sportovali celkem 72 hodin týdně, v průměru to tedy tvoří 9 hodin týdně, které respondenti věnovali sportu. Sečteme-li a zprůměrujeme-li zájmovou činnost, dostaneme číslo 38 hodin, které respondenti věnují v týdnu zájmovým aktivitám, přičemž v průměru tvoří 5 hodin týdně. Pokud bychom brali sportovní oblast z pohledu též zájmové činnosti, tedy tyto dvě oblasti spojili, dostaneme se na číslo 110 hodin týdně, které trávili respondenti zájmovými činnostmi. Čas strávený s přáteli tvoří též významnou část v týdnu. Respondenti s nimi strávili celkem 56 hodin, což činí průměr 7 hodin v tomto týdnu. Odpočinkovým aktivitám respondenti věnovali 145 hodin týdně, což v průměru je 18 hodin. Mobilní telefon a užívání počítače byla významná část, která se

také do časového snímku promítla. Celkem respondenti v týdnu strávili 250 hodin užíváním počítače či mobilního telefonu. V průměru se jedná o 31 hodin za týden, které respondenti trávili na počítači a telefonu v jednom týdnu. Můžeme konstatovat, že čas strávený ať už na telefonu, nebo užíváním počítače během týdne výrazně převyšoval čas zájmových aktivit, které respondenti vykonávali. Tedy více času tráví na mobilu a počítači oproti ostatním pozorovaným oblastem. Otázkou k diskusi či dalšímu bádání zůstává, kolik hodin na počítači či telefonu věnují školním povinnostem, psaní úkolů apod. a kolik patří mezi čas, který věnují surfování po internetu či sociálních sítích, a kolik času tráví komunikací a domlouváním se s přáteli. Uvedená data v tabulce jsou souhrnem týdenních aktivit respondentů.

	sportovní činnost	zájmová aktivita	čas strávený s přáteli	odpočinková činnost	mobilní telefon a pc	pohlaví
R. 1	9,5	3	12,5	28	30	muž
R. 2	12,5	6,5	12,5	21	25,5	muž
R. 3	6,5	4,5	2	7	28	žena
R. 4	4	4	0	19	32	žena
R. 5	10	4	14	15	38	žena
R. 6	9	6,5	0	12	35	žena
R. 7	6	5	12	33	42	žena
R. 8	14	4	3	10	19	muž
Celkem/ týden	72	38	56	145	250	
Průměr/ týden	9	5	7	18	31	

Tabulka 2 – Časový snímek – analyzovaná data (vlastní zpracování)

5.5 Vyhodnocení hypotéz a výzkumného šetření

Předchozí kapitola analyzovala konkrétní data z dotazníkového šetření a časového snímku. V následující kapitole se zaměříme na vyhodnocení hypotéz a výzkumných otázek.

Hypotéza 1

Testujeme hypotézu, že mezi počtem zájmových kroužků u respondentů a časem věnovaným sociálním sítím není vztah oproti alternativě, že mezi počtem zájmových a časem věnovaným sociálním sítím je významný vztah

Pro potřeby analýzy byly sloučeny u zájmových kroužků odpovědi „3 zájmové kroužky“, „4“, „celkem asi 4“, „5“, „5 zájmových kroužků“, „15“ do jedné kategorie „3 a více“.

Následující tabulka obsahuje četnosti počtu zájmových kroužků v závislosti na času stráveném na sociálních sítích.

	do 1 hodiny	2 hodiny denně	3 hodiny denně	4 a více
žádný	3	4	10	9
1 zájmový kroužek	6	24	20	15
2 zájmové kroužky	4	8	11	2
3 a více	5	4	4	4

Tabulka 3 – Hypotéza 1(vlastní zpracování)

Pomocí této tabulky otestujeme hypotézu za použití Pearsonova χ^2 testu s 9 stupni volnosti. Dostáváme p-hodnotu 0.1591, což je větší než hladina významnosti 5 % (0.05) a nulovou hypotézu tedy nezamítáme. **Nemůžeme tedy potvrdit, že by mezi počtem zájmových kroužků a časem stráveném na sociálních sítích byl významný vztah.**

Hypotéza 2

Testujeme hypotézu, že mezi účastí v zájmovém útvaru a setkávání se s kamarády není žádný vzájemný vliv oproti alternativní hypotéze, že účast v zájmovém útvaru a setkávání se s kamarády jsou na sobě závislé.

Následující tabulka 4 obsahuje četnosti počtu zájmových útvarů v závislosti na setkávání se s kamarády. Pomocí této tabulky otestujeme hypotézu za použití Pearsonova χ^2 testu s 15 stupni volnosti. Dostáváme p-hodnotu <0.001 , což je menší než hladina významnosti 5 % (0.05), tedy nulovou hypotézu zamítáme. Mezi zájmovými útvary a setkávání se s kamarády je závislost a z tabulky je vidět, že **tato závislost je pozitivní, tedy respondenti s více útvary se více setkávají se svými kamarády.**

	nevídám se s nimi vůbec	jen občas	několikrát v týdnu	každý den
nikdy	11	9	3	1
1x týdně	7	7	14	1
2x týdně	5	7	11	5
3x týdně	0	6	11	2
4x týdně	0	8	6	0
5x týdně	0	8	5	6

Tabulka 4 – Hypotéza 2 (vlastní zpracování)

Hypotéza 3

Následující tabulka je kontingenční tabulka skóre otázky pro aktivnost respondentů a počtu hodin stráveného na sociálních sítích. Testujeme hypotézu, že respondenti, kteří tráví svůj volný čas aktivněji, tráví na sociálních sítích méně času, než respondenti, kteří tráví svůj volný čas méně aktivně.

otázka	do 1 hodiny	2 hodiny	3 hodiny	4 a více
1	1	1	2	5
2	3	15	21	16
3	10	22	17	9
4	4	2	5	0

Tabulka 5 – Hypotéza 3 (vlastní zpracování)

Pomocí této tabulky otestujeme hypotézu za použití Pearsonova χ^2 testu s 9 stupni volnosti. Dostáváme p-hodnotu 0.0125, což je menší než hladina významnosti 5 % (0.05), tedy nulovou hypotézu zamítáme. S vyšším skóre aktivity se snižuje čas strávený na sociálních sítích. **Lze tedy odvodit, že čím aktivněji tráví respondenti svůj volný čas, tím méně času tráví na sociálních sítích.**

Hypotéza 4

Testujeme nulovou hypotézu, že respondenti mladší 15 let tráví na sociálních sítích méně času než respondenti starší 15 let oproti alternativní hypotéze, že respondenti mladší 15 let tráví na sociální síti více času než respondenti starší 15 let.

Pro potřeby testování hypotézy bereme „do 1 hodiny“ jako jednu hodinu a „4 a více“ jako 4 hodiny.

Hypotézu testujeme t-testem, kde pro každou skupinu, tedy pro skupinu respondentů mladších než 15 let (tj. 13 a 14) a pro skupinu 15 let a více, jsou zvlášť spočteny průměrné doby na sociálních sítích. Průměrná doba mladších dětí na sociálních sítích je 2,33 hodin denně, u starších 2,75 hodin. Z t-testu pro rozdíl průměrů dostáváme p-hodnotu 0.967, tedy větší než 0.05 (5 %), nulovou hypotézu tedy nezamítáme.

Poznámka: Pokud bychom testovali opačnou hypotézu, tedy že respondenti starší 15 let tráví na sociálních sítích méně času než respondenti mladší 15 let oproti alternativní hypotéze, že respondenti starší 15 let tráví na sociální síti více času než respondenti mladší 15 let, dostáváme p-hodnotu 0.033, a tedy bychom zamítali nulovou hypotézu. **Starší respondenti tedy tráví na sociálních sítích více času.**

Hypotéza 5

Následující tabulka je kontingenční tabulka skóre otázky pro aktivnost respondentů a subjektivních pocitů spokojenosti a štěstí respondentů. Testujeme hypotézu, že aktivnější respondenti vykazují více pocity spokojenosti a štěstí než respondenti pasivní.

otázka	určitě nesouhlasím	spíše nesouhlasím	spíše souhlasím	určitě souhlasím
1	2	2	4	1
2	5	14	21	15
3	2	4	33	19
4	0	3	4	4

Tabulka 6 – Hypotéza 5 (vlastní zpracování)

Pomocí této tabulky otestujeme hypotézu za použití Pearsonova χ^2 testu s 9 stupni volnosti. Dostáváme p-hodnotu 0.07262, což je menší než hladina významnosti 5 % (0,05), tedy nulovou hypotézu zamítáme. **S vyšší aktivitou respondentů se tedy zvyšuje i pocit spokojenosti a štěstí.**

5.6 Závěr výzkumného šetření

Z výše provedeného a analyzovaného výzkumu vyplývá, že většina respondentů výzkumu byla celkem vhodně ve volném čase zapojena do zájmových aktivit. Pouze necelá čtvrtina respondentů nenavštěvovala žádný zájmový kroužek nebo se ani nevidala s přáteli ze zájmového kroužku mimo něj. Otázkou zůstává, proč tito respondenti

nenavštěvují žádný organizovaný útvar. Je to osobní rozhodnutí nebo finanční důvody rodičů či nevhodně naučené trávení volného času? Ve vícero případech však dále respondenti uvedli, že jsou spokojeni s tím, jak tráví volný čas. Lze konstatovat, že ve většině případů tráví mladí lidé, kteří byly respondenty mého výzkumu, svůj volný čas vhodně a alespoň jednou za týden navštěvují organizovaný útvar pro volný čas dětí a mládeže. Dále se lze domnívat, že volný čas tráví s přáteli, studiem či doučováním.

Pouze v malém množství byli zaznamenáni respondenti, u nichž není trávení volného času v souladu s jeho vhodnou podobou. Tito respondenti nejsou v žádném zájmovém kroužku, a tedy se ani navštěvují s přáteli, které by tam mohli získat, nechodí na procházky, nejsou celkově aktivní. Jsou spíše pasivní a na internetu či sociálních sítích tráví více času, než by bylo vhodné a je zdravé. Z pozice sociálního pedagoga či sociálního pracovníka se jeví jako vhodné se na tyto děti a mládež zaměřit a pomoci jim v naučit se trávit volný čas vhodnějším způsobem, např. nabídkou atraktivních volnočasových programů, jež by zároveň pomáhaly při řešení dalších problémů, které by tyto děti a mládež mohly mít, např. v rodině, se studiem apod.

Co se týká všeobecného užívání sociálních sítí, je zde tendence vnímat, že zhruba polovina respondentů výzkumu využívá sociální sítě lehce nad průměrem a tráví tedy na sociálních sítích více času, než je vhodné. Toto potvrzuje i samotná domněnka respondentů, neboť téměř tři čtvrtiny respondentů souhlasí či spíše souhlasí s tvrzením, že tráví na sociálních sítích hodně času. Ačkoliv tři čtvrtiny respondentů vnímají sociální sítě jako návykové, pouze čtvrtina z nich sleduje různou formou, kolik času na nich stráví. Dále z výzkumného šetření vyšlo najevo, že při zakládání sociálních sítích tři čtvrtině respondentů nikdo neradil, jak se na nich chovat či jak dlouho na nich být. Většina respondentů využívá hodně sociálních sítí, které jsou velmi rozmanité a nabízejí různé možnosti. Také lze pozorovat, že respondenti i v době relaxace a odpočinku využívají ve svém volném čase počítač a telefon, kde sledují filmy či seriály nebo poslouchají hudbu.

V rámci položených otázek lze shrnout výsledky následovně. Elektronická média zabírají ve volném čase mládeže nadměrný čas. Z výše popsaných výsledků je možné pozorovat jejich nadužívání a tento jev není dobrý ani pro fyzickou, ani duševní stránku mládeže. Mezi faktory negativně ovlivňující náplň volného času mládeže dle odpovědí respondentů patří nedostatečná podpora ze strany rodiny pro začlenění se do zájmového kroužku, nevhodné vzory v trávení volného času, pasivně trávený volný čas „nicneděláním“, ale zároveň také zvyšující se potřeba používat počítač v rámci studia na střední škole. To

dokládá ověřená hypotéza, že starší respondenti tráví na počítači či sociálních sítích více času než ti mladší. Aktivně trávený volný čas přináší bezesporu pocity radosti a štěstí, spokojenost a utužování kondice a zdraví. Sami respondenti, kteří jsou aktivnější, se subjektivně cítí více spokojeně.

Závěr

Diplomová práce se zabývala volným časem mládeže v kontextu používání sociálních sítí. Cílem práce bylo zjistit, jak se podílejí aktivity spojené s užíváním sociálních sítí na volnočasových aktivitách mládeže.

V teoretické části se práce nejprve zaměřuje na sociální sítě, jejich definici, druhy a typy, stejně tak na rizikové jevy spojené s užíváním sociálních sítí a také na samotné využívání sociálních sítí v životě člověka. Kapitola o volném čase charakterizuje volný čas, jak se proměnil v čase, včetně možností, jak může mládež trávit volný čas dnes. Kapitola čerpající z vývojové psychologie se nejdříve zaměřuje na základní změny v období pubescence a adolescence a dále pojednává o vlivu médií na rozvoj identity v kontextu dospívání mládeže. Závěrečná kapitola teoretické části práce pojímá současný svět a média, zaměřuje se na problémy digitalizace a medializace a věnuje pozornost vlivu médií na současný životní styl.

V praktické části byl za pomoci kvantitativní výzkumné cesty proveden výzkum, jehož cílem bylo zjistit, jaký podíl zaujímají aktivity mládeže na elektronických sociálních sítích v celkovém trávení volného času. V souvislosti s tímto výzkumným problémem byly stanoveny hypotézy a výzkumná otázka. Pro sběr dat byl použit dotazník a rovněž metoda časového snímku.

Z výzkumného šetření vyplynulo, že ačkoliv je téměř většina dětí a mládeže zapojena do zájmových aktivit různých druhů a typů, lze pozorovat jisté nadužívání sociálních sítí, internetu a obecně času na počítači. Tento trend lze pozorovat i v analyzovaných časových snímcích. Více času na sociálních sítích tráví starší respondenti 15 let než ti mladší, přičemž zde je diskutabilní, jak velkou roli hraje přechod ke studiu na střední škole, kde se mnohé úkoly zpracovávají a odevzdávají elektronicky. Zároveň však nebyla zjištěna přímá souvislost mezi tím, kolik zájmových kroužků dělají a kolik času tráví na sociálních sítích. Dále však respondenti uváděli, a to i v časovém snímku, že určitou část volného času tráví se svými přáteli, a tedy pokud mají více zájmových útvarů, mají tendence se s těmito přáteli vídat i ve svém volném čase mimo danou zájmovou činnost v době, kdy nechodí do zájmového útvaru. Za další pak také vyplynulo, že čím více fyzických aktivit respondenti mají, o to méně času sociálním sítím věnují a zároveň vykazují vyšší pocity spokojenosti a štěstí. Tím lze demonstrovat důležitost vhodného

trávení volného času, které přispívá ke zdravému vývoji osobnosti, a to v kterémkoliv věku.

S ohledem na výsledky výzkumného šetření práce pomohla poukázat na to, jak důležitou roli hraje volný čas v životě mládeže. Je zřejmé, že prvotní poučení o trávení volného času a podporu k jeho trávení získáváme již od rodičů jen prostřednictvím toho, jak oni sami jej tráví. To, jak trávíme volný čas, má důsledky pro naši psychiku i fyzickou zdatnost. Například při sportování můžeme odbourávat stres, myslet na jiné věci, soustředit se sami na sebe, ale také posilovat fyzickou stránku, která přímo ovlivňuje naše zdraví a kondici.

Na základě výsledků provedeného výzkumného šetření lze říci, že cíl práce byl splněn a vyhodnocení přineslo řadu námětů ke kvalitě volnočasových aktivit dětí a mládeže. Bylo by vhodné například uspořádat rozsáhlejší osvětu v rámci školství, neboť by se děti a mládež měly učit, jak nakládat s volným časem, jak si dobře rozvrhnout čas práce a čas odpočinku, jak vhodně relaxovat, kdy být aktivní. Mladí lidé by měli poznat, např. dle vrozených vloh, která zájmová činnost je pro ně vhodná, měli by umět odhadnout, kolik času věnovat internetu a sociálním sítím, aby nebyli závislí na elektronických médiích apod. Tato osvěta by mohla probíhat v podobě přednášek či diskusních bloků, ale také aktivně v přírodě jako kurz s následnými doporučeními pro účastníky.

Seznam použitých zdrojů

BUERMANN, Uwe, 2009. *Jak (pře)žít s médii: příležitosti a hrozby informačního věku a nové úkoly pedagogiky : výzkumná práce Institutu pro pedagogiku a smyslovou a mediální ekologii (IPSUM)*. Hranice: Fabula. ISBN 978-80-86600-58-1.

České děti a Facebook: Výzkum využívání sociální sítě Facebook českými dětmi [online]. Centrum prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, 2015 [cit. 2020-06-26]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/facebook2015/#page2>

ČERNÁ, Alena, 2013. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4577-0.

ECKERTOVÁ, Lenka a DOČEKAL, Daniel, 2013. *Bezpečnost dětí na internetu: rádce zodpovědného rodiče*. Brno: Computer Press. ISBN 978-80-251-3804-5.

GAVORA, Peter, 2000. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-79-6.

HARTL, Pavel a HARTLOVÁ, Helena, 2010. *Velký psychologický slovník*. Ilustroval Karel NEPRAŠ. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-686-5.

HOFBAUER, Břetislav, 2004. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál. ISBN 80-7178927-5.

HULANOVÁ, Lenka, 2012. *Internetová kriminalita páchaná na dětech: psychologie internetové oběti, pachatele a kriminality*. Praha: Triton. ISBN 978-80-7387-545-9.

INTERNETEM BEZPEČNĚ – Užívejme internet bezpečnějším způsobem [online]. [cit.2020-06-22]. Dostupné z: <https://www.internetembezpece.cz/internetembezpece/socialni-media/socialni-site/>

Jak trávíme svůj volný čas?: ppm factum research [online]. 20. 5. 2010 [cit. 2020-07-26]. Dostupné z: <https://www.factum.cz/aktuality/jak-travime-svuj-volny-cas>

JIRÁK, Jan a KÖPPLOVÁ, Barbora, 2003. *Média a společnost*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-697-7.

KAPLÁNEK, Michal, 2012. *Čas volnosti – čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0450-3.

KOŽÍŠEK, Martin a PÍSECKÝ, Václav, 2016. *Bezpečně n@ internetu: průvodce chováním ve světě online*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-5595-3.

KRAUS, Blahoslav a POLÁČKOVÁ, Věra, 2001. *Člověk – prostředí – výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-004-2.

LANGMEIER, Josef a KREJČÍŘOVÁ, Dana, 1998. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 80-7169-195-x.

LESKOVÁ, Andrea, 2013. *Identita adolescenta a masmédiá*. Boskovice: Albert. ISBN 978-80-7326-233-4.

MACEK, Petr, 2003. *Adolescence*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál. ISBN 80-7178-747-7.

MASTORNARDI, Maria. Adolescence and media. *JOURNAL OF LANGUAGE AND SOCIAL PSYCHOLOGY* 22(1), 83–93. [online]. 2003, 93 [cit. 2020-08-17]. DOI: 10.1177/0261927X02250059. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0261927X02250059>

Mladá generace v Pardubickém kraji – 2016 – Český statistický úřad (ČSÚ) [online]. 2017, 165 s. [cit. 2020-11-12]. ISBN 978-80-250-28100. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/mlada-generace-v-pardubickem-kraji-2016>

MOTLOCH, Martin, 2016. Nejznámější sociální sítě. Víte, které to jsou? *Poradíme si: Užitečné rady a tipy pro péči* [online]. [cit. 2020-06-29]. Dostupné z: https://poradimesi.cz/inspirace/nejznamejsi-socialni-site-vite-ktere-jsou/?gclid=EAlaIqobChMIqZm0qYSI6glVV0vtCh0ROA2EEAAYASAAEgLLlvD_BwE

MORAVEC, Václav, 2016. *Média v tekutých časech: konvergence audiovizuálních médií v ČR*. Praha: Academia. Společnost (Academia). ISBN 978-80-200-2572-2.

- MOŠPANOVÁ, Eva, 2014. *Mladí a zmatení* [online]. [cit. 2020-08-18]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2014/40/mladi-a-zmateni>
- MUSIL, Josef, 2003. *Elektronická média v informační společnosti*. Praha: Votobia. Institut mediální komunikace. ISBN 80-7220-157-3.
- NĚMEC, Jiří, 2002. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-012-3.
- PAVLÍČEK, Antonín, 2010. *Nová média a sociální sítě*. Praha: Oeconomica. ISBN 978-80-245-1742-1.
- PÁVKOVÁ, Jiřina, 2001. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 80-7178-569-5.
- ROGERS, Vanessa, 2011. *Kyberšikana: pracovní materiály pro učitele a žáky i studenty*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-984-2.
- SAK, Petr, 2000. *Proměny české mládeže: česká mládež v pohledu sociologických výzkumů*. Praha: Petrklíč. ISBN 80-7229-042-8.
- SAK, Petr a MAREŠ, Jiří, 2007. *Člověk a vzdělání v informační společnosti*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-230-0.
- SAK, Petr, 2006. *Proměny volného času a zaostávání pedagogiky.: Referát přednesený na mezinárodní konferenci O výchově a volném čase* [online]. Brno, 15.–16. 6. 2006. [cit. 2020-07-09]. Dostupné z: http://www.insoma.cz/index.php?id=1&n=1&d_1=paper&d_2=2006_06a
- SHEK, Daniel T.L. a Lu YU. 2012. "Internet Addiction Phenomenon in Early Adolescents in Hong Kong", *The Scientific World Journal*, vol. 2012, Article ID 104304, 9 pages, <https://doi.org/10.1100/2012/104304>
- SKUTIL, Martin, 2011. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-778-7.

SMOLÍK, Josef, 2010. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2907-7.

Sociologická encyklopedie: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. [online]. [cit. 2020-06-24]. Dostupné z:

https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/S%C3%AD%C5%A5_soci%C3%A1ln%C3%AD

Sociologická encyklopedie: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. [online]. [cit. 2021-5-16].

Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Sn%C3%ADmek_%C4%8Dasov%C3%BD

SPITZER, Manfred, 2014. *Digitální demence: jak připravujeme sami sebe a naše děti o rozum*. Brno: Host. ISBN 978-80-7294-872-7.

STAŠOVÁ, Leona, SLANINOVÁ, Gabriela a JUNOVÁ, Iva, 2015. *Nová generace: vybrané aspekty socializace a výchovy současných dětí a mládeže v kontextu medializované společnosti*. Hradec Králové: Gaudeamus. Recenzované monografie. ISBN 978-80-7435-567-7.

ŠEVČÍKOVÁ, Anna, 2014. *Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internetu*. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5010-1.

ŠMAHEL, David, 2003. *Psychologie a internet: děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha: Triton. Psychologická setkávání. ISBN 80-7254-360-1.

ŠMÍDA, Lukáš, 2017. *Lifestyle of adolescents in relation to their health*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7435-679-7.

ŠVARCOVÁ, Alžběta. *Než přišel Facebook. Stručný průvodce historií sociálních sítí*. www.kvalitni-internet.cz [online]. 14.12.2017 [cit. 2020-06-24]. Dostupné z:

<https://www.kvalitni-internet.cz/nez-prisel-facebook-strucny-pruvodce-historii-socialnich-siti>

VÁGNEROVÁ, Marie, 2000. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-308-0.

Více než polovina Čechů používá sociální síť. Český statistický úřad (ČSÚ) [online]. 2018, 19. 11. 2018 [cit. 2020-06-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vice-nez-polovina-cechu-pouziva-socialni-site>

Zákon č. 104/1991 Sb. úmluva o právech dítěte [online]. In: *Zákony pro lidi.cz* © AION CS 2010-2021 [cit. 22. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-104#f1348984>

Seznam tabulek

Tabulka 1: Sociální sítě využívané respondenty (vlastní zpracování)	70
Tabulka 2 – Časový snímek – analyzovaná data (vlastní zpracování)	72
Tabulka 3 – Hypotéza 1(vlastní zpracování)	73
Tabulka 4 – Hypotéza 2 (vlastní zpracování)	74
Tabulka 5 – Hypotéza 3 (vlastní zpracování)	74
Tabulka 6 – Hypotéza 5 (vlastní zpracování)	75

Seznam grafů

Graf 1 – Jak trávíme svůj volný čas? (Zdroj: ppm factum, online)	23
Graf 2 – Uved'te pohlaví	45
Graf 3 – Kolik je Vám let?	46
Graf 4 – Jakou školu navštěvujete?	47
Graf 5 – Navštěvujete nějakou pravidelnou zájmovou aktivitu?	47
Graf 6 – Kolik kroužků/aktivit navštěvujete/děláte?	48
Graf 7 – Jak často se účastníte pravidelné zájmové aktivity/kroužku?	49
Graf 8 – Máte v rámci zájmové aktivity přátele?	50
Graf 9 – Jak často se setkáváte s přáteli ze zájmové aktivity mimo zájmovou aktivitu?	50
Graf 10 – Jak často chodíte na procházky?	51
Graf 11 – Jak často jezdíte na výlety?	52
Graf 12 – Jak často chodíte běhat?	53
Graf 13 – Jak často děláte jiný sport, či činnosti?	54
Graf 14 – Jak často koukáte na TV/filmy/seriály?	55
Graf 15 – Kolik času trávíte v průměru na sociálních sítích denně?	55
Graf 16 – Domníváte se, že na sociálních sítích trávíte hodně času?	56
Graf 17 – „Ve svém životě se cítím šťastně a spokojeně.“	57
Graf 18 – Jaké pravidelné zájmové aktivity/činnosti jste navštěvovali/dělali jako děti?	58
Graf 19 – Věnujete se těmto aktivitám i nyní?	59
Graf 20 – Vedli Vás k aktivnímu trávení volného času již Vaši rodiče?	59
Graf 21 – Jste spokojeni s tím, jak trávíte volný čas?	61
Graf 22 – „Na sociálních sítích trávím hodně ze svého volného času.“	62
Graf 23 – „Na sociálních sítích si připadám závislý.“	63
Graf 24 – Snažíte se vědomě hlídat si čas, který strávíte na sociálních sítích? (Např. aktivním upozorněním od vývojářů, sledováním statistik, kolik času na nich jste.)	64
Graf 25 – Vnímáte sociální sítě jako návykové?	65
Graf 26 – „U mladších osob je vhodnější naučení a měření času stráveného na počítači, internetu a sociálních sítích.“	66
Graf 27 – Učil popř. radil Vám někdo, když jste si zakládali sociální sítě, kolik času na nich být?	67
Graf 28 – „Při sledování filmů nebo TV seriálů jsem na sociálních sítích, scrolluji novinky na nich, píše si s přáteli a dívám se na internet.“	68

Graf 29 – Vnímáte sami sebe jako závislé na internetu?.....	69
Graf 30 – Máte problém domluvit se s kamarády a sejít se osobně, nebo si raději píšete a voláte?	69
Graf 31 – „Svůj volný čas trávím spíše doma na sociálních sítích, než někde venku při jiné činnosti.“	70
Graf 32 – Které sociální sítě využíváte?.....	71

Seznam příloh

Příloha A – Dotazník

Příloha B – Časový snímek

Příloha C – Výpočet chí-kvadrátu

Příloha A – Dotazník

Dobrý den,

jsem studentkou magisterského oboru Sociální pedagogika na UHK. Tímto bych Vás chtěla požádat o vyplnění dotazníku k praktické části pro mou diplomovou práci s názvem „Volný čas mládeže v kontextu sociálních sítí“. Dotazník je zcela anonymní, vyplnění Vám nezabere příliš času a data poslouží pouze k účelu mé diplomové práce. Prosím o zakroužkování správné odpovědi.

Děkuji za Váš čas a moc si vážím Vaší pomoci.

Bc. Nikola Neugebauerová

1) Uved'te pohlaví:

- muž
- žena

2) Kolik je Vám let?

- 13 let
- 14 let
- 15 let
- 16 let
- 17 let
- 18 let
- 19 let

3) Jakou školu navštěvujete?

- základní škola (ZŠ)
- střední odborné učiliště (SOU)
- střední odborná škola (SOŠ)
- gymnázium (GYM)

4) Navštěvujete nějakou pravidelnou zájmovou aktivitu?

- ano
- ne

5) Kolik zájmových kroužků/aktivit navštěvujete?

- žádný
- 1 zájmový kroužek
- 2 zájmové kroužky
- 3 zájmové kroužky
- více

6) Jak často se účastníte pravidelné zájmové aktivity/kroužku?

- 1x týdně
- 2x týdně
- 3x týdně
- 4x týdně
- 5x týdně
- nikdy

7) Máte v rámci zájmové aktivity přátele?

- ano
- ne

8) Jak často se setkáváte s přáteli ze zájmové aktivity mimo zájmovou aktivitu?

- každý den
- několikrát v týdnu
- jen občas
- nevídám se s nimi vůbec

9) Jak často chodíte na procházky?

- Každý den
- Několikrát v týdnu
- 1x týdně

- Vícekrát do měsíce
- Zřídka kdy
- Nikdy

10) Jak často jezdíte na výlety?

- Každý den
- Několikrát v týdnu
- 1x týdně
- Vícekrát do měsíce
- Zřídka kdy - občas
- Nikdy

11) Jak často běháte?

- Každý den
- Několikrát v týdnu
- 1x týdně
- Vícekrát do měsíce
- Zřídka kdy - občas
- Nikdy

12) Jak často děláte jiný sport, či činnost?

- Každý den
- Několikrát v týdnu
- 1x týdně
- Vícekrát do měsíce
- Zřídka kdy - občas
- Nikdy

13) Jak často koukáte na TV/seriály/filmy

- Každý den
- Několikrát v týdnu
- 1x týdně
- Vícekrát do měsíce
- Zřídka kdy - občas

- Nikdy

14) Kolik času trávíte, v průměru na sociálních sítích denně?

- do 1 hodiny denně
- 2 hodiny denně
- 3 hodiny denně
- 4 a více

15) Domnívám se, že na sociálních sítích trávím hodně času

- Určitě souhlasím
- spíše souhlasím
- spíše nesouhlasím
- určitě nesouhlasím

16) Ve svém životě se cítím šťastně a spokojeně

- Určitě souhlasím
- spíše souhlasím
- spíše nesouhlasím
- určitě nesouhlasím

17) Jaké pravidelné zájmové aktivity/činnosti jste navštěvovali/dělali jako děti?

- sportovní – jaké sporty, napište:
- umělecké – jaké, napište
- hudební – jaké, napište
- jazykové – jaké, napište
- jiné, napište jaké

18) Věnujete se těmto aktivitám i nyní?

- Ano, které, napište
.....
- ne

19) Vedli Vás k aktivnímu trávení volného času již Vaši rodiče od dětství?

- určitě ano

- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

20) Pokud vás rodiče vedl k aktivnímu způsobu trávení volného času v dětství, jakým způsobem? Napište

21) Jste spokojeni s tím, jak trávíte volný čas?

- Určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

22) „Na sociálních sítích trávím hodně ze svého volného času.“ S tímto tvrzením:

- Určitě souhlasím
- spíše souhlasím
- spíše nesouhlasím
- určitě nesouhlasím

23) „Na sociálních sítích si připadám závislý.“ S tímto tvrzením:

- Určitě souhlasím
- spíše souhlasím
- spíše nesouhlasím
- určitě nesouhlasím

24) Snažíte se vědomě hlídat si čas, který strávíte na sociálních sítích? (Např. aktivním upozorněním od vývojářů, sledováním statistik kolik času na nich jste)

- Ano – jak, napište
- ne, nehlídám

25) Vnímáte sociální sítě jako návykové?

- Určitě souhlasím

- spíše souhlasím
- spíše nesouhlasím
- určitě nesouhlasím

26) U mladších osob je vhodnější naučení a měření času stráveného na počítači, internetu, či sociálních sítích?

- Určitě souhlasím
- spíše souhlasím
- spíše nesouhlasím
- určitě nesouhlasím

27) Učil, popř. radil Vám někdo, když jste si zakládali sociální sítě, kolik času na nich být?

- ne, nikdo mi nic neřikal, ani neradil
- ano, kdo a jak vám radil, napište

.....

28) Jakým aktivitám ve volném čase, tzn., mimo školu se věnujete nyní?

Napište

29) „Při sledování filmů, nebo TV seriálu jsem na sociálních sítích, scrolluju novinky na nich, píšu si s přáteli a koukám na internet.“ S tvrzením:

- Určitě souhlasím
- Spíše souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Určitě nesouhlasím

30) Vnímáte sami sebe jako závislé na internetu?

- Určitě souhlasím
- Spíše souhlasím
- spíše nesouhlasím
- Určitě nesouhlasím

31) Máte problém domluvit se s kamarády a sejít se osobně, nebo si raději píšete a voláte?

- raději se vidíme osobně
- raději si voláme a píšeme

32) „Svůj volný čas trávím spíše doma na sociálních sítích, než někde venku při jiné činnosti.“ S tvrzením:

- Určitě souhlasím
- spíše souhlasím
- spíše nesouhlasím
- určitě nesouhlasím

33) Které sociální sítě využíváte?

- Facebook
- Instagram
- Twitter
- YouTube
- ČSFD
- Snapchat
- Skype
- jiné, napište

Příloha B – Časový snímek

Dny	sportovní činnost	zájmová aktivita	čas strávený s přáteli	odpočinková činnost	mobilní telefon a pc
Pondělí					
Úterý					
Středa					
Čtvrtek					
Pátek					
Sobota					
Neděle					
Celkem za týden:					
Vě aktivity za týden/hodin:					

Příloha C – Výpočet chí-kvadrátu

Hypotéza 1:

	DO 1 HODINY	2 HODINY DENNĚ	3 HODINY DENNĚ	4 A VÍCE	
ŽÁDNÝ	3	4	10	9	26
1 ZÁJMOVÝ KROUŽEK	6	24	20	15	65
2 ZÁJMOVÉ KROUŽKY	4	8	11	2	25
3 A VÍCE	5	4	4	4	17
	18	40	45	30	133

$\chi^2 =$

$$\begin{aligned}
 & (3 - 26 * 18 / 133)^2 / (26 * 18 / 133) + \\
 & (4 - 26 * 40 / 133)^2 / (26 * 40 / 133) + \\
 & (10 - 26 * 45 / 133)^2 / (26 * 45 / 133) + \\
 & (9 - 26 * 30 / 133)^2 / (26 * 30 / 133) + \\
 & (6 - 65 * 18 / 133)^2 / (65 * 18 / 133) + \\
 & (24 - 65 * 40 / 133)^2 / (65 * 40 / 133) + \\
 & (20 - 65 * 45 / 133)^2 / (65 * 45 / 133) + \\
 & (15 - 65 * 30 / 133)^2 / (65 * 30 / 133) + \\
 & (4 - 25 * 18 / 133)^2 / (25 * 18 / 133) + \\
 & (8 - 25 * 40 / 133)^2 / (25 * 40 / 133) + \\
 & (11 - 25 * 45 / 133)^2 / (25 * 45 / 133) + \\
 & (2 - 25 * 30 / 133)^2 / (25 * 30 / 133) + \\
 & (5 - 17 * 18 / 133)^2 / (17 * 18 / 133) + \\
 & (4 - 17 * 40 / 133)^2 / (17 * 40 / 133) + \\
 & (4 - 17 * 45 / 133)^2 / (17 * 45 / 133) + \\
 & (4 - 17 * 30 / 133)^2 / (17 * 30 / 133) = 13.0788
 \end{aligned}$$

Hypotéza 2:

	NEVÍDÁM SE S NIMI VŮBEC	JEN OBČAS	NĚKOLIKRÁT V TÝDNU	KAŽDÝ DEN	
NIKDY	11	9	3	1	24
1X TÝDNĚ	7	7	14	1	29
2X TÝDNĚ	5	7	11	5	28
3X TÝDNĚ	0	6	11	2	19
4X TÝDNĚ	0	8	6	0	14
5X TÝDNĚ	0	8	5	6	19
	23	45	50	15	133

$$\begin{aligned}
\chi^2 = & (11 - 24 * 23 / 133)^2 / (24 * 23 / 133) + \\
& (9 - 24 * 45 / 133)^2 / (24 * 45 / 133) + \\
& (3 - 24 * 50 / 133)^2 / (24 * 50 / 133) + \\
& (1 - 24 * 15 / 133)^2 / (24 * 15 / 133) + \\
& (7 - 29 * 23 / 133)^2 / (29 * 23 / 133) + \\
& (7 - 29 * 45 / 133)^2 / (29 * 45 / 133) + \\
& (14 - 29 * 50 / 133)^2 / (29 * 50 / 133) + \\
& (1 - 29 * 15 / 133)^2 / (29 * 15 / 133) + \\
& (5 - 28 * 23 / 133)^2 / (28 * 23 / 133) + \\
& (7 - 28 * 45 / 133)^2 / (28 * 45 / 133) + \\
& (11 - 28 * 50 / 133)^2 / (28 * 50 / 133) + \\
& (5 - 28 * 15 / 133)^2 / (28 * 15 / 133) + \\
& (0 - 19 * 23 / 133)^2 / (19 * 23 / 133) + \\
& (6 - 19 * 45 / 133)^2 / (19 * 45 / 133) + \\
& (11 - 19 * 50 / 133)^2 / (19 * 50 / 133) + \\
& (2 - 19 * 15 / 133)^2 / (19 * 15 / 133) + \\
& (0 - 14 * 23 / 133)^2 / (14 * 23 / 133) + \\
& (8 - 14 * 45 / 133)^2 / (14 * 45 / 133) + \\
& (6 - 14 * 50 / 133)^2 / (14 * 50 / 133) + \\
& (0 - 14 * 15 / 133)^2 / (14 * 15 / 133) + \\
& (0 - 19 * 23 / 133)^2 / (19 * 23 / 133) + \\
& (8 - 19 * 45 / 133)^2 / (19 * 45 / 133) + \\
& (5 - 19 * 50 / 133)^2 / (19 * 50 / 133) + \\
& (6 - 19 * 15 / 133)^2 / (19 * 15 / 133) = 45.30436
\end{aligned}$$

Hypotéza 3:

$m_1 = 2.33$ – průměr u dětí 15+

$m_2 = 2.75$ – průměr u dětí do 15 let

$s_1 = 1.09$ – směrodatná odchylka u dětí 15+

$s_2 = 0.93$ – směrodatná odchylka u dětí do 15 let

$n_1 = 103$ – počet dětí 15+

$n_2 = 30$ – počet dětí do 15

$$t = \frac{m_1 - m_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}} = \frac{2.33 - 2.75}{\sqrt{\frac{1.09^2}{103} + \frac{0.93^2}{30}}} = -1.88741$$

Hypotéza 4:

OTÁZKA 1	DO 1 HODINY	2 HODINY	3 HODINY	4 A VÍCE	
1	1	1	2	5	9
2	3	15	21	16	55
3	10	22	17	9	58
4	4	2	5	0	11
	18	40	45	30	133

$$\begin{aligned}
X^2 = & (1 - 9 * 18 / 133)^2 / (9 * 18 / 133) + \\
& (1 - 9 * 40 / 133)^2 / (9 * 40 / 133) + \\
& (2 - 9 * 45 / 133)^2 / (9 * 45 / 133) + \\
& (5 - 9 * 30 / 133)^2 / (9 * 30 / 133) + \\
& (3 - 55 * 18 / 133)^2 / (55 * 18 / 133) + \\
& (15 - 55 * 40 / 133)^2 / (55 * 40 / 133) + \\
& (21 - 55 * 45 / 133)^2 / (55 * 45 / 133) + \\
& (16 - 55 * 30 / 133)^2 / (55 * 30 / 133) + \\
& (10 - 58 * 18 / 133)^2 / (58 * 18 / 133) + \\
& (22 - 58 * 40 / 133)^2 / (58 * 40 / 133) + \\
& (17 - 58 * 45 / 133)^2 / (58 * 45 / 133) + \\
& (9 - 58 * 30 / 133)^2 / (58 * 30 / 133) + \\
& (4 - 11 * 18 / 133)^2 / (11 * 18 / 133) + \\
& (2 - 11 * 40 / 133)^2 / (11 * 40 / 133) + \\
& (5 - 11 * 45 / 133)^2 / (11 * 45 / 133) + \\
& (0 - 11 * 30 / 133)^2 / (11 * 30 / 133) = 21.04148
\end{aligned}$$

Hypotéza 5:

OTÁZKA	URČITĚ NES.	SPÍŠE NES.	SPÍŠE SOUHL.	URČITĚ SOUHL.	
1					
1	2	2	4	1	9
2	5	14	21	15	55
3	2	4	33	19	58
4	0	3	4	4	11
	9	23	62	39	133

$$\begin{aligned}
X^2 = & (2 - 9 * 9 / 133)^2 / (9 * 9 / 133) + \\
& (2 - 9 * 23 / 133)^2 / (9 * 23 / 133) + \\
& (4 - 9 * 62 / 133)^2 / (9 * 62 / 133) + \\
& (1 - 9 * 39 / 133)^2 / (9 * 39 / 133) + \\
& (5 - 55 * 9 / 133)^2 / (55 * 9 / 133) + \\
& (14 - 55 * 23 / 133)^2 / (55 * 23 / 133) + \\
& (21 - 55 * 62 / 133)^2 / (55 * 62 / 133) + \\
& (15 - 55 * 39 / 133)^2 / (55 * 39 / 133) + \\
& (2 - 58 * 9 / 133)^2 / (58 * 9 / 133) + \\
& (4 - 58 * 23 / 133)^2 / (58 * 23 / 133) + \\
& (33 - 58 * 62 / 133)^2 / (58 * 62 / 133) + \\
& (19 - 58 * 39 / 133)^2 / (58 * 39 / 133) + \\
& (0 - 11 * 9 / 133)^2 / (11 * 9 / 133) + \\
& (3 - 11 * 23 / 133)^2 / (11 * 23 / 133) + \\
& (4 - 11 * 62 / 133)^2 / (11 * 62 / 133) + \\
& (4 - 11 * 39 / 133)^2 / (11 * 39 / 133) = 15.73547
\end{aligned}$$